

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Michaela Řeháková

**Nucené zrušení obchodní korporace
v českém právu**

Rigorózní práce

Tématický okruh: Obchodní právo

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 15. dubna 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny, a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 202 377 znaků včetně mezer.

V Praze dne 15. dubna 2024

Mgr. Michaela Řeháková

Obsah

Úvod	1
1. Obecně k pojmu zrušení obchodní korporace	4
1.1. Zrušení dobrovolné, nucené a <i>ex lege</i>	10
2. Důvody pro nucené zrušení	17
2.1. Ústavněprávní aspekty	21
2.2. Povaha zrušovacích důvodů	25
2.3. Vybrané důvody nuceného zrušení	30
2.3.1. Nezákonný předmět činnosti	31
2.3.2. Následná absence předpokladů pro vznik a absence statutárního orgánu	38
2.3.3. Neschopnost vykonávat činnost	45
2.3.4. Neaktivní obchodní korporace	52
3. Průřezové procesněprávní aspekty	57
3.1. Aktivní věcná legitimace a zkoumání právního zájmu	62
3.2. Okruh účastníků	65
3.3. Lhůta k odstranění nedostatků	70
3.4. Rozhodnutí o jmenování likvidátora	73
3.5. Odpadnutí důvodu pro vedení řízení	76
4. Revokace rozhodnutí o zrušení	80
Závěr	84
Seznam použitých zdrojů	89

Úvod

Okamžik zrušení je vedle založení, vzniku a zániku jedním z nejdůležitějších momentů existence obchodní korporace. Zrušením vstupuje do závěrečné fáze svého bytí, která pravidelně končí jejím zánikem, tedy výmazem z obchodního rejstříku. Ke zrušení obchodní korporace může dojít dobrovolně, ze zákona nebo nuceně rozhodnutím soudu. Důvodů pro takové nucené zrušení je poměrně velké množství.

Tato rigorózní práce si klade za cíl postihnout co nejkomplexněji společné rysy nuceného zrušení, a to z pohledu soukromého práva. Zrušení ve smyslu trestněprávní sankce sice s tématem této práce bytostně souvisí, svou materií však dalece přesahuje její možnosti, neboť by pojednání o něm zřejmě vydalo na samostatnou práci srovnatelného rozsahu. O zrušení v rámci trestního řízení tedy bude pojednáno pouze okrajově, v souvislostech se zrušením pro nezákonný předmět činnosti.

Prvním z cílů této práce je tedy postihnout společných rysů jednotlivých případů nuceného zrušení, a to jak z hlediska hmotněprávního, tak z hlediska procesního. Druhým cílem je pak detailní rozebrání vybraných zrušovacích důvodů s důrazem na jejich vzájemné vztahy a jiné souvislosti. Obě tyto složky práce jsou přitom podle mého názoru stejně důležité, neboť řízení o zrušení obchodní korporace je z povahy věci řízení, ve kterém se obě tyto složky snoubí, a vytváří tak vždy relativně unikátní komplex norem, v důsledku čehož se od sebe výsledná řízení poměrně podstatně odlišují.

V této rigorózní práci budu vycházet ze znění právních předpisů včetně důvodových zpráv k nim, a dále z doktrinálních závěrů a aplikační praxe soudů všech stupňů. Přestože v podmínkách českého právního řádu není judikatura pramenem práva v pravém slova smyslu, mám za to, že v rámci daného tématu má enormní význam. Z judikatury proto budu vycházet zejm. v té části práce, kde se budu zabývat jednotlivými zrušovacími důvody a vybranými procesními aspekty řízení. Využity přitom budou i závěry soudů nižších stupňů, a to zejm. Vrchního soudu v Praze, jehož rozhodovací činnost je v této oblasti, jak bude dokumentováno níže, velmi bohatá.

Nejprve se budu zabývat pojmem zrušení obchodní korporace v obecné rovině, a to jednak za účelem lepšího vymezení předmětu této práce, jednak za účelem vysvětlení vzájemných vztahů pramenů práva a aplikovatelné hmotněprávní úpravy jako celku, neboť tyto vzájemné vztahy jsou vzhledem k několika úrovním subsidiarity poměrně

složitě. Taktéž je podle mého názoru důležité již na počátku práce rozlišit a vysvětlit pojmy jako jsou zrušení, zánik a likvidace, a shrnout tak východiska, o nichž mám za to, že jsou určující pro další pojednání o tématu samém. V samostatné podkapitole bude krátce pojednáno i o dalších způsobech zrušení korporace, a to s poukazem na totožný základ právní úpravy, a s poukazem na souvislosti těchto jiných způsobů zrušení se zrušením nuceným.

V další části práce se již budu věnovat samotnému tématu, a to v rovině hmotněprávní, kdy nejprve bude v krátkosti shrnuta relevantní právní úprava – budou představeny zrušovací důvody v nejobecnější rovině, tedy důvody společné pro všechny typy právnických osob, dále obecné důvody společné pro obchodní korporace, a dále zvláštní případy zrušení podle zvláštních zákonů a zvláštní případy pro jednotlivé právní formy korporací.

V samostatné podkapitole se budu věnovat ústavněprávním aspektům zrušovacích důvodů. Dílčím cílem této práce je rozebrání povahy zrušení jako zásahu do práv zrušované korporace i třetích osob, pojmenování základních ústavních principů ovládajících tuto problematiku, identifikování dotčeného základního práva a postižení relevantních souvislostí s normami evropského práva. Dílčím cílem této části je také zhodnocení, zda by ke zrušování mělo být soudní praxí přistupováno benevolentně nebo naopak přísně.

Ve druhé podkapitole druhé části práce se budu zabývat povahou zrušovacích důvodů, kdy se nejprve pokusím nadefinovat znaky obchodních korporací jako druhu právnických osob, následně se k těmto definičním znakům pokusím přiřadit jednotlivé zrušovací důvody, a případně z výsledků tohoto snažení vyvodit závěr ve vztahu k jejich povaze.

Dále se budu věnovat jednotlivým důvodům, kdy se nejprve v obecné rovině pokusím zodpovědět otázku praktického významu jejich rozlišování, následně budou vybrané zrušovací důvody rozebrány ve vzájemných souvislostech, neboť mám za to, že spolu úzce souvisí a vzájemně se doplňují. Podrobněji bude rozebrán nezákonný předmět činnosti, kdy se budu zabývat zejména vztahem tohoto zrušovacího důvodu k trestnímu řízení, absence statutárního orgánu, a to zejména ve vztahu k různým právním důsledkům různých skutkových situací, neschopnost vykonávat činnost ve vztahu k separátně upraveným nepřekonatelným rozporům mezi společníky, a neaktivita korporace, kdy se

pokusím o objasnění smyslu této úpravy a zhodnocení její způsobilosti sledovat zamýšlený cíl.

Třetí kapitola bude věnována civilnímu soudnímu řízení. V této části se budu podrobněji věnovat vybraným procesním aspektům, kdy se nejprve pokusím o identifikaci relevantních otázek procesněprávního charakteru, které jsou shodné pro všechny typy zrušovacích řízení, následně se budu podrobněji zabývat některými těmito aspekty v samostatných podkapitolách. Předně se budu zabývat problematikou vzájemného vztahu aktivní věcné legitimace a právního zájmu, dále problematikou účastenství, povahou výzvy k odstranění závadného stavu a s tím související problematikou odstranitelnosti důvodů vedoucích ke zrušení, povahou rozhodnutí o jmenování likvidátora a způsobem výběru konkrétní osoby, povahou rozhodnutí o zastavení řízení pro odpadnutí důvodu jeho vedení a vztahem tohoto rozhodnutí k rozhodnutí meritornímu.

V poslední kapitole se budu krátce obecně věnovat ustanovení o revokaci rozhodnutí o zrušení, a dále využitelnosti tohoto institutu v situaci, kdy ke zrušení korporace došlo soudním rozhodnutím. Pozornost bude věnována i další možnosti zvrácení rozhodnutí o zrušení prostřednictvím ustanovení jiného zákona, kdy se zároveň pokusím učinit závěr o vztahu těchto dvou souvisejících úprav.

Cílem této rigorózní práce je tedy jednak postihnout jednotlivých aspektů zrušení a procesu zrušování obchodních korporací z pohledu teorie a praxe, jednak popsání vzájemných souvislostí mezi jednotlivými zrušovacími důvody a jejich propojení s obecnými znaky obchodních korporací. Cílem je taktéž zhodnocení právní úpravy jako celku z hlediska účelnosti a přehlednosti způsobu úpravy.

1. Obecně k pojmu zrušení obchodní korporace

Pojem korporace označuje právnickou osobu tvořenou sdružením osob v právním smyslu, která může mít soukromoprávní, ale i veřejnoprávní povahu.¹ Základním znakem korporace je osobní substrát, tedy její členové, přičemž je lhostejno, zda tento substrát tvoří fyzické osoby nebo osoby právnické. Právě touto svou podstatou se korporace odlišují od fundací (osob fondového typu), které jsou druhým typem právnických osob předvídaných doktrínou i zákonem, a které jsou pouze jakýmsi vyčleněním účelově určeného majetku obdařeným právní subjektivitou.² Stejně tak je ale na druhé straně nutno od korporací důsledně odlišovat sdružení osob, která subjektem práva nejsou, nýbrž jsou pouhou societou vzniklou a fungující na základě smlouvy o společnosti,³ případně jsou některým jiným typem sdružení jako je například koncern nebo podnik ve smyslu evropského práva.

Veřejnoprávními korporacemi se obvykle rozumí tři skupiny subjektů, a to korporace územní (kterými jsou v našich podmínkách obce a kraje), zájmové nebo také osobní korporace (typicky se jedná o profesní komory a jiná veřejnoprávní zájmová sdružení jako jsou Česká advokátní komora nebo Agrární komora České republiky) a věcné korporace (typicky dobrovolné svazky obcí). Tyto korporace jsou nositelkami veřejné správy, jsou organizované na členské bázi, bylo na ně delegováno plnění úkolů v rámci svěřené oblasti působnosti, avšak při uplatňování svěřených pravomocí jednají vlastním jménem, stát vykonává nad jejich činnostmi pouze dozorové pravomoci.⁴

Soukromoprávní korporace jsou především spolky a obchodní korporace, ale, jak je z výše uváděné definice patrné, jsou jimi např. i politické strany, odbory, církve a náboženské společnosti. Shodná základní podstata spolků a obchodních korporací se v našem právním řádu projevuje předně způsobem úpravy právního režimu těchto právnických osob, kdy zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen jako „občanský

---

¹ PELIKÁN, Robert, PELIKÁNOVÁ Irena. *Korporace v platném právu*. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 46.

² DEVEROVÁ, Lenka. § 210 [Společenství osob]. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 181 – 182.

³ HENDRYCH, Dušan. *Korporace*. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnický slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

⁴ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 60 – 61.

zákoník“ nebo také „OZ“), obsahuje obecnou právní úpravu korporací, a dále pak speciálně upravuje jediný typ korporace, a tím je právě spolek. Úprava obchodních korporací je přenechána zvláštnímu zákonu, kterým je zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen jako „ZOK“). Hierarchická struktura právní úpravy je v daném případě vystavěna tak, že ustanovení občanského zákoníku se na obchodní korporace použijí pouze v rozsahu, v jakém obecně upravují právnické osoby a v jakém obecně upravují korporace. Ustanovení o spolcích se na obchodní korporace použijí jen v tom rozsahu, v jakém je na právní úpravu spolků výslovně odkazováno v ZOK. V této souvislosti nelze opomenout existenci další zvláštní úpravy obchodních korporací, konkrétně zákon č. 240/2013 Sb. o investičních společnostech a investičních fondech. Úprava obsažená v OZ a v ZOK je vůči této úpravě ve vztahu subsidiarity.⁵

Obchodní korporace jsou tedy pouze jednou podmnožinou právem předpokládané množiny korporací, která se od ostatních více či méně odlišuje. Hlavním odlišujícím kritériem je přitom účel jejich existence, kterým je v případě obchodních korporací zpravidla podnikání, ač tomu tak nemusí být nezbytně – např. družstva sice „*nejsou typickými podnikatelskými subjekty, zákon však připouští, aby byla zakládána i za účelem podnikání*“.⁶

Pojem obchodní korporace je tedy pojmem relativně úzkým, přesto zahrnuje poměrně nesourodou skupinu obchodních společností a družstev. Tyto dvě skupiny jsou rozlišovány doktrinárně i v ZOK. Rozlišovacím kritériem mezi společnostmi a družstvy je přitom skutečnost, zda má korporace uzavřený nebo otevřený počet členů, s čímž souvisí taktéž fixní, resp. variabilní, základní kapitál. Toto pojetí je ve světovém kontextu pojetím relativně unikátním – družstva nebývají chápána jako samostatná kategorie, resp. samostatný typ právnické osoby.⁷ Již tím, že ZOK explicitně užívá termín „korporace“ se odlišuje od předchozí právní úpravy, která tento termín přenechávala doktríně. Bližší

---

⁵ PELIKÁN, Robert, PELIKÁNOVÁ Irena. *Korporace v platném právu*. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 46 – 47.

⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 1 [Okruh obchodních korporací]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 4.

⁷ PELIKÁN, Robert, PELIKÁNOVÁ Irena. *Korporace jako sdružení osob*. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 57 – 59.

definici toho, co to obchodní korporace je, však zákon ani nadále neposkytuje. Obchodní korporace jsou tedy i za účinnosti současné právní úpravy definovány pouze doktrinárně a ZOK se omezuje jen na taxativní výčet jejich jednotlivých forem – společnosti rozdělují na osobní (tedy veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost), kapitálové (tedy společnost s ručením omezeným a akciovou společnost) a další „nepojmenované“ evropské společnosti, kterými jsou evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. Doktrinárně lze evropské hospodářské zájmové sdružení co do charakteru řadit ke společnostem osobním, evropská společnost má znaky společností kapitálových.⁸ Mezi družstva ZOK řadí družstvo a evropskou družstevní společnost.

Doktrína dále zpravidla dělí obchodní společnosti i jiným, přesnějším způsobem, kdy komanditní společnost a společnost s ručením omezeným jsou uváděny jako společnosti na pomezí osobních a kapitálových, případně jako společnosti se smíšeným charakterem. Evropské hospodářské zájmové sdružení je pak pro jeho účel, jímž je podpora činnosti vlastních členů, někdy přiřazováno spíše k družstvům.

Pro úplnost je na tomto místě nutno dodat, že tyto základní typy obchodních korporací lze i dále dělit, přičemž je možno hovořit o tzv. subtypech obchodních korporací – tedy o korporacích vytvořených za konkrétním, relativně specifickým účelem, jež podléhají specifickému právnímu režimu, resp. jež se řídí zvláštními ustanoveními zákona. Jedná se o:

- 1) bytové družstvo, které „*může být založeno jen za účelem zajišťování bytových potřeb svých členů*“⁹ a jinou činnost může vykonávat pouze jako činnost doplňkovou,
- 2) sociální družstvo, které má působit „*zejména v oblasti vytváření pracovních příležitostí, sociálních služeb a zdravotní péče, vzdělávání, bydlení a trvale udržitelného rozvoje*“ za účelem „*integrace znevýhodněných osob do společnosti*“¹⁰,

---

⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 1 [Okruh obchodních korporací]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 3.

⁹ § 727 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., zákona o obchodních společnostech a družstvech

¹⁰ § 758 odst. 1 tamtéž

- 3) akciovou společností s proměnným základním kapitálem, která je v jistém smyslu hybridem mezi kapitálovou společností a družstvem,
- 4) komanditní společností na investiční listy, která „je v podstatě obdobou zahraničních *forem limited liability partnership (LLP)* známých v právních systémech *common law*, případně jiných *forem* známých v kontinentálním právu (např. *lucemburská société en commandite* nebo *německá Kommanditgesellschaft*).“¹¹

Ukončení existence obchodní korporace je vysoce formalizovaným procesem, přičemž tento proces plní jednak funkci ochrannou ve smyslu ochrany práv třetích osob, jednak funkci racionalizační ve smyslu série na sebe navazujících kroků, jež mají být zárukou efektivit a zárukou úspěšného zániku korporace.¹²

K pojmu zrušení obchodní korporace je přitom již na tomto místě třeba uvést, že je třeba důsledně od sebe odlišovat dva důležité okamžiky v poslední fázi existence konkrétní obchodní korporace, a to okamžik jejího zrušení a okamžik jejího zániku.

Zrušením obchodní korporace platné právo i doktrína rozumí okamžik, kdy je rozhodnuto o ukončení existence korporace, resp. kdy jsou naplněny podmínky pro její zrušení ze zákona. Jde tedy o zahajovací moment procesu vedoucího k zániku.

Zánikem se se naproti tomu rozumí poslední fáze, resp. poslední moment, existence obchodní korporace. Je okamžikem, kdy do té doby existující osoba v právním smyslu ztrácí právní subjektivitu a stává se *non-subjektem*. Okamžik zániku se přitom shoduje s okamžikem, kdy je korporace vymazána z obchodního rejstříku. Důsledkem skutečnosti, že obchodní korporace jsou „*osoby fiktivní či umělé, vytvořené právem, tj. zákonem nebo na základě zákona*“¹³, je možnost opětovného zápisu již zaniklé korporace, což je však pouhou výjimkou z výše popsaného. Možnosti takového obživnutí jsou však z povahy věci limitovány. Občanský zákoník ho umožňuje na základě rozhodnutí soudu v případě, že je po výmazu zjištěn dosud neznámý majetek nebo jiný zájem hodný právní

---

¹¹ ŠOVAR, Jan, MIKULA, Ondřej. *O komanditní společnosti na investiční listy*. Obchodněprávní revue, 2014, č. 11 – 12, s. 305 – 311.

¹² POKORNÁ, Jarmila. *Zrušení a zánik obchodní korporace*. In: POKORNÁ, Jarmila, LASÁK, Jan, KOTÁSEK, Josef. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 201.

¹³ GERLOCH, Aleš. *Právní subjekt*. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

ochrany, který dříve znám nebyl, a že ten, kdo takovýto postup navrhuje, má na opětovném zápisu obchodní korporace právní zájem. S právní mocí rozhodnutí o zrušení výmazu vstupuje korporace do likvidace a je opětovně zapsána do obchodního rejstříku, přičemž je na ni pohlíženo, jako kdyby nikdy nezanikla.¹⁴ Smyslem této úpravy zjevně je ochrana práv třetích osob i bývalých společníků¹⁵, dle judikatury však v žádném případě „není univerzálním opravným prostředkem sloužícím k nápravě případných pochybení likvidátora, soudu, či jiných subjektů při likvidaci.“¹⁶

V obecné rovině tedy lze konstatovat, že zrušení a zánik jsou dva po sobě jdoucí okamžiky, kdy k zániku nemůže dojít, aniž by byla korporace zrušena.

Soudy nadto při aplikaci příslušných ustanovení dochází k závěrům, že „*jakkoliv by [... ve] věci bylo doloženo, že společnost byla zrušena s likvidací, a že jí byl jmenován likvidátor [,] tak to, že tato skutečnost nebyla a dosud není zapsána do obchodního rejstříku [...], brání jejímu výmazu z něj, tedy jejímu zániku.*“¹⁷ Tedy dochází k závěrům, že další, ze zákonné úpravy nijak explicitně nevyplývající, podmínkou pro zánik korporace je i řádný zápis skutečnosti jejího zrušení v obchodním rejstříku – v tomto směru tedy jde o nezbytnou podmínku i přes jinak deklaratorní charakter¹⁸ zápisu skutečnosti, že obchodní korporace byla zrušena.

Zatímco ke zrušení korporací dochází na základě různých právních skutečností, jak o tom bude podrobně pojednáno dále, samotné řízení o výmazu vede (potažmo výmaz provádí) vždy rejstříkový soud podle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen „ZVR“). Toto rejstříkové řízení je zahajováno na návrh likvidátora, který je povinen jej podat do 30 dnů ode dne skončení likvidace. Řízení je vedeno u krajského soudu podle místa sídla vymazávané obchodní korporace, jeho

---

¹⁴ § 209 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

¹⁵ JOSKOVÁ, Lucie. *Kapitola 12. [Obnovení vymazané obchodní společnosti]*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 209.

¹⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. dubna 2019, sp. zn. 14 Cmo 378/2018, dostupné na www.beck-online.cz.

¹⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. ledna 2021, sp. zn. 7 Cmo 258/2020, dostupné na www.beck-online.cz.

¹⁸ § 171 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

účastníkem je likvidátor a vymazávaná korporace.¹⁹ Oproti tomu řízení o zrušení, pokud je v konkrétním případě vedeno, je řízením upraveným zákonem č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZŘS“), a jeho průběh je tedy z povahy věci značně odlišný. Tato řízení nadto dle ustálené judikatury nejsou vhodná ani ke spojení podle § 112 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“).²⁰ Tato diferenciaci podle mého názoru dobře ilustruje, že je nutno zrušení a zánik důsledně odlišovat, a to nejen z hlediska hmotněprávního, ale také z hlediska procesního.

Okamžik zrušení a okamžik zániku od sebe typicky odděluje fáze likvidace. Tedy proces, jehož účelem je vypořádání majetku a dluhů korporace, a případně též rozdělení likvidačního zůstatku. Zánik korporace aniž by mu předcházela fáze likvidace, je jevem spíše výjimečným, typicky odůvodněným absencí možnosti nebo nutnosti likvidaci provést – likvidace se tak neprovádí při přeměnách nebo v případech, kdy korporace nemá žádný majetek a likvidace by tak zjevně nebyla účelná.²¹

Vyšším účelem likvidace je ochrana věřitelů a společníků likvidované korporace. Ochrana věřitelů je přitom zajištěna existencí povinnosti oznámení vstupu do likvidace známým i neznámým věřitelům, vydání soupisu jmění věřiteli, který o to požádá, a v neposlední řadě i existencí zákazu vyplácení podílu na zisku společníkům, dokud nejsou vypořádány pohledávky věřitelů. Likvidace totiž má mít za cíl vypořádání dluhů, nikoliv jejich zánik spolu se zánikem společnosti.

Ochrana společníků je právním řádem zajištěna např. nastavením výše odměny likvidátora jmenovaného soudem,²² ještě podstatněji je ale zajišťována soudní praxí. Soudy je totiž právní úprava likvidace pravidelně vykládána v kontextu smyslu a účelu příslušných norem – pravidelně tedy dochází k závěrům vyplývajícím z teze, že „prioritou je pro likvidaci její ekonomičnost a efektivita“, a tedy např. k závěrům, že „byl-

---

¹⁹ KUHN, Petr. *Zánik obchodní korporace*. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, TOMSA Miloš. *Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Leges, 2019, s. 188.

²⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. září 2019, sp. zn. 14 Cmo 170/2019, dostupné na www.beck-online.cz.

²¹ POKORNÁ, Jarmila. *Zrušení a zánik obchodní korporace*. In: POKORNÁ, Jarmila, LASÁK, Jan, KOTÁSEK, Josef. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 202.

²² JOSKOVÁ, Lucie. *Pojem, účel a obsah likvidace*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 2.

li nalezen likvidátor, u něž jsou důvodné předpoklady, že provede likvidaci kvalitněji a efektivněji, není důvod původního likvidátora neodvolat a nejmenovat jiného“²³, a to zcela zjevně v záměru co nejvyšší ochrany práv společníků a maximalizace výše likvidačního zůstatku. Za další projev principu ochrany společníků pak lze považovat i soudní praxi, která vychází z judikatury Ústavního soudu týkající se účastenství v řízení o zrušení. Již v roce 1996 totiž bylo Ústavním soudem judikováno, že v řízeních o zrušení společnosti „jsou účastníky řízení všichni, o jejichž právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno [...] za takové subjekty je pak třeba nepochybně považovat i společníky zrušované společnosti“²⁴. Současná rozhodovací praxe přitom dosud z tohoto právního názoru vychází a umožňuje tak společníkům se do jisté míry podílet i na výběru osoby likvidátora, což může být stěžejní pro zajištění řádného průběhu likvidace.

Rozebírané účely likvidace jsou pak důvodem pro kogentnost norem, které likvidaci upravují.²⁵

1.1. Zrušení dobrovolné, nucené a *ex lege*

Existuje celá řada okolností, které ve svém důsledku vedou ke zrušení obchodní korporace. Doktrinálně je lze dělit na důvody, dle kterých se korporace zrušuje na základě právní události, na základě rozhodnutí soudu a na základě rozhodnutí orgánu korporace.²⁶ Pro úplnost lze jako další možné způsoby kategorizace důvodů pro zrušení uvést jejich dělení podle toho, zda dochází ke zrušení s likvidací nebo bez likvidace, a dále také zda ke zrušení dochází na základě důvodů obecných nebo zvláštních podle toho, zda se týkají všech korporací nebo pouze konkrétní právní formy.²⁷

---

²³ Obě citace z usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. února 2021, sp. zn. 7 Cmo 179/2020, dostupné na www.beck-online.cz.

²⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 12. září 1996, sp. zn. IV. ÚS 230/1995, dostupný na www.usoud.cz

²⁵ JOSKOVÁ, Lucie. *Pojem, účel a obsah likvidace*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 5.

²⁶ ROZEHNAL, Aleš. *Zrušení a zánik obchodních korporací*. In: ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 199.

²⁷ JOSKOVÁ, Lucie. *Zrušení společnosti s likvidací a jeho účinky*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 6.

V platném právu jsou tyto zrušovací důvody v nejobecnější rovině upraveny v § 168 odst. 1 OZ, podle kterého platí, že právnická osoba se zrušuje na základě:

- 1) právního jednání, kterým se rozumí projev vůle příslušného orgánu právnické osoby, resp. jeho členů nebo i člena, směřující ke zrušení korporace bez právního nástupce nebo ke schválení projektu přeměny,
- 2) uplynutí doby, která je stanovena v zakladatelském právním jednání *ex ante*,
- 3) rozhodnutí orgánu veřejné moci, tedy na základě rozhodnutí předpokládaného jinou právní normou,
- 4) dosažení účelu, kdy tento účel musí být, obdobně jako uplynutí doby, jasně definován zakladatelským právním jednáním *ex ante*,
- 5) dalších důvodů stanovených zákonem, tedy z důvodů stanovených občanským zákoníkem nebo i zákonem jiným.

Výše uvedené případy by se tedy v souladu s uvedeným daly rozdělit do tří skupin, a to na případy kdy dochází ke zrušení dobrovolnému, tedy z vůle osobního substrátu korporace, na případy, kdy dochází ke zrušení nucenému, tedy takovému, kdy je korporace zrušena rozhodnutím soudu, a na případy, kdy je korporace zrušena ze zákona.

O nuceném zrušení obchodní korporace bude samostatně obsáhle pojednáno v dalším textu této práce, na tomto místě se tedy krátce zaměřím na ostatní důvody zrušení, jak byly jmenovány shora, a na vztah mezi zrušením dobrovolným a nuceným.

K dobrovolnému zrušení obchodní korporace s likvidací typicky dochází rozhodnutím jejího nejvyššího orgánu, tj. právním jednáním. Může k němu však dojít i jiným způsobem, a to dohodou společníků. Tento způsob zrušení je zákonem výslovně předpokládán v případě veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti a společnosti s ručením omezeným. Doktrína pak dovozuje, že je možno takto zrušit i akciovou společnost, a to pokud je příslušné právní jednání učiněno ve formě notářského zápisu.²⁸

---

²⁸ JOSKOVÁ, Lucie. *Akciová společnost*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 9.

Popsaným právním jednáním lze obchodní korporaci zrušit k libovolnému dni následujícímu po dni, kdy bylo takové rozhodnutí přijato (tzn., že tzv. disociační rozhodnutí nemůže mít retroaktivní účinky).²⁹ Pro úplnost však dodávám, že v případě některých subjektů je třeba ještě další právní skutečnosti – např. ke zrušení družstevní záložny nebo banky je třeba souhlasu České národní banky.³⁰

Někdy je mezi dobrovolné způsoby zrušení zařazováno i uplynutí doby nebo dosažení účelu³¹, a to z toho důvodu, že to byli první členové korporace, kdo o zrušení *ex ante* rozhodli v zakladatelském právním jednání, a toto své rozhodnutí mohli kdykoliv jiným svým rozhodnutím změnit. Uplynutí doby a dosažení účelu je však podle mého názoru spíše třeba chápat jako zrušení *ex lege*, neboť k němu není třeba dalšího právního jednání.

Obchodní korporaci lze založit na dobu určitou i neurčitou, přičemž není-li v zakladatelském právním jednání stanoveno jinak, uplatní se nevyvratitelná domněnka, že byla založena na dobu neurčitou.³² Okamžik zrušení v případě korporace založené na dobu určitou pak lze definovat konkrétním datem, uplynutím konkrétní doby nebo jiným způsobem, ze kterého bude seznatelný okamžik, ke kterému bude korporace zrušena (např. k okamžiku úmrtí některé osoby).³³

Navázání zrušení na dosažení účelu není v našich podmínkách obvyklé, tento zrušovací důvod se již v teoretické rovině jeví být poměrně komplikovaným – *„je důležité si uvědomit, že aby mohlo dojít k tomu, že se společnost zruší pouhým dosažením účelu, ke kterému byla založena, bude muset být tento účel [...] velmi jednoznačně definován a velmi přesně bude muset být určen i okamžik, ve kterém je tohoto cíle dosaženo – okamžik zrušení [...] musí být postaven zcela na jisto [...]. Pokud by vznikly pochybnosti*

---

²⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Dobrovolné zrušení obchodní společnosti*. In: ONDŘEJ, Jan. *Ukončení podnikání*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 215.

³⁰ § 5a odst. 3 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, a § 16 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách

³¹ Např. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *1.1 Dobrovolné zrušení akciové společnosti*. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan, PIHERA, Vlastimil, LÁLA, Daniel, JOSKOVÁ, Lucie. *Akciové společnosti*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 728, marg. č. 2508.

³² § 124 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

³³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *1.1 Dobrovolné zrušení akciové společnosti*. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan, PIHERA, Vlastimil, LÁLA, Daniel, JOSKOVÁ, Lucie. *Akciové společnosti*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 729–730, marg. č. 2514.

[...], rozhodl by o tom zřejmě [...] rejstříkový soud, který je [...] povinen zkoumat, zda z listin, které mají být k návrhu doloženy, vyplývají údaje o skutečnostech, které se zapisují do obchodního rejstříku, tj. zda z nich vyplývá, že společnost byla zrušena dosažením účelu.³⁴ Z uvedeného je patrné, že tento zrušovací důvod nemůže být v praxi příliš praktickým. Předně si podle mého názoru lze jen obtížně představit zkoumání skutečnosti, zda bylo či nebylo dosaženo konkrétního účelu, v podmínkách rejstříkového řízení, v rámci kterého „rejstříkový soud zkoumá, zda údaje o skutečnostech, které se do veřejného rejstříku zapisují, vyplývají z listin, které mají být k návrhu doloženy“ a to ve standardní lhůtě pěti pracovních dní.³⁵ Už na tomto místě je nadto třeba podotknout, že je třeba důsledně rozlišovat mezi dosažením účelu a nemožností ho dosáhnout např. z důvodu zániku veřejnoprávního oprávnění.³⁶

Ve všech případech lze následky ujednání o dobrovolném zrušení *ex ante* vyloučit včasnou změnou zakladatelského právního jednání, *ex post* lze rozhodnutí o zrušení změnit prostřednictvím změny zakladatelského právního jednání nebo rozhodnutím o revokaci podle § 170 OZ, a to až do okamžiku, kdy byl naplněn účel likvidace. V případě změny zakladatelského právního jednání je však třeba mít na paměti, že takovéto rozhodnutí může vyvolat i zvláštní právní následky, např. umožnění vystoupení společníka společnosti s ručením omezeným ze společnosti, pokud s prodloužením trvání společnosti nesouhlasil.³⁷

Právě tato možnost zvrácení skutečnosti zrušení, tj. možnost revokace a změny zakladatelského právního jednání, je jedním z nejpodstatnějších rozdílů mezi zrušením dobrovolným a zrušením nuceným. O samotné revokaci bude v této práci dále pojednáno v samostatné kapitole, na tomto místě tedy pojednám pouze obecně o vztahu mezi zrušením dobrovolným a zrušením nuceným.

Lze shrnout, že dobrovolné zrušení je judikaturou preferováno. Nejvyšší soud tak dovodil, že „nucené zrušení obchodní korporace rozhodnutím soudu představuje výjimku

---

³⁴ Tamtéž, s. 731, marg. č. 2518.

³⁵ § 90 odst. 1 a § 96 odst. 1 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů

³⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Dobrovolné zrušení obchodní společnosti*. In: ONDŘEJ, Jan. *Ukončení podnikání*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 214.

³⁷ GURIČOVÁ, Jana, LASÁK, Jan. § 124 [Trvání právnické osoby]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 2.

z pravidla, podle něhož se právnická osoba zásadně zrušuje dobrovolně (rozhodnutím jejího orgánu, popř., jde-li o korporaci, jejích členů) [...]. Ve svém důsledku je nejvýraznějším zásahem veřejné moci do vnitřních poměrů obchodní korporace [...]. Tomu musí odpovídat i výklad zákonné úpravy nuceného zrušení [...], včetně vymezení okruhu osob, jimž svědčí aktivní věcná legitimace k podání návrhu na zahájení řízení o zrušení obchodní korporace.“³⁸ Jako důsledek této teze si tak podle mého názoru lze např. představit závěr, že nebude dán naléhavý právní zájem člena korporace na zrušení této korporace soudem za situace, kdy nic nebrání jejímu zrušení rozhodnutím příslušného orgánu, avšak toto z nejrůznějších důvodů není učiněno.

Zrušení *ex lege* je pak specifickou skupinou zrušovacích důvodů, která je upravena jednak v ZOK, jednak v OZ.

ZOK upravuje zvláštní důvody pro zrušení zejména v případě osobních společností, kdy těmito důvody jsou výpověď, smrt nebo zánik společníka, vyloučení společníka soudem, nedostatek podmínek pro výkon funkce a insolvenční a exekuční důvody na straně společníka. Ke všem těmto zmiňovaným důvodům je však třeba podotknout, že naplnění zákonných podmínek sice vede ke zrušení společnosti, tento důsledek je však možné zvrátit změnou zakladatelského právního jednání poté, co nastane zákonem předvídaná skutečnost. Zároveň je i zde možné předvídaný následek, tj. zrušení, dopředu společenskou smlouvou vyloučit. To z povahy věci neplatí v případě, že důvodem pro zrušení je skutečnost, že žádný ze společníků veřejné obchodní společnosti, resp. žádný z komplementářů, nesplňuje podmínky pro výkon funkce člena voleného orgánu podle § 46 ZOK. Tato vada je však také zhojitelná, a to přistoupením nového společníka či komplementáře, který podmínky splňuje. Vždy je však třeba mít na paměti, že korporace se nesmí dostat do rozporu s ustanoveními týkajícími se minimálního počtu členů.^{39, 40}

---

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2019, sp. zn. 27 Cdo 3483/2017, dostupné na www.nsoud.cz.

³⁹ Tj. společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti; § 113 a § 127 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

⁴⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 113 [Zrušení společnosti]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 317, marg. č. 14.

Ve výčtu důvodů, pro které je veřejná obchodní společnost zrušena, jsou navíc uvedeny i jiné důvody určené společenskou smlouvou. Část doktríny považuje za sporné, zda z tohoto ustanovení lze dovodit, že na základě tohoto ustanovení si lze upravit i důvody pro zrušení společnosti soudním rozhodnutím. Štenglová je toho názoru, že toto možné není, a to s ohledem na § 7 odst. 1 a 3 OSŘ, který stanoví, že pravomoc soudu v jiných než sporných věcech musí být výslovně založena zákonem.⁴¹ Podle mého názoru tomuto závěru plně odpovídá již sama dikce § 113 odst. 1 ZOK, kdy je soudní rozhodnutí, jako právní skutečnost na základě níž ke zrušení dochází, upraveno separátně jako jedna z vícero co do důsledku ekvivalentních možností. Již ze samotné textace tohoto ustanovení tudíž podle mého názoru nijak nevyplývá, že by bylo možno zakladatelským právním jednáním založit zrušovací pravomoc soudu na základě tímto jednáním definovaného důvodu.

Důvodem pro zrušení, který může společenská smlouva nad rámec zákona upravovat, tak může být např. vyškrtnutí některého ze společníků ze seznamu advokátů.⁴²

Pokud se pak týká dalších důvodů pro zrušení korporace *ex lege*, které jsou obecně upraveny v OZ, prvním tímto důvodem je přeměna, tedy situace předvídaná zákonem, kdy dochází k univerzální sukcesi, a kdy zároveň korporace nevstupuje do likvidace, neboť z logiky věci není žádoucí vypořádávat majetek a dluhy zanikající korporace, když podstatou přeměny je transformace původního subjektu do jednoho nebo více univerzálních právních nástupců, a likvidace by tak šla zcela proti smyslu tohoto institutu. Lze tedy konstatovat, že „*jestliže „vše přechází na právního nástupce“, není co likvidovat, [...], což] je základní důvod absence likvidace u právnické osoby zanikající v rámci přeměny*“⁴³ Ke zrušení korporace podle § 173 odst. 1 OZ dochází „*dnem účinnosti přeměny*“, přičemž podle § 59 odst. 1 zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev (dále jen „zákon o přeměnách“), zároveň v obecné rovině (tj. s výjimkou přeshraničních přeměn) platí, že „*právní účinky přeměny nastávají dnem zápisu přeměny do obchodního rejstříku*“. Lze tedy učinit závěr, že v případě přeměn splývá okamžik zrušení korporace s okamžikem jejího zániku.

---

⁴¹Tamtéž, s. 316 – 317.

⁴² HRABÁNEK, Dušan, LÁLA, Daniel. *§ 113 [Zrušení společnosti]*. In: LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021.

⁴³ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *§ 173 [Zrušení bez likvidace]*. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 674.

Druhým důvodem zrušení korporace *ex lege* bez likvidace, který předpokládá občanský zákoník, je situace, kdy je osvědčen úpadek, a zároveň byl zrušen konkurz po splnění rozvrhového usnesení nebo proto, že majetek korporace je zcela nepostačující.

Tato dikce zákona však zjevně není zcela přesná. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen jako „IZ“), rozhodnutí o osvědčení úpadku nijak nepředpokládá, upravuje pouze rozhodnutí o úpadku, které však může být při splnění všech předpokladů stanovených v IZ vydáno i v situaci, kdy je úpadek pouze osvědčen. „Osvědčením úpadku se [tak] ve smyslu § 173 odst. 2 [OZ] rozumí vydání rozhodnutí o úpadku dle § 136 [IZ], jehož předpokladem je, že osvědčením nebo dokazováním bylo zjištěno, že dlužník je v úpadku nebo že mu úpadek hrozí“.⁴⁴ Zároveň musí být následně vydáno rozhodnutí o zrušení konkurzu pro zcela nepostačující majetek, nebo pro splnění rozvrhového usnesení. Korporaci přitom není možné vymazat z obchodního rejstříku, pokud je po skončení insolvenčního řízení nalezen majetek zrušené korporace – v takovém případě korporace vstupuje do likvidace, kde je tento majetek vypořádán. „Dnem vstupu do likvidace [je přitom] den, v němž se tento majetek objevil, nikoli den jejího zrušení.“⁴⁵

---

⁴⁴ Tamtéž, s. 678.

⁴⁵ DĚDIČ, Jan. § 65 [Další skutečnosti zapisované do veřejného rejstříku]. In: DĚDIČ, Jan, HAVEL, Bohumil, JINDŘICH, Miloslav, ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 221.

2. Důvody pro nucené zrušení

Jednotlivé důvody nuceného zrušení je možno v teoretické rovině rozdělit na důvody obecné a zvláštní. Zatímco z důvodů obecných je možno zrušit jakoukoliv obchodní korporaci (resp. jakoukoliv právnickou osobu v případě důvodů podle občanského zákoníku), důvody zvláštní se vztahují vždy pouze na konkrétní typ obchodní korporace.

Základní normou, jež upravuje obecné hmotněprávní důvody nuceného zrušení obchodní korporace v civilním řízení soudním, je § 172 OZ. Na tomto místě jsou proto z povahy věci upraveny důvody nejvážnější a nejzásadnější, jimiž jsou:

- 1) nezákonný předmět činnosti v míře narušující veřejný pořádek,
- 2) následná absence předpokladů pro vznik právnické osoby,
- 3) absence usnášeníschopného statutárního orgánu v délce minimálně dvou let,
- 4) další důvody stanovené zákonem, tj. důvody stanovené jinde v OZ i mimo něj.

Jedním z důvodů, který stanovuje přímo občanský zákoník, je nesplnění pravidel týkajících se minimálního počtu členů obchodní korporace – tedy např. situace, kdy se osobní společnost z libovolného důvodu stane jednočlennou, nebo kdy počet členů družstva klesne pod tři. Podle mého názoru by se však tento důvod pro zrušení dal podřadit pod výše uvedený bod druhý, když poklesem počtu členů *de facto* dojde k následné absenci předpokladů pro vznik právnické osoby. Platné právo však tento důvod upravuje takto duplicitně, podle mého názoru zřejmě s ohledem na závažnost případného se zákonem nesouladného stavu.

Rozhodnutí o zrušení obchodní korporace lze považovat za vážný zásah do práv nejen zrušované právnické osoby, ale i jejích členů a dalších osob jako jsou např. její zaměstnanci. Ostatně zrušení korporace rozhodnutím soudu bývá v literatuře s určitou nadsázkou pravidelně přirovnáváno k trestu smrti fyzické osoby, ač často s dovětkem, že jde o trest nesrovnatelný pro rozdílnou základní podstatu fyzické osoby jako živého organismu a právnické osoby jako entity do určité míry vykonstruované právem.⁴⁶

---

⁴⁶ K tomu viz např. DVOŘÁK, Tomáš. § 172 [Zrušení právnické osoby s likvidací rozhodnutím soudu]. In: ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019.

S ohledem na tuto závažnost zásahu proto občanský zákoník zároveň stanovuje povinnost vyzvat zrušovanou korporaci k odstranění důvodů vedoucích k jejímu zrušení v přiměřené lhůtě, čímž umožňuje dodatečně odstranit závadný stav, a zmírňuje tak případnou tvrdost zákona. Ta má pak být dále zmírňována i výkladem příslušných ustanovení, kdy mají tyto důvody být vždy „*in concreto pečlivě posuzovány a vykládány spíše restriktivně než extenzivně (se zřetelem k tradiční zásadě in dubio mitius)*“.⁴⁷

Další obecné důvody pro zrušení obchodní korporace stanoví ZOK, který je v obecné rovině vypočítává následovně:

- 1) pozbytí podnikatelských oprávnění, s výjimkou korporace založené za jiným účelem, než je podnikání,
- 2) neschopnost vykonávat činnost v rámci definovaného účelu korporace v délce minimálně 1 roku,
- 3) nepřekonatelné rozpory mezi společníky bránící korporaci ve výkonu činnosti,
- 4) výkon činnosti jinak vyhrazené fyzickým osobám.⁴⁸

Poměrně specifickými obecnými důvody zrušení obchodních společností jsou i zrušení podle ZVR, kdy tento zákon upravuje jednak případy zrušení s likvidací (obdobně jako v dosud uváděných situacích, např. z důvodu nezakládání zákonem požadovaných listin do sbírky listin obchodního rejstříku podle § 105 ZVR nebo z důvodu, že stav zapsaný v obchodním rejstříku odporuje kogentní normě a je vyloučena možnost nápravy tohoto zápisu jiným způsobem podle § 9 odst. 1 ZVR), jednak zrušení bez likvidace, tedy specifickou situaci, kdy zánik obchodní korporace bezprostředně navazuje na její zrušení.

Na tomto místě je pro úplnost třeba podotknout, že v souvislosti se zrušením bez likvidace není možné zapomínat na další dvě skupiny obecných důvodů pro zrušení obchodní korporace upravené v §173 OZ. Prvním důvodem je přeměna, tedy situace předvídaná zákonem, kdy dochází k univerzální sukcesi, a tedy z logiky věci není žádoucí vypořádávat majetek a dluhy zanikající korporace. Druhou skupinou důvodů pak je zrušení jako důsledek insolvenčního řízení, kdy je společnost zrušena „*bez likvidace*

---

⁴⁷ DVOŘÁK, Tomáš. § 172 [Zrušení právnické osoby s likvidací rozhodnutím soudu]. In: ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019.

⁴⁸ § 93 zákona č. 90/2012 Sb., zákona o obchodních společnostech a družstvech

*zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení, nebo zrušením konkursu proto, že majetek je zcela nepostačující.*⁴⁹ Tyto zrušovací důvody jsou však spíše důvody zrušení *ex lege*, neboť ke zrušení není třeba rozhodnutí soudu, ale dochází k němu ze zákona. Důvodem, proč je na tomto místě uvádím, je skutečnost, že se od ostatních výše rozebraných důvodů pro zrušení *ex lege* podstatně odlišují vyloučením možnosti tento zákonem předvídaný následek *a priori* vyloučit či *ex post* jiným právním jednáním zhojit. V tomto směru se tedy taktéž jedná o důvody nuceného zrušení.

Obecným důvodem pro zrušení je i uložení trestu zrušení právnické osoby v rámci trestního řízení, kdy zákon umožňuje uložit tento trest v situaci, kdy činnost zrušované osoby je zcela nebo z větší části založená na páchání trestné činnosti. Nezáleží přitom na deklarovaném předmětu činnosti (typicky v obchodním rejstříku nebo v zakladatelském právním jednání), ale na její faktické povaze. Jakmile rozhodnutí o zrušení nabude právní moci, vstupuje právnická osoba do likvidace. Podrobnosti stanoví jednak ustanovení § 38 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen „TOPO“), jednak příslušná ustanovení civilního práva.⁵⁰

Zvláštní důvody pro nucené zrušení jednotlivých forem obchodních korporací upravuje z větší části ZOK, který je vypočítává následovně:

- 1) zvlášť závažné porušování povinností společníka veřejné obchodní společnosti podle § 115 odst. 1 ZOK,
- 2) nabytí všech vlastních podílů společností s ručením omezeným, pokud není alespoň jeden z nich převeden na třetí osobu ve lhůtě 3 měsíců podle § 149 odst. 4 ZOK,
- 3) nezvolení nového statutárního orgánu valnou hromadou společnosti s ručením omezeným do 1 měsíce od zániku funkce předchozího, pokud zároveň není podán návrh na jmenování nového soudem nebo takovému návrhu není vyhověno podle § 198 odst. 3 ZOK,

---

⁴⁹ § 173 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

⁵⁰ DĚDIČ, Jan, PŮRY, František. § 16 [Zrušení právnické osoby]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GRIVNA, Tomáš, PŮRY, František, ŘÍHA, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 387, 391 a 398.

- 4) nerozhodnutí o přechodu uvolněného podílu na společníky nebo nesnížení základního kapitálu o vklad společníka, jehož účast ve společnosti s ručením omezeným zanikla podle § 215 odst. 1 ZOK,
- 5) nesplnění podmínek nabývání vlastních akcií akciovou společností podle § 306 odst. 3 ZOK,
- 6) nezrcení vlastních akcií ve lhůtě 1 roku nebo nesnížení základního kapitálu o příslušnou hodnotu podle § 308 odst. 3 ZOK,
- 7) držení akcií ovládající osoby osobou ovládanou podle § 318 odst. 2 ZOK,
- 8) nezvolení nového statutárního orgánu nebo člena dozorčí rady valnou hromadou akciové společnosti do 2 měsíců od zániku funkce předchozího, kdy zároveň není podán návrh na jmenování nového soudem nebo takovému návrhu není vyhověno podle § 443 odst. 1, § 460 odst. 1 a § 453 odst. 1 ZOK,
- 9) nezvolení nového člena představenstva členskou schůzí družstva, kdy zároveň není podán návrh na jmenování nového soudem nebo takovému návrhu není vyhověno podle § 713 ZOK,
- 10) nezřízení představenstva družstva v situaci, kdy družstvo přestane splňovat předpoklady pro to, aby statutárním orgánem byl pouze předseda družstva podle § 726 ZOK,
- 11) provozování činnosti mimo rámec zákonného účelu nebo neřádné hospodaření s majetkem bytového družstva podle § 757 ZOK,
- 12) provozování činnosti mimo rámec zákonného účelu, protiprávní nakládání se ziskem nebo nesplnění podmínky poskytování bytových potřeb pouze členům družstva po dobu delší než 1 rok sociálním družstvem, nevykonává-li sociální družstvo současně jinou činnost, podle § 773 ZOK.

Zvláštní důvody zrušení upravují i zvláštní zákony upravující evropské formy obchodních korporací. Jde o:

- 1) zrušení z důvodů nekorespondování skutečného a zapsaného sídla (z hlediska státu sídla) podle § 33 odst. 2 zákona č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti, nebo podle § 5 zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti (dále jen „ZoES“),

- 2) nesoulad dohody o způsobu a rozsahu zapojení zaměstnanců se stanovami evropské společnosti podle § 6 ZoES,
- 3) nepřezkoumání souladu fúze s právem podle čl. 30 odst. 2 nařízení Rady č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti, ve spojení s § 18 ZoES.

2.1. Ústavněprávní aspekty

V případě nuceného zrušení společnosti je třeba si uvědomit, že jde o ten nejzávažnější zásah do vnitřních poměrů korporace, který může soud učinit (a to vedle zápisů údajů do obchodního rejstříku rejstříkovým soudem, určení neplatností rozhodnutí orgánů korporací, ustanovení hmotněprávního opatrovníka nebo jmenování chybějícího člena statutárního orgánu atd.). Rozhodnutí o zrušení obchodní korporace, o jejím vstupu do likvidace a nutně také o jmenování likvidátora, je, jak již bylo zmíněno, připodobňováno k vynesení rozsudku smrti nad touto korporací, a je tedy namístě vést v patrnosti limity, které pro takové rozhodnutí vyplývají z principů civilního práva, ale také z obecných zásad právních, jež mohou mít, resp. jejichž porušení může mít, i ústavněprávní aspekty.⁵¹

Takovými limity pro rozhodnutí soudu o zrušení obchodní korporace (vč. navazujících výroků) je předně ústavní princip legální licence a enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, kdy je na jedné straně jednotlivcům, tj. subjektům práva, dovoleno činit vše, co není zákonem zakázáno (tedy je dovoleno jednat *praeter legem*), na druhé straně je státu přikázáno, že „*státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví*“⁵².

S tím pak úzce souvisí princip proporcionality, neboť, jak je patrné z judikatury Ústavního soudu, „*podmínkou fungování právního státu je respektování autonomní sféry jednotlivce, [...] [mj. tak, že] sám [stát] vyvíjí pouze takovou aktivitu, kterou do této sféry sám nezasahuje, resp. zasahuje pouze v případech, které jsou odůvodněny určitým*

---

⁵¹ ŠUK, Petr. *Ingerence soudů do vnitřních poměrů obchodních korporací*. Bulletin advokacie, 2017, č. 11, s. 21 – 24.

⁵² Čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod

veřejným zájmem a kdy je takový zásah proporcionální (přiměřený) s ohledem na cíle, jichž má být dosaženo“⁵³.

Tento princip se přitom v judikatuře podstatně projevuje tak, že jakákoliv ingerence soudu do vnitřních poměrů obchodní korporace má vždy představovat až krajní řešení, tedy že k ní má docházet pouze tehdy, není-li možné protiprávní stav zhojit jinak. Důležitost tohoto ústavního principu lze podle mého názoru demonstrovat na příkladu rozhodování Nejvyššího soudu, kterým bylo dovozeno, že již rozhodnutí o jmenování hmotněprávního opatrovníka je natolik závažným zásahem do poměrů právnické osoby, že je na něj nutno pohlížet jako na prostředek *ultima ratio*. Totéž pak bylo v dalším rozhodnutí judikováno i ve vztahu ke zrušení právnické osoby ze stejného důvodu.⁵⁴ Z uvedených rozhodnutí podle mého názoru vyplývá, že jestliže je mírnější opatření ve vztahu k obchodní korporaci samo o sobě považováno za prostředek *ultima ratio*, tím spíše je třeba přistupovat k rozhodnutí o zrušení zdrženlivě, a vždy hledat jiná řešení nastalého stavu.

Výše uvedená východiska v žádném případě neznemožňují ingerenci státu, resp. konkrétně soudu, do existence obchodních korporací – konečně již výše bylo demonstrováno, že ke zrušení korporace může soud přistoupit z celé řady různých zákonných důvodů. Přesto představují limity, které soudy musí při svém rozhodování reflektovat.

Listina základních práv a svobod (dále jen jako „Listina“) zaručuje svobodné sdružovací právo, kdy každému je zaručeno právo sdružovat se „ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích“⁵⁵. Toto právo je podle Ústavního soudu jedním z výdobytků porevolučního právního řádu, přičemž právní úprava sdružovacího práva je založena na

- 1) principu odloučení od státu, což se projevuje zejm. tak, že ke vzniku právnické osoby není potřeba povolení státu, ale typicky pouze registrace nebo zanesení do

---

⁵³ Nález Ústavního soudu ze dne 24. července 2007, sp. zn. I. ÚS 557/2005, dostupný na www.usoud.cz.

⁵⁴ K tomu viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. prosince 2015, sp. zn. 29 Cdo 4384/2015, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015, obojí dostupné na www.usoud.cz.

⁵⁵ Čl. 20 odst. 1 Listiny základních práv a svobod

evidence, a dále tak, že do vnitřních záležitostí osoby není státem nijak zasahováno,

- 2) samosprávném principu,
- 3) státní ingerence prostřednictvím (a na základě) práva na právní ochranu proti rozhodnutí těchto sdružení v situaci, kdy jsou tato rozhodnutí v rozporu se zákonem nebo stanovami či společenskou smlouvou^{56, 57}

Sdružovací právo upravené v čl. 20 Listiny tedy představuje zakotvení existence právnických osob, resp. dikcí Listiny „sdružení“ jako nadřazeného pojmu zahrnujícího i jiné neformální entity bez právní osobnosti, na ústavní úrovni, a tvoří tak nejhlubší základ právní úpravy všech typů právnických osob včetně obchodních korporací, a potažmo tedy i nejhlubší základ pravidel pro jejich zrušování. Toto právo přitom lze vnímat jako právo individuální i kolektivní, kdy z kolektivního sdružovacího práva vyplývá povinnost státu umožnit vznik takového sdružení v souladu se zákonem, a dále povinnost zdržet se nedůvodných zásahů, jež by výkonu tohoto práva bránily, zejm. tedy zdržet se jejich rušení. Důsledná aplikace těchto závěrů je přitom zásadní, neboť pouze právně relevantně existující sdružení mohou být subjektem práva se všemi důsledky z toho plynoucími např. ve vztahu k vlastnictví, kontraktační způsobilosti nebo přístupu k soudu za účelem ochrany svých zájmů.⁵⁸

Individuální sdružovací právo spojuje doktrína s několika principy, na nichž toto ústavním pořádkem zaručené právo stojí, a to s principy

- 1) dobrovolnosti, který se v praxi projevuje např. zakotvením možnosti pozastavit činnost nebo i rozpustit politickou stranu, či možností zrušit spolek, a to i bez návrhu, při porušení tohoto principu,
- 2) zákazu postihu za členství ve smyslu antidiskriminačních norem,

---

⁵⁶ Viz § 258 an. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, nebo § 191 an. zákona č. 90/2012, zákona obchodních společností a družstev

⁵⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 12. prosince 2006, sp. zn. I. ÚS 90/2006, dostupný na www.usoud.cz.

⁵⁸ VÝBORNÝ, Štěpán. *Čl. 20 [Právo sdružovací]*. In: HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod: komentář*. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 5 – 11.)

- 3) podílení se na činnosti sdružení vč. práva členů na soudní ochranu proti rozhodnutí sdružení,
- 4) ochrany sdružení před zásahy ze strany veřejné moci.⁵⁹

V soudní praxi se potom důraz na individuální stránku sdružovacího práva projevuje mj. v důrazu na okruh účastníků v řízení o zrušení obchodní korporace, kdy je požadováno, aby se soudního řízení o zrušení účastnili i členové zrušované korporace, a to s odůvodněním, že právě o jejich právech a povinnostech je v řízení jednáno.⁶⁰ V tomto směru je tedy možné zjednodušeně konstatovat, že v poslední fázi existence korporace již není striktně rozlišováno mezi právy a povinnostmi korporace jako takové vyplývajícími z kolektivně chápaného sdružovacího práva, a právy a povinnostmi jejich členů vyplývajícími z individuálně chápaného sdružovacího práva.

Tomuto závěru ostatně nasvědčuje i judikatura Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“), neboť právě i ESLP v některých případech dovozuje, že se pro účely ochrany základních práv a svobod stírá rozdíl mezi právnickou osobou a jejím osobním substrátem, když např. judikoval, že *„jakkoli korporace se samostatnou právní osobností by normálně neměly být ztotožňovány se svými společníky, v některých předchozích případech [ESLP] akceptoval, že existují situace, kdy by „nemělo žádný význam, rozlišovat mezi nimi“ [...] a dovolil společníkům uplatnit námitky ohledně řízení nebo událostí dotýkajících se jejich korporací. [...] [Jde o] stížnosti podané společníky malých korporací či korporací a družstev vlastněných či řízených rodinami, zejména případy, kdy si jediný vlastník korporace stěžoval na opatření přijatá ve vztahu k jeho korporaci [...], nebo když stížnost k Soudu podali všichni vlastníci malého družstva [...]“*⁶¹

ESLP se ve své judikatuře ostatně věnuje konkrétně i problematice zrušování právnických osob, neboť Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“) garantuje sdružovací právo jako jedno z třinácti základních práv tam upravených, a to konkrétně ve svém čl. 11.

---

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ K tomu viz např. nález Ústavního soudu ze dne 12. září 1996, sp. zn. IV. ÚS 230/1995, dostupný na www.usoud.cz.

⁶¹ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci stížnosti č. 5294/14 ze dne 7. července 2020 – *Albert a ostatní proti Maďarsku*, publikovaný v časopise Soudní rozhledy č. 10/2020.

ESLP tak v ustálené judikatuře konstatuje, že „právo vytvořit sdružení je neodmyslitelnou součástí práva uvedeného v čl. 11. Občané by měli mít možnost vytvořit právní subjekt za účelem kolektivního postupu v oblasti společného zájmu [...]. [...] Státy mají samozřejmě právo se přesvědčit, zda účel sdružení a jeho aktivity jsou v souladu se zákony, musí tak však činit způsobem, který je v souladu s povinnostmi vyplývajícími z Úmluvy a který je přezkoumatelný orgány Úmluvy [...]. [...] Stát, který odepře právní subjektivitu sdružení, náboženskému či jinému, zasahuje do výkonu práva na svobodu sdružovat se.“⁶²

Z řečeného tedy lze v obecné rovině dovodit, že právní úprava rušení obchodních korporací stojí na střetu dvou protichůdných směrů právní úpravy, a to jednak na principu odloučení od státu a s tím spojeného samosprávného a dobrovolného principu, jednak na protikladném principu státní ingerence.

Ze všeho výše uvedeného dále vyplývá, sdružovací právo ve smyslu práva kolektivního i ve smyslu práva individuálního, není právem absolutním v tom smyslu, že by vůbec nepodléhalo kontrole ze strany veřejné moci. Tu však lze užít pouze způsobem nenarušujícím ústavně garantovaná práva všech zúčastněných osob. Ke zrušování by tedy mělo být optikou již řečeného přistupováno poměrně zdrženlivě. Relevantní právní úprava přitom navíc nevyplývá pouze z norem vnitrostátních, ale také z norem, jež jsou sice součástí ústavního pořádku, ale mají původ v právu mezinárodním, jako je výše citovaná EÚLP. V tomto smyslu tedy ústavněprávní aspekty rušení korporací překračují pouhou vnitrostátní rovinu.

2.2. Povaha zrušovacích důvodů

Chceme-li se v teoretické rovině zabývat povahou jednotlivých zrušovacích důvodů, jak byly definovány shora, je nutno vyjít z doktrínou dovozovaných atributů právnických osob a obchodních korporací, neboť zrušovací důvody s nimi bytostně souvisí.

Právnické osoby se vyznačují několika charakteristickými znaky, které je možné chápat jako znaky na pomezí znaků faktických a právních, přičemž lze konstatovat,

---

⁶² Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci stížnosti č. 302/02 ze dne 10. června 2010, ESLP 302/02, *Moskevští Svědkové Jehovovi a další proti Rusku*, dostupný na eslp.justice.cz.

že každý jednotlivý znak je natolik signifikantním, že mu odpovídá konkrétní zrušovací důvod, jak o nich bude pojednáno dále. Těmito znaky jsou:

- 1) účel existence, přičemž může jít o účel podnikatelský (u obchodních korporací typicky realizovaný provozováním obchodního závodu) nebo nepodnikatelský,
- 2) doba trvání, kdy tato doba může být časově neomezená, ale i omezená (zákon s touto eventualitou i výslovně počítá, když jako jeden z předpokládaných okamžiků zrušení právnické osoby uvádí uplynutí doby⁶³, přesto i zde by se mělo jednat o relativně delší časové období, tj. nikoliv např. o období v řádu hodin),
- 3) vnitřní organizační struktura, tedy zejm. zákonem předpokládané orgány ať už kolektivní nebo individuální,
- 4) majetek, tedy soubor všeho, co osobě patří⁶⁴, a majetková odpovědnost,
- 5) osobní složka, tedy členové, společníci atd. (nikoliv však zaměstnanci),
- 6) autonomie, tedy určitá nezávislost celku na jednotlivých osobách, vycházející z teze, že celek je něco kvalitativně odlišného od pouhého součtu jeho jednotlivých součástí.⁶⁵

V případě obchodních korporací doktrína dovozuje nutnou přítomnost dále uvedených znaků, které z povahy věci částečně kopírují výše rozebírané znaky právnických osob. Těmito znaky jsou:

- 1) *affectio societatis* – tedy vůle členů korporace sdružit se za dosažením společného účelu, která je přítomna (resp. má být přítomna) po celou dobu trvání společnosti až do okamžiku jejího zrušení,
- 2) účel existence – jenž musí být dovolený (zákon připouští podnikatelský účel nebo správu vlastního majetku u osobních společnostech, u kapitálových je možný i účel odlišný), a může být definován i časově,

---

⁶³ § 171 písm. a) a b) zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

⁶⁴ § 495 tamtéž.

⁶⁵ PELIKÁN, Robert, PELIKÁNOVÁ Irena. *Pojem právnické osoby v mimoprávní realitě*. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 33 – 36.

- 3) předmět činnosti – tedy určení, jakým faktickým typem činnosti dosahuje korporace svého účelu,
- 4) obchodní závod – tedy organizovaný soubor jmění, jehož prostřednictvím je realizována činnost korporace ve snaze dosáhnout jejího účelu.⁶⁶

K *affectio societatis* je dále možno uvést, že sama existence právnické osoby, resp. obchodní korporace, je obecně inherentně spjata s existencí smlouvy, a to minimálně společenské smlouvy ve smyslu filozofickém, když už ne ve smyslu právním, která stojí u jejího zrodu. Dalo by se tak říci, že smlouva je podstatou, základním stavebním kamenem každé právnické osoby jako právního institutu. Právnická osoba totiž není ničím jiným než entitou, která se od smlouvy „*emancipovala v autonomní organismus*“⁶⁷.

Obecně je tedy třeba konsensuálního projevu vůle více osob směřujícího k založení obchodní korporace – je třeba prvotní smlouvy, resp. je třeba, aby byla přítomna vůle sdružit se. Účinky takové smlouvy však nastávají pouze *inter partes*, tj. mezi kontrahenty. Tato smlouva z povahy věci nemůže mít účinky vůči třetím osobám, a to celkem zjevně v zájmu ochrany práv těchto třetích osob. Ke vzniku obchodní korporace, tedy k transformaci smlouvy v jakousi novou kvalitu, v samostatnou osobu, je třeba další skutečnosti. V tento okamžik vstoupí do prozatím čistě smluvních vztahů státní ingerence, která umožní vznik právnické osoby.

Pro úplnost je třeba podotknout, že existence smlouvy není vždy zcela nezbytnou podmínkou pro založení a následný vznik obchodní korporace. Výjimkou z výše rozebraného pravidla jsou kapitálové obchodní společnosti založené na základě jednostranného projevu vůle jediného subjektu, o čemž svědčí již konstrukce zákona, kdy § 8 ZOK zjevně vychází z premisy, že pro vznik korporace je třeba společenské smlouvy s výjimkou situace, kdy zákon připouští založení korporace jediným zakladatelem.

Odstraníme-li duplicitu definičních znaků a roztřídíme-li si výše uváděné důvody pro nucené zrušení obchodní korporace, dojdeme k závěru, že lze uvažovat o celkem pěti skupinách důvodů a jedné skupině zbytkové.

---

⁶⁶ Tamtéž, s. 59 – 67.

⁶⁷ PELIKÁN, Robert, PELIKÁNOVÁ Irena. *Kolísání mezi societou a korporací, variabilita právnických osob*. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 52.

První skupina zrušovacích důvodů souvisí s účelem existence, resp. s předmětem činnosti obchodní korporace, a lze do ní zařadit předně nezákonný předmět činnosti, a to jak v kontextu civilního řízení soudního, tak řízení trestního. Naplnění skutkové podstaty tohoto zrušovacího důvodu je samo o sobě zjevně natolik v rozporu se smyslem a účelem úpravy právnických osob jako celku, že lze konstatovat, že se jedná o jeden z důvodů nejzávažnějších. S tímto důvodem pak úzce souvisí další zrušovací důvod, a to výkon činnosti jinak vyhrazené fyzickým osobám, který je ve své podstatě jen další podmnožinou výkonu nedovolené činnosti. Dalšími důvody z této skupiny jsou pozbytí podnikatelských oprávnění v případě korporace založené za účelem podnikání, jenž z povahy věci brání naplňování účelu takové korporace, a dále faktická neschopnost vykonávat činnost. Speciálním případem z této skupiny pak je provozování činnosti mimo rámec zákonného účelu bytového nebo sociálního družstva.

Druhá skupina zrušovacích důvodů souvisí s vnitřní organizační strukturou. Patří sem předně absence usnášeníschopného statutárního orgánu, a to včetně zvláštních pravidel týkajících se jednotlivých forem korporací, jak jsou popsány shora. Zvláštním důvodem z této skupiny je existence funkce předsedy družstva jako statutárního orgánu v situaci, kdy družstvo splňuje podmínky pro to, aby statutárním orgánem bylo představenstvo.

Třetí skupina důvodů se týká osobní složky obchodní korporace. Pokud se týká obecných zrušovacích důvodů, lze sem řadit nesplnění pravidel týkajících se minimálního počtu členů obchodní korporace, což je relevantní zrušovací důvod jednak v případě osobních společností, jednak v případě družstev. Vzhledem k tomu, že osobní společnosti jsou na osoby svých členů navázány těsněji, než jak je tomu v případě společností kapitálových a v případě družstev, je nutné dále za zvláštní zrušovací důvod související s osobním substrátem považovat i zvláště závažné porušování povinností společníka veřejné obchodní společnosti.

Čtvrtá skupina zrušovacích důvodů bytostně souvisí s popsanou první a třetí skupinou, přesto mám za to, že je natolik specifickou a na tolik významnou, že je namístě ji odlišit. Nepřekonatelné rozpory mezi společníky bránící korporaci ve výkonu činnosti pro účely tohoto textu tedy považuji pro účely tohoto textu za účelné vyčlenit jako specifický zrušovací důvod. Nepřekonatelné rozpory mezi společníky totiž nejbližší souvisí s osobní složkou a účelem korporace, ale také s definičním znakem *affectio*

societatis tak, jak byl tento znak popsán shora. Přestože je absence *affectio societatis* jevem podstatným primárně pro zrušení dobrovolné (kdy je vůle členů korporace být sdružen s ostatními členy nahrazena vůlí korporaci zrušit a dovést k zániku), lze si v případě nepřekonatelných rozporů snadno představit, že vůle být sdružen taktéž alespoň u některých členů korporace absentuje, avšak tato situace není z nejrůznějších důvodů řešena zákonem předvídaným způsobem, tj. dobrovolným zrušením.

Pátá skupina zrušovacíh důvodů vychází z definičního znaku majetku korporace. Za zrušovací důvody z této skupiny lze považovat nabytí všech vlastních podílů společností s ručením omezeným, nerozhodnutí o přechodu uvolněného podílu na společníky nebo snížení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným, nesplnění podmínek nabývání vlastních akcií akciovou společností, držení akcií ovládající osobou osobou ovládanou a protiprávní nakládání se ziskem sociálního družstva. Všechny tyto důvody přitom mají společné to, že sama korporace nenaloží s vlastním majetkem v souladu se zákonem, přičemž v uvedených případech se jedná o pochybení natolik zásadní, že zákon s ním spojuje možnost zrušení pochybivší korporace soudem.

Poslední zbytkovou kategorií jsou zrušovací důvody administrativního charakteru. Mezi nimi lze uvést následnou absenci předpokladů pro vznik právnické osoby, zrušovací důvody podle ZVR, nesoulad skutečného a zapsaného sídla evropské družstevní společnosti a evropské společnosti, nesoulad dohody o způsobu a rozsahu zapojení zaměstnanců se stanovami evropské společnosti a nepřezkoumání souladu fúze evropské společnosti s právním řádem.

Z výše uvedeného je podle mého názoru možno učinit jednoznačný závěr, že důvody pro nucené zrušení obchodních korporací postihují ty nejzávažnější faktické a protiprávní stavy, jež se bytostně dotýkají definičních znaků, tj. samotné podstaty, obchodní korporace jako právního institutu. Mám tedy za to, že prezentovaná právní úprava je plně v souladu s výše rozebíranými východisky ústavního práva, konkrétně východisky kolektivního sdružovacího práva, dle kterých je povinností státu umožnit vznik korporace v souladu se zákonem, a poté se zdržet nedůvodných zásahů, jež by svobodnému výkonu sdružovacího práva bránily.

2.3. Vybrané důvody nuceného zrušení

V následujících kapitolách budou rozebrány vybrané důvody pro zrušení obchodní korporace soudem – s ohledem na množství výše specifikovaných důvodů se v této práci nebudu podrobně zabývat všemi, ale pouze takovými, které jsou v rozhodovací činnosti soudů opakovaně řešeny nebo které poskytují větší prostor pro výklad.

Vzhledem k hierarchickému způsobu úpravy, tj. vzhledem k subsidiaritě občanského zákoníku ve vztahu k ZOK, spolu jednotlivé zrušovací důvody vzájemně souvisí a vzájemně se doplňují. Nemám proto za účelné pojednávat o nich separátně, naopak se budu snažit rozebrat jejich vzájemné souvislosti.

Mám za to, že striktní odlišování jednotlivých zrušovacích důvodů je podstatné nejen z hlediska teoretického, ale i praktického, a to zejm. s ohledem na procesní úpravu, která je neopomenutelnou součástí rozebírané problematiky.

Mezi důvody pro striktní odlišování lze uvést požadavky na výzvu k odstranění závadného stavu podle § 172 odst. 2 OZ. Podle Holejšovského musí tato, svou povahou procesní, výzva obsahovat i *„pojmenování konkrétního důvodu zrušení a k němu se vztahující možnosti odstranění nedostatků, tedy právních skutečností svojí povahou hmotněprávních“*⁶⁸.

Dalším souvisejícím důvodem je pak existence přípustných odvolacích důvodů podle § 205 odst. 2 písm. c) a písm. g) OSŘ⁶⁹. Je samozřejmě otázkou, zda by v konkrétním případě bylo odvolacím soudem dovozeno, že nesprávná výzva, včetně navazujícího dokazování prováděného k tomuto chybně určenému zrušovacímu důvodu, mohla být důvodem nesprávného meritorního rozhodnutí, a tedy důvodem ke zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně⁷⁰. Mám však za to, že minimálně v obecné rovině je tento argument relevantní.

---

⁶⁸ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 172 [Zrušení soudem]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 668, marg. č. 35.

⁶⁹ Toto ustanovení zní: *„Odvolání proti rozsudku nebo usnesení, jímž bylo rozhodnuto ve věci samé, lze odůvodnit jen tím, že c) řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, g) rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci.“*

⁷⁰ § 219a odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu

Za další podstatný důvod rozlišování je pak možno označit skutečnost, že různá zákonná ustanovení kladou různé procesní požadavky na řízení podle nich zahájená, a to např. ve vztahu k podání návrhu na zahájení řízení, který v některých případech není vyžadován, a soud si tak příslušné řízení může zahájit i bez návrhu. Takto byla např. dovozena nemožnost zrušení obchodní korporace v řízení zahájeném bez návrhu z důvodu pozbytí podnikatelských oprávnění podle obecné úpravy § 172 odst. 1 písm. b) OZ, kdy bylo dovozeno, že je třeba aplikovat speciální úpravu § 93 písm. a) ZOK, a korporaci tak bez návrhu z tohoto důvodu zrušit nelze.⁷¹

V neposlední řadě pak lze zmínit i relevanci zrušovacího důvodu, pro který bylo řízení zahájeno, v souvislosti s posouzením existence překážky litispendence a překážky věci rozhodnuté v případě, že je zrušovacích řízení vedeno vícero.

2.3.1. Nezákonný předmět činnosti

Obchodní korporace může být zrušena, jestliže „vyvíjí nezákonnou činnost v takové míře, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek“. Tento důvod pro zrušení je upraven § 172 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku, přičemž reaguje na situaci, kdy obchodní korporace v průběhu své existence vyvíjí nezákonnou činnost, ale kdy zároveň nebyla založena za tímto účelem. Typicky se proto bude jednat např. o porušování pravidel hospodářské soutěže, o porušování účetních předpisů atp.⁷² Může však jít i o porušování norem speciálních pro konkrétní oblast podnikání, jako je například daňové poradenství nebo podnikání na kapitálovém trhu.⁷³ Dvořák pak má za to, že důvodem pro zrušení může být i propagace a podpora terorismu nebo prodej a jiné šíření nelegálních jedovatých látek.⁷⁴

Tento skutkový základ je třeba vymezit oproti situaci, kdy korporace byla přímo založena za účelem porušování práva nebo za účelem dosažení nelegálního stavu.

---

⁷¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. listopadu 2016, sp. zn. 7 Cmo 125/2016, dostupné na www.beck-online.cz.

⁷² JOSKOVÁ, Lucie. *Obecné důvody podle občanského zákoníku*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 19.

⁷³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *1.2 Zrušení společnosti soudem*. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan, PIHERA, Vlastimil, LÁLA, Daniel, JOSKOVÁ, Lucie. *Akciové společnosti*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 733, marg. č. 2529.

⁷⁴ DVOŘÁK Tomáš § 172 [Zrušení právnické osoby s likvidací rozhodnutím soudu]. In: ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019.

V takovém případě je totiž následkem absolutní neplatnosti založení této korporace, kdy ji soud prohlásí za neplatnou, a to i bez návrhu. Dnem právní moci rozhodnutí o prohlášení neplatnosti tato korporace vstupuje do likvidace – v tomto má tedy tato situace shodné důsledky jako zrušení pro nezákonné aktivity korporace nezamýšlené zakladatelským jednáním.⁷⁵

Zásadní rozdíl mezi těmito dvěma situacemi tak spočívá v tom, že pokud byla korporace založena za účelem porušování právních norem, jde o formální důvod zrušení, zatímco druhá situace je ovládána materiálním korektivem – závažností narušení veřejného pořádku.⁷⁶

Narušování veřejného pořádku závažným způsobem není zákonem definováno, a tedy je zde ponechán prostor pro judikaturu. V konkrétních věcech tak bylo např. Vrchním soudem v Praze dovozeno, že sama existence zaměnitelného názvu (potažmo tedy i obchodní firmy) není důvodem pro zrušení podle § 172 odst. 1 písm. a) OZ⁷⁷, jakýkoliv obecnější výklad tohoto pojmu v souvislosti s rozebíraným ustanovením však neposkytuje ani judikatura. Chceme-li tedy tento pojem definovat, je nutno vyjít z poměrně širokého okruhu rozhodnutí alespoň rámcově souvisejících.

Veřejný pořádek je v literatuře i aplikační praxi definován různě, přičemž více než judikaturou civilních soudů je rozpracován judikaturou soudů správních, kdy i samotný Nejvyšší správní soud nebyl ve výkladu tohoto pojmu historicky jednotný. V jeho judikatuře tak lze vysledovat tři linie úvah lišících se přísností výkladu, kdy bylo závažné narušení veřejného pořádku postupně spatřováno v 1) obcházení zákona, 2) v porušování platného práva, nebo 3) v páčání zvlášť závažné trestné činnosti.⁷⁸ Oproti tomu Nejvyšší soud vykládá narušení veřejného pořádku tak, „že ne každé odchylení od právní normy chránící veřejný pořádek lze bez dalšího kvalifikovat jako její porušení, resp. jako narušení veřejného pořádku“⁷⁹, a tedy tento jeho výklad leží někde mezi druhým a třetím

---

⁷⁵ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 172 [Zrušení soudem]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 661 – 663.

⁷⁶ LASÁK, Jan. § 93. In: LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021.

⁷⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. června 2021, sp. zn. 6 Cmo 281/2019-80, dostupné na www.beck-online.cz.

⁷⁸ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. července 2011, č. j. 3 As 4/2010-151, dostupné na www.beck-online.cz.

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020, dostupný na www.nsoud.cz.

zmiňovaným výkladem Nejvyššího správního soudu, přičemž se dá předpokládat, že závažné narušení je narušení ještě větší intenzity. Porušovaná norma navíc musí mít charakter normy chránící veřejný pořádek, a to veřejný pořádek České republiky – veřejný pořádek jiného státu není pro právní posouzení nijak rozhodný.⁸⁰

Doktrína dále dovozuje, že narušování veřejného pořádku musí být z povahy věci systematické a dlouhotrvající, tj. nesmí se jednat o *exces*.⁸¹

Lze tedy shrnout, že každé porušení právní normy, byť jde o normu chránící veřejný pořádek, nemůže být *a priori* považováno za narušení veřejného pořádku, že toto narušení musí být shledáno dostatečně závažným a nesmí být jednorázové. Svou intenzitou by se narušení zároveň mělo co do závažnosti velmi blížit intenzitě trestného činu.

Nezákonost činnosti přitom podle Nejvyššího soudu „*nemusí právní předpis upravovat vždy výslovně, ale může vyplynout z kontextu jednotlivých ustanovení příslušného právního předpisu (či více předpisů)*“.⁸²

Komentářová literatura k otázce nezákonosti není jednotná. Někteří autoři zastávají názor, že „*jinou činnost právnické osoby jsoucí v rozporu s kogentními ustanoveními zákona, jež není sankcionována jinak. Nejde proto o činnost postihovanou trestním právem, [...] protože pak by byly právnické osoby za tutéž činnost sankcionovány dvakrát, navíc ještě i stejnou sankcí*“⁸³ – tj. zrušením korporace. Jak však bylo zmíněno již výše, jiní autoři takto striktně trestní a soukromoprávní důvody zrušení neoddělují – Dvořák v komentáři výslovně uvádí, že „*lze zrušit právnickou osobu založenou za účelem propagace a podpory domácího terorismu [...] nebo systematické distribuce omamných zakázaných jedů*“⁸⁴, kdy uváděné příklady zjevně naplňují skutkové podstaty trestných činů podpora a propagace terorismu a nedovolená výroba a jiné

---

⁸⁰ DVOŘÁK Tomáš § 172 [Zrušení právnické osoby s likvidací rozhodnutím soudu]. In: ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019.

⁸¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. 1.2 Zrušení společnosti soudem. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan, PIHERA, Vlastimil, LÁLA, Daniel, JOSKOVÁ, Lucie. *Akciové společnosti*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 734, marg. č. 2529.

⁸² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 185/2003, dostupné na www.nsoud.cz.

⁸³ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 172 [Zrušení soudem]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 662.

⁸⁴ DVOŘÁK Tomáš § 172 [Zrušení právnické osoby s likvidací rozhodnutím soudu]. In: ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019.

nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 312e a § 283 zákona 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Poslední skupina autorů pak tuto otázku nastoluje, nechává ji však nezodpovězenou.⁸⁵

Nabízí se tedy otázka, jaký je vztah zrušení jako trestní sankce, tj. zrušení podle § 16 odst. 1 TOPO, a jako sankce soukromoprávní, pro jejíž zodpovězení je třeba vyjít z obecné právní zásady *ne bis in idem*.

Zásada ne dvakrát o tomtéž je na vnitrostátní úrovni zakotvena v čl. 40 odst. 5 LZPS, na úrovni evropského práva je upravena v čl. 50 Listiny základních práv Evropské unie, na mezinárodní úrovni je pak zakotvena jednak v čl. 14 odst. 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, jednak v čl. 4 dodatkového protokolu č. 7 EÚLP.

Právě toto několikeré zakotvení v právním řádu činí interpretační problém při aplikaci této zásady, neboť je vykládaná nejen vnitrostátními soudy, ale taktéž ESLP a Soudním dvorem Evropské unie, kdy interpretace této zásady „*prošla kyvadlovým vývojem v konstantní reakci a dialogu obou soudů*“⁸⁶. Současná interpretace se ustálila tak, že „*vylučuje možnost, aby tentýž skutek byl postižen současně v trestním i netrestním (správním, disciplinárním a podobném, avšak ve smyslu EÚLP trestním) řízení, případně aby byl postižen v rámci vícero takových netrestních řízení*“⁸⁷. Tyto prezentované judikатурní závěry se tedy na soukromoprávní rozhodnutí o zrušení výslovně nevztahují, implicitně však připouští, aby jedno a totéž jednání bylo upraveno jak trestním, tak jiným právem – vyloučen je pouze dvojí postih.

Totožnost řízení v tomto smyslu je přitom podle judikatury ESLP zjišťována pomocí tzv. Engelových kritérií, podle kterých jsou rozhodné:

- 1) kvalifikace deliktu podle vnitrostátního právního řádu, tedy do jakého oboru práva dotčená úprava spadá (toto kritérium je však pouze podpůrné v tom smyslu, že

---

⁸⁵ GURIČOVÁ, Jana, LASÁK, Jan. § 172 [Zrušení rozhodnutím soudu]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání* (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 2.

⁸⁶ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, HUBKOVÁ, Pavlína. 4. *Role Evropské úmluvy při ochraně základních práv v EU*. In: BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, HUBKOVÁ, Pavlína. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 524.

⁸⁷ KMEC, Jiří. *Reflexe recentní judikatury Evropského soudu pro lidská práva k zásadě ne bis in idem v judikatuře Nejvyššího soudu*. In: GRÍVNA, Tomáš a kol. *Pocta Pavlu Šámalovi k 65. narozeninám*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 110.

závěr, že řízení nemá trestněprávní charakter, není důvodem pro to uzavřít, že řízení totožná nejsou),

- 2) povaha deliktu z hlediska zájmu chráněného zákonem, okruhu adresátů normy a funkce sankce (tj. zda má represivní povahu),
- 3) druh a závažnost zákonem předpokládané sankce,
- 4) věcná a časová souvislost (jde kritérium neobsažené v původním rozhodnutí, ale až v judikátech navazujících).⁸⁸

„Druhé a třetí kritérium jsou v zásadě alternativní, nikoli kumulativní. V současné době aplikuje ESLP tato kritéria v podstatě tak, že ukazuje-li druhé kritérium na trestní povahu deliktu, potom třetí kritérium nemá žádnou relevanci. Naopak, pokud se delikty co do své povahy nejeví jako trestní, může závažnost uložitelné sankce ve výsledku převážit hodnocení ve prospěch trestní povahy deliktu.“⁸⁹ Lze tedy uzavřít, že trestní obvinění je ESLP vykládáno spíše extenzivně tak, aby bylo zachováno právo na spravedlivý proces všech osob, kterým hrozí sankce zásadnějšího charakteru.⁹⁰

Ponecháme-li stranou otázku věcné a časové souvislosti, je nutno zabývat se prvními třemi kritérii.

Pokud se týká kvalifikace deliktu podle vnitrostátního právního řádu, je zjevné, že hmotněprávní důvod zrušení upravený občanským zákoníkem, nadto projednávaný v civilním řízení soudním, nemá trestněprávní charakter. Jak už však bylo řešeno výše, toto první kritérium má pouze podpůrný charakter, nelze z něj tedy učinit jakýkoliv kategorický závěr.

K povaze deliktu lze uvést, že zájem chráněný trestním zákonem a zájem chráněný občanským zákoníkem (obecný objekt, tj. obecný předmět ochrany⁹¹) je shodný – tedy ochrana společnosti před právníckými osobami porušujícími zákon nad určitou

---

⁸⁸ LICHNOVSKÝ, Ondřej. *c) Vztah daňového a trestního řízení*. In: LICHNOVSKÝ, Ondřej, VUČKA, Jan, KŘÍSTEK, Lukáš. *Trestní právo daňové*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 266–267.

⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2022, sp. zn. 4 Tdo 503/2022, dostupné na www.nsoud.cz.

⁹⁰ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Europeizace trestního práva správního*. Právní rozhledy, 2010, č. 13, s. 488 – 494.

⁹¹ K tomu viz ŠÁMAL, Pavel. *§ 13 [Trestný čin]*. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 255–256, marg. č. 8.

míru. Ačkoliv je tato míra vyjádřena odlišně (činnost spočívající alespoň převážně v páchání trestné činnosti vs. vyvíjení nezákonné činnosti v míře závažným způsobem narušujícím veřejný pořádek)⁹², mám za to, že jde spíše o důsledek různého způsobu úpravy v rozdílných právních odvětvích než o důsledek snahy o důslednou diferenciaci. Na příkladu podpory a propagace terorismu a nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy bylo navíc demonstrováno, že shodný může být v konkrétním případě i objekt druhový a individuální. Okruh adresátů obou norem je taktéž shodný, tj. právnické osoby bez dalšího omezení. K funkci sankce lze uvést, že v obecné rovině rozeznáváme funkci ochrannou (ochrana společnosti před nezákonnými aktivitami „pachatele“), preventivní (dělenou dále na individuální, kdy cílem náprava „pachatele“, a generální, která má představovat odstrašující efekt vůči dalším potenciálním „pachatelům“), represivní (zabránění „pachateli“ v dalších nezákonných aktivitách do budoucna), restituční (náhrada škody a odstranění následků) a případně také funkci výchovnou.⁹³ Ve vztahu ke zrušení obchodní korporace lze přitom uvažovat nad funkcí ochrannou, represivní a funkcí generální prevence, a to jak ve vztahu ke zrušení podle občanského práva, tak ve vztahu ke zrušení podle práva trestního. Ze všeho výše uvedeného tak podle mého názoru vyplývá, že druhé Engelovo kritérium lze považovat za naplněné.

I ke třetímu Engelovu kritériu lze uvést, že druh a závažnost předpokládané sankce je zcela shodný – zrušení právnické osoby s likvidací, a to bez možnosti rozhodnutí revokovat.⁹⁴ Nadto jde navíc o sankci nejpřísnější, jež má být prostředkem *ultima ratio*, jak bylo podrobněji rozebíráno shora. I třetí kritérium tedy mám za naplněné.

Z uvedeného je tedy zjevné, že rozhodnutí trestní či rozhodnutí soukromoprávní vylučuje opakované rozhodování o téže věci – opačný postup by byl porušením principu *ne bis in idem*. Otázkou ovšem zůstává, jaký je správný postup v případě konkurence obou řízení, s čímž bytostně souvisí i čtvrté uváděné Engelovo kritérium.

Podle § 32 odst. 2 TOPO zásadně platí, že od okamžiku zahájení trestního stíhání nemůže být obchodní korporace zrušena, přičemž tento zákaz se vztahuje i na zrušení

---

⁹² § 16 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, a § 172 odst. 1 písm. a) zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

⁹³ KOPŘIVA, Marcela. *Soudce v říší účelu trestu*. Trestněprávní revue, 2020, č. 3, s. 129 – 134.

⁹⁴ K tomu viz kapitola 4: Revokace rozhodnutí o zrušení

korporace rozhodnutím soudu mimo toto zahájené trestní řízení.⁹⁵ Již ze samotného jazykového výkladu je však zřejmé, že nejde o zákaz simultánního vedení civilního řízení, nýbrž o zákaz vydání zrušovacího rozhodnutí. Mám tedy za to, že v tomto směru je dána prioritá trestního řízení vůči řízení civilnímu, ačkoliv současné vedení obou řízení není vyloučeno.

Z uvedeného tedy vyplývá, že je namístě pokračovat v trestním řízení standardním způsobem, zatímco v civilním řízení by měl být přijat adekvátní procesní postup již v okamžiku, kdy je ze stejných důvodů zahájeno trestní stíhání. Předně lze uvažovat nad přerušением řízení do skončení řízení trestního s tím, že následující procesní postup bude odvislý od výsledku tohoto souvisejícího trestního řízení. Pro ilustraci si např. lze představit, že trestní řízení skončí vydáním osvobozujícího rozsudku, pro který nebude možné v civilním řízení pokračovat, neboť by byl porušen rozebíraný princip *ne bis in idem*. V takovém případě by podle mého názoru bylo namístě uvažovat nad zastavením řízení pro odpadnutí důvodu pro vedení řízení, neboť institut překážky *rei iudicatae* by v takovém případě zjevně nebyl využitelný, a nebylo by možné o věci rozhodnout ani meritorně. Naopak nebylo-li by v trestním řízení vydáno meritorní rozhodnutí, tedy bylo by např. rozhodnuto o zastavení trestního stíhání proto, že skutek není trestným činem, bylo by teoreticky možné v civilním řízení pokračovat, neboť hypotéza § 172 odst. 1 písm. a) OZ není na spáchání trestného činu nijak navázána.

Podle mého názoru je tedy možné právnickou osobu v civilním řízení soudním zrušit i pro činnost jinak postihovanou podle trestněprávních norem, a to z toho důvodu, že soukromé právo je nezávislé na právu veřejném. To samozřejmě neznamená, že by spolu soukromoprávní a veřejnoprávní předpisy nesouvisely, jak je detailně rozebráno shora, mám však za to, že může nastat situace, kdy za určité jednání vykazující znaky trestného činu nebude korporace z různých důvodů odsouzena nebo zproštěna, přesto bude toto jednání v civilním řízení shledáno protiprávním v míře závažným způsobem narušující veřejný pořádek, na základě čehož bude rozhodnuto o jejím zrušení.

---

⁹⁵ DĚDIČ, Jan, ŘÍHA, Jiří. § 32 [Zrušení, zánik a přeměna právnické osoby]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GRIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 595.

2.3.2. Následná absence předpokladů pro vznik a absence statutárního orgánu

Vzhledem k tomu, že jde o důvody provázané, budou v následujícím textu rozebrány společně ve vzájemných souvislostech všechna relevantní ustanovení. Konkrétně bude rozebrána souvislost mezi ustanoveními § 172 odst. 1 písmeno b) a c) OZ, vč. souvislosti s § 93 odst. b) ZOK a zvláštními ustanoveními ZOK týkajícími se absence statutárního orgánu. Všechny tyto zrušovací důvody zjevně vychází z požadavků kladených na organizační strukturu a dále pak z požadavků administrativního charakteru.

Podle § 172 odst. 1 písm. b) OZ může být obchodní korporace zrušena, „*jestliže již nadále nesplňuje předpoklady vyžadované pro vznik právnické osoby zákonem*“. Tyto předpoklady vycházejí jednak z obecných předpokladů vyžadovaných pro vznik jakékoliv právnické osoby (tedy vycházejí z požadavků občanského zákoníku), jednak z předpokladů vyžadovaných ZOK.

Co se týká první skupiny předpokladů pro vznik, jde zejména o obligatorní prvky zakladatelského právního jednání, kterými jsou název, sídlo, předmět činnosti – potažmo její účel, a statutární orgán, způsob jeho tvorby a jeho první členové.⁹⁶ Další předpoklady jsou vyžadovány jednotlivými ustanoveními ZOK, kdy se jedná zejm. o uvedení firmy, předmětu podnikání nebo předmětu činnosti, o řádné označení společníků a případně určení komplementáře a komanditisty, řádné definování podílů nebo akcií a práv s nimi spojených, o výši vkladu, výši základního kapitálu, o počet členů volených orgánů a případně způsobu jejich jednání nebo délku funkčního období, o systém vnitřní struktury akciové společnosti, o podmínky vzniku členství v družstvu, atd.⁹⁷ Dalším příkladem takového následného nesplnění předpokladů pro vznik korporace může být „*pokles základního kapitálu akciové společnosti pod zákonem stanovenou minimální výší*“⁹⁸, kdy taková situace jistě naplní podmínky § 172 odst. 1 písm. b) OZ, a tedy bude zrušovacím důvodem.

Vzhledem k tomu, že zakladatelské právní jednání je možno *ex post* měnit, je možno, aby některá z výše uvedených nebo i dalších náležitostí byla ze zakladatelských

---

⁹⁶ § 123 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

⁹⁷ § 98, § 124, § 146, § 250 a § 553 zákona č. 90/2012 Sb., zákona o obchodních společnostech a družstvech

⁹⁸ JOSKOVÁ, Lucie. *Obecné důvody podle občanského zákoníku*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 19.

dokumentů vypuštěna, čímž by došlo k naplnění podmínek pro zrušení korporace podle rozebíraného ustanovení. Vzhledem k povaze těchto prvků lze však předpokládat, že se bude jednat o relativně výjimečnou situaci⁹⁹, a to už s ohledem na nutnost změny zápisu příslušné skutečnosti do obchodního rejstříku rejstříkovým soudem.

K řečenému je dále nutno pro úplnost dodat, že některé údaje jsou ze zakladatelského jednání *ex post* vypustitelné – např. „*údaj o tom, koho zakladatelé určují jednatelem nebo jednatelem, popřípadě členy jiných volených orgánů společnosti*“¹⁰⁰. Následná absence takových údajů tedy nemá jakékoliv právní důsledky.

Jistá problematičnost této úpravy ovšem vychází ze skutečnosti, že občanský zákoník spojuje různé právní následky s výše citovanou situací, a se situací, kdy „*zakladatelské právní jednání nemá náležitost nezbytnou pro právní existenci právnické osoby*“¹⁰¹. Takové opomenutí by mělo mít za následek nezapsání osoby do obchodního rejstříku (tj. zakladatelské právní jednání nevede ke vzniku právnické osoby), a pokud je přesto osoba zapsána, pak má být *ex post* prohlášena za neplatnou. Tyto dvě separátně upravené situace je přitom v praxi velmi problematické rozlišit – tj. není jasné, zda užití výrazy lze považovat za synonyma či nikoliv, případně zda rozdíl spočívá pouze v časovém rozlišení, zda podstatný údaj v zakladatelském právním jednání absentuje od počátku nebo až z důvodu jeho následného vypuštění.¹⁰²

Podle mého názoru je při interpretaci těchto ustanovení třeba vyjít z jazykového výkladu (použití výrazu „*již nadále nesplňuje*“) a výkladu systematického (kdy je prohlášení neplatnosti upraveno v té části občanského zákoníku, jež se týká ustavení a vzniku právnické osoby), za podpůrného užití výkladu teleologického (kdy v obecné rovině není žádoucí prohlašování jednou zapsaných osob za neplatné, a to už s ohledem na navazující úpravu lhůty ke zjednání nápravy), přičemž je nutno dospět k závěru, že rozdíl spočívá především v časovém odlišení.

---

⁹⁹ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 172 [Zrušení soudem]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 663.

¹⁰⁰ § 146 odst. 2 písm. b) zákona č. 90/2012 Sb., zákona o obchodních společnostech a družstvech

¹⁰¹ § 129 odst. 1 písm. b) zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

¹⁰² ŠTENGLOVÁ, Ivana. 1.2 Zrušení společnosti soudem. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan, PIHERA, Vlastimil, LÁLA, Daniel, JOSKOVÁ, Lucie. *Akciové společnosti*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 734, marg. č. 2530.

V případě obchodních korporací nadto ZOK výslovně stanoví výčet údajů, jejichž absence je důvodem pro neplatnost korporace. Jsou jimi nedostatek formy zakladatelského právního jednání, nesplacení základního kapitálu v požadované výši, nedostatečná svéprávnost všech zakládajících členů korporace, neuvedení obchodní firmy, výše vkladů, předmětu podnikání a výše základního kapitálu.¹⁰³ Absence jiných údajů tedy důvodem neplatnosti být ani nemůže, může být toliko důvodem pro zrušení.

Co se týká nesplnění předpokladů pro vznik právnické osoby spočívajícím v neuvedení statutárního orgánu, způsobu jeho tvorby a jeho členů v zakladatelském právním jednání, je nutno konstatovat, že tento důvod může být na první pohled částečně duplicitním k dalšímu z upravených důvodů pro zrušení, a to k důvodu podle písm. c) rozebíraného ustanovení, který míří na situaci, kdy právnická osoba „*nemá déle než dva roky statutární orgán schopný usnášet se*“.

Podle mého názoru však nejde o totožnou situaci – zatímco písm. b) upravuje důsledek stavu, kdy je v zakladatelském právním jednání vypuštěna informace o tom, jaký má právnická osoba statutární orgán a jak je tento ustanovován¹⁰⁴, a dále také kdo jsou jeho první členové, písm. c) rozebíraného ustanovení upravuje situaci, kdy statutární orgán z nějakého důvodu není ustanovený v pozdější fázi existence korporace (např. protože se neschází nejvyšší orgán nebo protože nelze dosáhnout shody na konkrétní osobě), nebo z nějakého důvodu není usnášeníschopný¹⁰⁵ (tj. nemá dostatečný počet členů nebo se jeho členové neschází).

V poměrech obchodních korporací je nadto nutno uvažovat ještě nad důsledky existence zvláštních důvodů pro zrušení korporace podle ZOK – konkrétně nad ustanoveními § 198 odst. 3 ZOK (s.r.o.), § 443 a § 460 odst. 1 (a. s.), § 713 resp. § 726 odst. 1 (družstvo). Tato ustanovení do značné míry znemožňují aplikaci § 172 odst. 1 písm. c) OZ, neboť vzhledem k absenci statutárních orgánů stanovují lhůty neúměrně kratší, a to jeden, resp. dva měsíce.

---

¹⁰³ Poslední jmenované není důvodem neplatnosti družstev, § 92 odst. 1 a 2 zákona č. 90/2012 Sb., zákona o obchodních společnostech a družstvech

¹⁰⁴ což je ale problematika jiných právnických osob – typicky spolků, u obchodních korporací tento problém nenastává, neboť jde o záležitost upravenou ZOK

¹⁰⁵ § 156 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku: „*Je-li orgán kolektivní, rozhoduje o záležitostech právnické osoby ve sboru. Je schopen usnášet se za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů a rozhoduje většinou hlasů zúčastněných členů.*“

Mám ale za to, že ze systematického výkladu uváděných ustanovení vyplývá, že ani uplynutí těchto krátkých lhůt nelze korporaci bez dalšího zrušit. Je zde nutné uvažovat o dalším, na zákonnou lhůtu navazujícím, časovém úseku vyhrazeném pro podání návrhu na zahájení řízení o jmenování statutárního orgánu soudem (jehož délka ovšem není zákonem nijak upravena), a následně je nutné uvažovat o minimálně jednom dalším časovém úseku (zde již o soudcovské lhůtě), kdy soud v řízení o zrušení poskytne korporaci lhůtu pro odstranění závadného stavu podle § 172 odst. 2 OZ. Nadto je třeba i zohlednit, že judikaturou bylo dovozeno, že navzdory liteře zákona je možné absenci statutárního orgánu řešit i jinými zákonnými způsoby, aniž by bylo možné na základě shora uvedených ustanovení korporaci zrušit – konkrétně je namístě uvažovat o možnosti jmenování hmotněprávního opatrovníka.

Nejvyšší soud v této souvislosti judikoval, že *„situaci, kdy jednatelem společnosti s ručením omezeným zanikne funkce a valná hromada nezvolí v zákonem stanovené lhůtě nového jednatele, upravuje výslovně zákon o obchodních korporacích [...]“. Podle přesvědčení Nejvyššího soudu však úprava § 198 odst. 3 ZOK nevylučuje, aby soud – dospěje-li k závěru, že takové opatření je s ohledem na poměry konkrétní společnosti vhodnější v souladu s principem proporcionality jakožto obecnou zásadou právní [...] – jmenoval společnosti opatrovníka [...]. Jakkoliv je i jmenování opatrovníka zásahem do vnitřních poměrů obchodní společnosti [...], jde o zásah méně radikální než zrušení společnosti a nařízení její likvidace.“¹⁰⁶ V tomto směru se tedy v aplikační praxi silně projevuje ústavní princip proporcionality.*

Otázkou tedy je, v jakém časovém horizontu je možné o zrušení korporace z důvodu absence statutárního orgánu rozhodnout.

Při řešení této otázky se nabízí úvaha, zda se i na tyto zvláštní ustanovení ZOK nevztahuje podmínka dvou let, jak o ní hovoří občanský zákoník (tj. zda není možné po uplynutí lhůt absenci statutárního orgánu řešit alternativními způsoby a ke zrušení přistoupit až po uplynutí jakési „objektivní“ dvouleté lhůty). Nejvyšším soudem byla tato otázka postavena najisto, když judikoval, že *„podle § 198 odst. 3 ZOK může soud zrušit společnost a nařídit její likvidaci tehdy, jsou-li současně (kumulativně) splněny zákonné podmínky, tj. společnost nezvolila nového jednatele ve lhůtě [...], jednatel nebyl*

---

¹⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015, dostupné na www.nsoud.cz.

*jmenován soudem [...] a společnost přes výzvu soudu (ve stanovené lhůtě) nezjednala nápravu [...]. Uplynutí lhůty stanovené v § 172 odst. 1 písm. c) [OZ] není podmínkou sine qua non zrušení společnosti s ručením omezeným z důvodu absence statutárního orgánu.*¹⁰⁷

Podle mého názoru by tak o zrušení nemělo být možné rozhodnout dříve než po uplynutí řádově jednotek měsíců, a to i s ohledem na výše zmiňovaný princip omezení státní ingerence do soukromoprávního fungování korporací, kdy by zrušení mělo vždy představovat prostředek *ultima ratio*. S ohledem na závěry Nejvyššího soudu týkající se opatrovníka je však možné uvažovat i nad podstatně delším časovým obdobím – pokud bude opatrovník ustanoven, avšak důvody pro zrušení se nepodaří odstranit, celý proces se podstatně prodlouží.

Vzhledem ke všemu výše uvedenému se tak podle mého názoru § 172 odst. 1 písm. c) OZ v poměrech obchodních korporací užije pouze v situaci, kdy statutární orgán není schopný se usnášet fakticky (tj. nikoliv proto, že tento členové tohoto orgánu nebyli zvoleni poté, co předchozím členům jejich funkce zanikla). Zákon přitom hovoří o „schopnosti usnášet se“, což podle mého názoru míří na dvě situace, a to jednak na usnášeníschopnost, jednak na schopnost usnést se na konkrétním řešení v rámci hlasování (myšleno setrvalý stav – dlouhodobou neschopnost přijmout jakékoliv rozhodnutí).

Usnášeníschopnost přitom vychází z celkového počtu členů statutárního orgánu, který je dán zakladatelským právním jednáním, případně je subsidiárně stanoven v ZOK. Usnášeníschopný je statutární orgán „za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů a rozhoduje většinou hlasů zúčastněných členů“¹⁰⁸. Zakladatelské právní jednání tedy může stanovit, že účastnit se rozhodování je možné např. prostřednictvím videokonference, přičemž na takto přítomné členy se vztahují všechna práva a povinnosti jako kdyby byly přítomni fyzicky. Jinou účastí je taktéž nutno rozumět zastoupení podle § 159 odst. 2 OZ.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2022, sp. zn. 27 Cdo 2276/2022, dostupné na www.nsoud.cz.

¹⁰⁸ § 156 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

¹⁰⁹ LASÁK, Jan. § 156 [Rozhodování kolektivního orgánu]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 585.

Ačkoliv rozebírané ustanovení hovoří o usnášení se, čímž je naznačeno, že jde pouze o kolektivní orgány, uplatní se i na statutární orgán jednočlenný. K tomuto závěru je nutno dospět teleologickým výkladem, kdy smyslem tohoto ustanovení je zjevně řešení situace, kdy statutární orgán není po dobu delší než dva roky schopen řádně vykonávat svou funkci.¹¹⁰

Pokud se tedy členové statutárního orgánu neschází, resp. ne v potřebném kvoru, nebo pokud dlouhodobě nejsou schopni dosáhnout potřebné většiny hlasů, jsou naplněny předpoklady pro zrušení obchodní korporace soudem. Otázkou ale podle mého názoru je, zda by se v takových případech nemělo uvažovat ještě nad aplikací § 93 písm. b) ZOK podle kterého platí, že obchodní korporaci lze zrušit také „*jestliže není schopna po dobu delší než 1 rok vykonávat svou činnost a plnit tak svůj účel*“. Snadno si totiž lze představit, že v případě, kdy je fakticky znemožněno rozhodování statutárního orgánu, bude také znemožněn výkon činnosti. Vzhledem k tomu, že ZOK je k OZ ve vztahu speciality, bylo by namíste jako důvod zrušení preferovat důvod podle ZOK¹¹¹, pokud by byl v konkrétním případě dovoditelný.

Obdobná situace pak podle mého názoru nastává v situaci, kdy statutární orgán není ustanoven z důvodu nepřekonatelných rozporů mezi společníky – mám za to, že je namíste primárně uvažovat nad zrušovacím důvodem podle § 93 písm. c) ZOK.

V obou případech je však nutno pečlivě posoudit okolnosti konkrétního případu – v žádném případě nelze konstatovat, že by v každém jednotlivém případě byly zároveň naplněny podmínky souvisejících zrušovacích důvodů.

Lze tedy shrnout, že v souvislosti se statutárním orgánem je nutno rozlišovat čtyři situace, a to:

---

¹¹⁰ JOSKOVÁ, Lucie. *Obecné důvody podle občanského zákoníku*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 19.

¹¹¹ K tomu viz např. analogicky usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. listopadu 2016, sp. zn. 7 Cmo 125/2016, dostupné na www.beck-online.cz.

- 1) první členové statutárního orgánu nebyli v zakladatelském právním jednání od počátku vůbec zmíněni, kdy tato situace (ideálně) nevede ke vzniku korporace, případně vede k jejímu pozdějšímu prohlášení za neplatnou,¹¹²
- 2) funkce člena dosavadního statutárního orgánu zanikla, nový člen statutárního orgánu nebyl ve stanovené lhůtě zvolen, nebyl podán návrh na jeho jmenování soudem ani jiný obdobný návrh, kdy tato situace vede ke zrušení podle ustanovení § 198 odst. 3 ZOK (s.r.o.), § 443, resp. § 460 odst. 1 (a. s.), § 713 resp. § 726 odst. 1 (družstvo),¹¹³
- 3) neusnášeníschopnost nebo faktická neschopnost se usnést statutárního orgánu v délce minimálně dvou let, která vede ke zrušení korporace podle § 172 odst. 1 písm. c) OZ za předpokladu, že není dovoditelná neschopnost výkonu činnosti korporace,
- 4) neobsazení statutárního orgánu z důvodu nepřekonatelných rozporů mezi společníky.

Naproti tomu situace, kdy byl v zakladatelském právním jednání uveden název statutárního orgánu, způsob jeho určení a jeho první členové, ale tyto informace byly *ex post* vypuštěny, není ve vztahu k obchodním korporacím relevantní, jak bylo výše rozebráno. Pokud je vypuštěn údaj o prvních statutárních orgánech korporace, nemá to žádné právní důsledky – naopak jde o situaci právem předvídanou. Informace o tom, jaký statutární orgán korporace má (tj. každý společník, každý komplementář, jednatel, nebo představenstvo) a jak je ustanovován (tj. *ex lege*, rozhodnutím valné hromady, rozhodnutím členské schůze) totiž vyplývá přímo ze zákona, tudíž je není nutné duplicitně uvádět. Naopak v případě vypuštění jiných výše rozebíraných povinných údajů ze zakladatelského právního jednání lze konstatovat, že takový stav by měl být důvodem pro zrušení korporace podle § 172 odst. 1 písm. b) OZ.

Takovéto důsledné rozlišování důvodů pro zrušení (resp. pro vyslovení neplatnosti) má podle mého názoru význam z hlediska teoretického, ale i praktického. Jak bylo již výše naznačeno, soud musí v zásadě vždy učinit procesní výzvu k odstranění

---

¹¹² zjevně jen v podmínkách kapitálových obchodních společností a družstev, u osobních společností vyplývají členové statutárního orgánu ze zákona

¹¹³ tedy ani tento důvod se neuplatní v podmínkách osobních společností

závadného stavu, která musí být poměrně konkrétní. Je tomu tak s ohledem na judikaturu vyšších soudů, kdy je dovozováno, že každý důvod pro zrušení je v zásadě odstranitelný, a dále s ohledem na to, že nesprávná výzva může být odvolacím důvodem, a tedy důvodem pro zrušení prvostupňového rozhodnutí. V neposlední řadě může být v konkrétním případě zrušovací důvod podstatný i z hlediska možnosti zahájení řízení bez návrhu a z hlediska podmínek řízení.

2.3.3. Neschopnost vykonávat činnost

Podle § 93 písm. b) ZOK platí, že „*soud na návrh toho, kdo na tom má právní zájem, nebo na návrh státního zastupitelství, pokud na tom shledá závažný veřejný zájem, zruší obchodní korporaci a nařídí její likvidaci také, jestliže není schopna po dobu delší než 1 rok vykonávat svou činnost a plnit tak svůj účel.*“ Podle písm. c) téhož ustanovení pak platí, že korporace je zrušena jestliže „*nemůže vykonávat svou činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky*“.

Tyto důvody budou, obdobně jako v předchozí kapitole, rozebírány dohromady, neboť mám za to, že spolu úzce souvisí. Ostatně na tuto úpravu lze celkem zřejmě nahlížet tak, že „*nepřekonatelný rozpor mezi společníky je vlastně rozvinutím pravidla podle § 93 písm. b) [ZOK], protože jím dochází ke znemožnění plnění účelu.*“¹¹⁴

Co se rozumí onou neschopností vykonávat činnost, potažmo neschopností naplňování účelu korporace, je ponecháno na judikатурním výkladu.

Předně je třeba zmínit, že Nejvyšším soudem bylo opakovaně dovozeno, že pouhé faktické nevykonávání činnosti nelze považovat za neschopnost činnost vykonávat – tato neschopnost musí být objektivního charakteru, přičemž je vždy třeba rozhodovat s ohledem na konkrétní okolnosti věci. Nejvyšší soud zároveň uvedl, že sama „*skutečnost, že se obchodní korporace aktivně hájí v řízení o jejím zrušení, naznačuje (může naznačovat), že je (pravděpodobně) schopna i vykonávat svoji činnost. A naopak, nebude-li se tohoto řízení obchodní korporace [...] aktivně účastnit, bude ve většině případů*

---

¹¹⁴ HAVEL, Bohumil. § 93 [Zrušení a zánik obchodní korporace a ustanovení o likvidaci]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 284.

možné uzavřít, že jsou naplněny předpoklady pro její zrušení a nařízení její likvidace podle § 93 písm. b) ZOK¹¹⁵.

Z uvedeného lze dovodit, že neschopnost vykonávat činnost musí být v obecné rovině takové intenzity, že obchodní korporace není ani schopna řádně hájit své zájmy v rámci řízení o jejím zrušení – zejm. se tedy bude nejspíše jednat o korporace neaktivní, o tzv. prázdné schránky. Z rozebíraného rozhodnutí pak taktéž vyplývá, že za neschopnost vykonávat činnost nelze považovat situaci, kdy obchodní korporace svou činnost nevykonává řádně. K tomu se podle mého názoru však sluší poznamenat, že pokud by činnost nebyla vykonávána řádně ve smyslu protizákonnosti, je namístě uvažovat o zrušovacím důvodu podle § 172 odst. 1 písm. a) OZ.

Uvedenému závěru o tom, že rozebírané ustanovení se bude dotýkat zejm. neaktivních korporací, odpovídá podle mého názoru i související úprava § 238 odst. 5 a 6 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu (dále jen jako „daňový řád“). Podle těchto ustanovení je umožněno podat návrh na zrušení obchodní korporace správci daně, přičemž tato úprava má podle důvodové zprávy za cíl odstranění tzv. mrtvých duší z veřejného rejstříku, čehož má být dosaženo právě rušením daňových subjektů zapsaných v obchodním rejstříku s likvidací.¹¹⁶ Podle mého názoru je možné, a snad i žádoucí, tuto úpravu daňového řádu, a to minimálně co do jejího smyslu a účelu, reflektovat při výkladu § 93 písm. b) ZOK. Přesto je i zde nutno mít na paměti, že samotná ekonomická ani „administrativní“ neaktivita není shledávána neschopností naplňování účelu, jak bylo demonstrováno na výše rozebírané judikatuře.

Pokud si položíme otázku, na základě jakých jemu známých skutečností může správce daně dojít k závěru, že obchodní korporace nevykonává svoji činnost, jako odpověď se nabízí ta skutečnost, že obchodní korporace jako daňový subjekt nepodává daňová přiznání. Podle Vrchního soudu v Praze však nepodávání daňových přiznání může pouze přispět k závěru o neaktivitě korporace, nadto je nutno ji důsledně odlišovat od nezakládání zákonem stanovených listin do sbírky listin obchodního rejstříku (tedy v tomto kontextu s daňovým přiznáním souvisejících účetních závěrek), neboť nezakládání listin je samostatným důvodem pro zrušení korporace podle § 104, § 105 a

---

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2019, sp. zn. 27 Cdo 4030/2017, dostupné na www.nsoud.cz.

¹¹⁶ Sněmovní tisk 685/0 – vládní návrh daňového řádu, zvláštní část důvodové zprávy, s. 140.

§ 105a ZVR.¹¹⁷ V rámci publikace v časopise Obchodněprávní revue byla k tomuto rozhodnutí přidána poznámka Holejšovského, že toto rozhodnutí, „*dále poukazuje na to, že je-li určitý skutek zahrnut do skutkové podstaty, jejíž naplnění je podmínkou zrušení obchodní společnosti rozhodnutím soudu podle jednoho ustanovení zákona [§ 105 ZVR], nemůže jím být zároveň v rámci zcela odlišné skutkové podstaty podle jiného ustanovení zákona [§ 93 písm. b) ZOK].*“

Takovýto náhled na problematiku podle mého názoru není příliš šťastný, a to proto, že zrušovací důvodů je, jak bylo výše demonstrováno, celá řada, přičemž jsou roztroušeny v různých ustanoveních různých zákonů. V předchozím textu bylo detailně rozebráno, že zrušovací důvod podle § 93 písm. b) ZOK míří v zásadě pouze na situaci, kdy obchodní korporace nevykonává jakoukoliv činnost, a tedy lze důvodně očekávat, že naplňuje i další (nebo alespoň některé další) důvody pro zrušení – tj. nezakládá listiny do sbírky listin obchodního rejstříku podle ZVR, nemá ustanovený statutární orgán podle příslušných ustanovení ZOK, atd. Otázkou tedy je, zda je v situaci absolutní neaktivity namíste důsledně odlišovat tyto další důvody ke zrušení (a případně řešit jejich vzájemné vztahy z hlediska priority), nebo zda by bylo namíste všechny tyto další důvody subsumovat pod zrušovací důvod nevykonávání činnosti, neboť se podle mého názoru jedná o zrušovací důvod z povahy věci kvalitativně odlišný od důvodů ostatních (tj. jedná se v tomto směru o důvod generální povahy). Tomuto závěru podle mého názoru navíc svědčí i výše učiněný závěr o vztahu trestního a civilního práva, kdy bylo uzavřeno, že v civilním řízení může být korporace zrušena i za skutkové situace jinak postihované trestněprávně.

Vrchní soud v Praze ve svých rozhodnutích dále dovozuje, že o zrušovací důvod nenaplnění účelu se může jednat pouze tehdy, pokud budou kumulativně splněny následující podmínky: 1) neschopnost činnost vykonávat, 2) délka trvání delší 1 roku, 3) příčinná souvislost mezi neschopností činnost vykonávat a neschopností naplnění účelu. Tedy se podle mého názoru přiklání k přísnějšímu z možných výkladů, kdy pouhá neschopnost vykonávat činnost není důvodem pro zrušení, pokud tato neschopnost nezasahuje do definovaného účelu korporace. Tomu nasvědčuje i fakt, že v tomto rozebíraném rozhodnutí Vrchní soud v Praze dále uvedl, že „*neschopnost se musí týkat*

---

¹¹⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. června 2018, sp. zn. 7 Cmo 405/2017, dostupné na www.beck-online.cz, publikované v časopise Obchodněprávní revue, 2018, č. 9, s. 259.

veškeré činnosti, za jejímž účelem byla obchodní korporace založena, tedy není-li schopna vykonávat ani jednu z činností svého předmětu podnikání, předmětu činnosti,“ kdy zároveň podotknul, že „s ohledem na znění § 93 písm. a) ZOK je však zřejmé, že tuto neschopnost nepředstavuje ztráta všech podnikatelských oprávnění“¹¹⁸, a to z toho důvodu, že taková ztráta představuje separátní zrušovací důvod.

Lze tedy shrnout, že neschopnost vykonávat činnost nelze zaměňovat s pouhou nečinností, s jejím neřádným vykonáváním nebo s jejím nevykonáváním z důvodu ztráty veřejnoprávních oprávnění, přičemž soudy k této otázce přistupují poměrně přísně – sankcionovány zrušením jsou pouze takové korporace, které nejsou aktivní do té míry, že se samy svému zrušení ani nebrání. Zároveň je nutno poměrně striktně jednotlivé zrušovací důvody odlišovat.

Jak již bylo výše zmíněno, jako specifický případ nevykonávání činnosti je zvlášť upravena situace, kdy tato činnost není vykonávána z důvodu nepřekonatelného rozporu mezi společníky.

Tento zrušovací důvod vychází ze skutečnosti, že v základech každé korporace leží smlouva, a tedy že předpokladem úspěšné existence korporace je *affectio societatis*, které musí existovat v průběhu celé doby existence korporace. Z toho vyplývá, že jde o typický zrušovací důvod sankční povahy, který se obdobně jako v předchozím případě uplatní zejm. u neaktivních, paralyzovaných obchodních korporací, přičemž nejčastěji jde o společnosti s ručením omezeným¹¹⁹, naopak v případě akciových společností jde o zrušovací důvod relativně výjimečný, relevantní zejména v případě společností se dvěma akcionáři s rovnými hlasovacími právy¹²⁰.

Nabízí se otázka, jaký má toto ustanovení vztah k § 205 odst. 1 ZOK, podle kterého je možné zrušit účast společníka ve společnosti s ručením omezeným, pokud nelze spravedlivě požadovat jeho další setrvání v této společnosti. Je možno nepřekonatelné rozpory považovat i za důvod pro zrušení účasti? Tedy v situaci, kdy je společnost paralyzovaná, společník ze své účasti nemá odpovídající prospěch, ale jeho

---

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ JANOŠEK, Vladimír. *Zrušení obchodní korporace s likvidací pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky*. Obchodněprávní revue, 2016, č. 3, s. 80 – 87.

¹²⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. 1.2 Zrušení společnosti soudem. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan, PIHERA, Vlastimil, LÁLA, Daniel, JOSKOVÁ, Lucie. *Akciové společnosti*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 736, marg. č. 2537.

povinnosti dále existují v nezměněném rozsahu? Nejvyšší soud se k této otázce vyjádřil negativně – uvedl, že „*není-li společnost schopna podnikatelské činnosti pro rozpory mezi společníky (a nejsou-li společníci ani schopni se na řešení vzniklé situace dohodnout), je třeba volit takové řešení, při kterém bude zachováno rovné postavení obou (všech) společníků ve společnosti. Takovým řešením je právě zrušení společnosti, nikoli ukončení účasti některého ze společníků.*“¹²¹ Zrušení je tedy ve vztahu těchto dvou ustanovení vykládáno jako prioritní, což je podle mého názoru v kontextu rozebíraného tématu celkem atypický závěr. K tomu je však třeba podotknout, že jde o rozhodnutí vycházející ještě z obchodního zákoníku, mám ale za to, že jeho závěry nejsou *a priori* nepoužitelné, a to vzhledem ke shodné úpravě obou rozebíraných ustanovení v tehdejší i dnešní úpravě.

V případě tvrzených nepřekonatelných rozporů je třeba vždy zkoumat intenzitu těchto rozporů a kauzální nexus mezi rozpory a neschopností vykonávat činnost, přičemž dostatečně intenzivní rozpory se mohou projevovat typicky neschopností dosáhnout shody na obsazení funkce voleného orgánu. Nejde tedy primárně o neschopnost vykonávat činnost navenek vůči třetím osobám (tedy v souvislosti s realizací podnikání nebo jiného definovaného účelu korporace), ale o neschopnost uvnitř této korporace. Použité množné číslo („rozpory“) pak ukazují spíše na intenzitu než na množství – jde tedy primárně o jejich závažnost ve vztahu k chodu korporace. Časové hledisko přitom taktéž nehraje roli – není nutné, aby korporace nevykonávala činnost po pevně stanovenou dobu, jako je tomu u zrušovacího důvodu podle § 93 písm. b) ZOK.¹²² Těmto závěrům svědčí podle mého názoru i skutečnost, že tento důvod pro zrušení je upraven separátně od výše rozebírané neschopnosti výkonu činnosti (ve vztahu k třetím osobám) a naplňování účelu, a dále také skutečnost, že soudní praxe jednotlivé důvody pro zrušení striktně rozlišuje. Jinými slovy nebylo by účelné tentýž důvod uvádět duplicitně, což podle mého názoru svědčí o tom, že se musí jednat o odlišnou skutkovou podstatu.

Otázkou také je, jakého charakteru by ony rozpory měly být. Soudní praxe vychází z teze, že vzhledem k tomu, že zákon charakter rozporů nspecifikuje, je lhostejno, zda jde o rozpory vzniklé v souvislosti s chodem a existencí korporace, nebo jiné nesouvisející rozpory např. osobní povahy. Relevantní je tedy pouze existence rozporů a

---

¹²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 389/2005, dostupné na www.nsoud.cz

¹²² LASÁK, Jan. § 93. In: LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021.

jejich paralyzující dopad na obchodní korporaci.¹²³ Dopad na chod korporace přitom musí být fatální – soudní praxe tak např. dochází k závěrům, že pouhá skutečnost, „že společnost generuje menší zisky než v předchozích letech [...] vliv na otázku (ne)naplnění podmínek uvedených v § 93 písm. c) ZOK nemá.“¹²⁴

Jako další otázka se nabízí, zda se rozpory musí týkat všech členů korporace, nebo zda postačí rozpory pouze u některých členů. Praxe vychází z toho, že rozpory se všech členů týkat nemusí¹²⁵, což je podle mého názoru správná interpretace – z povahy věci musí být brán zřetel primárně na intenzitu rozporů v kombinaci s intenzitou jejich dopadu na chod korporace, proto by soud neměl brát ohledy na skutečnost, že někteří členové korporace s ostatními ve sporu nejsou. Není přitom úkolem soudu zkoumat (a není to ani nijak relevantní), kdo je viníkem narušených vztahů mezi členy korporace¹²⁶, nebo posuzovat, „pro koho a z jakých důvodů je případné zachování existence obchodní korporace výhodné.“¹²⁷

Pro úplnost lze také dodat, že snaha o jiný způsob řešení faktického problému existence nepřekonatelných rozporů, ač právem předpokládanými a aprobovanými prostředky, může být v krajním případě pokládána za obcházení zákona. Vrchním soudem v Praze tak např. bylo v této souvislosti dovozeno, že k řešení sporů mezi členy korporace neslouží institut jmenování chybějícího člena statutárního orgánu soudem¹²⁸, neboť tento je prostředkem ochrany zájmů korporace, nikoliv jejích členů, řešení neshod nadto nelze tímto způsobem přenášet na soud, když jako ultimátní způsob řešení zákon předpokládá právě zrušení korporace.¹²⁹

---

¹²³ JANOŠEK, Vladimír. *Zrušení obchodní korporace s likvidací pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky*. Obchodněprávní revue, 2016, č. 3, s. 80 – 87.

¹²⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. února 2019, sp. zn. 14 Cmo 330/2018, dostupné na www.beck-online.cz.

¹²⁵ JANOŠEK, Vladimír. *Zrušení obchodní korporace s likvidací pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky*. Obchodněprávní revue, 2016, č. 3, s. 80 – 87.

¹²⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. února 2019, sp. zn. 14 Cmo 330/2018, dostupné na www.beck-online.cz.

¹²⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. února 2020, sp. zn. 14 Cmo 254/2019-171, dostupné na www.beck-online.cz.

¹²⁸ tj. jmenování podle § 198 odst. 3 zákona č. 90/2012 Sb., zákona o obchodních společnostech a družstvech

¹²⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. září 2020, sp. zn. 14 Cmo 250/2020-35, dostupné na www.beck-online.cz.

Lze tedy shrnout, že soudní praxe v souladu se vším výše uvedeným vychází ze skutečnosti, že zrušovací důvod je naplněn, pokud je chod korporace nepřekonatelnými rozpory paralyzován natolik, že např. nejvyšší orgán není schopen přijmout důležité koncepční rozhodnutí, nebo rozhodnout o volbě členů volených orgánů.¹³⁰

Pro úplnost je také třeba uvést, že s výše rozebíranými zrušovacími důvody úzce souvisí také zvláštní důvod pro zrušení veřejné obchodní společnosti upravený v § 115 odst. 1 ZOK. Toto ustanovení míří na situaci, kdy jeden ze společníků navrhne zrušení společnosti z důležitých důvodů, tj. zejm. pokud jsou jiným společníkem závažně porušovány jeho povinnosti nebo pokud není možné dosáhnout účelu společnosti. Tento zrušovací důvod je zřejmě ve vztahu speciality k rozebíraným důvodům, a to s ohledem na jeho systematické zařazení v rámci zákona. Z jazykového výkladu je pak patrné, že skutková podstata tohoto zrušovacího důvodu je širší, než v případě obecných ustanovení – volba konkrétního zrušovacího důvodu přitom dle mého názoru zcela závislá na konkrétních skutkových okolnostech.

Podle Pokorné přitom, co se týká porušování povinností, *„lze usuzovat, že se bude jednat vždy o kategorii velmi hrubého, nadstandardně závažného porušení, která přesahuje hranice pouhého obvyklého přehlédnutí, zanedbání, či přechodného snížení aktivity při plnění stanovených povinností. Nejčastěji půjde o aktivní jednání v přímém rozporu se zájmy společnosti, případně naopak o naprostou pasivitu, tedy neúčast na jejich dosahování. Nezáleží přitom na případném zavinění. [...] Nemusí jít o porušení opakované.“* Co se týká nemožnosti dosáhnout účelu, lze dovozovat, že tato *„může spočívat ve změně faktických okolností, může jít i o změnu právní úpravy. [...] Může ale jít o jakékoliv další faktory [...] včetně naprosto rozdílných představ společníků o směřování společnosti.“*¹³¹

K podání návrhu podle tohoto zvláštního ustanovení je aktivně legitimován společník, jeho právní zájem se přitom nezkoumá, což představuje zásadní rozdíl od shora rozebírané obecné úpravy, kdy návrh může podat jakákoliv osoby s právním zájmem.

---

¹³⁰ JANOŠEK, Vladimír. *Zrušení obchodní korporace s likvidací pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky*. Obchodněprávní revue, 2016, č. 3, s. 80 – 87.

¹³¹ obě citace POKORNÁ, Jarmila. *Zrušení veřejné obchodní společnosti*. In: POKORNÁ, Jarmila, LASÁK, Jan, KOTÁSEK, Josef. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 268 – 269.

2.3.4. Neaktivní obchodní korporace

Jak již bylo výše zmíněno, právní řád umožňuje v některých případech zrušení obchodní korporace, aniž by následně prošla fází likvidace. Zatímco zrušení *ex lege* v souvislosti s přeměnami a insolvenčí je co do svého základu upraveno v občanském zákoníku, nucené zrušení soudním rozhodnutím upravuje ZVR, konkrétně § 105a, který byl do ZVR vložen novelou s účinností od 1. 1. 2021¹³².

Tato úprava míří na situace, kdy obchodní korporace nezakládá po dobu nejméně dvou účetních období účetní závěrky do sbírky listin obchodního rejstříku. Rejstříkový soud v takovém případě vyzve korporaci pod hrozbou pořádkové pokuty až do výše 100 000 Kč k nápravě závadného stavu, přičemž pokud se korporaci toto usnesení nepodaří doručit do vlastních rukou, zahájí řízení o jejím zrušení. Nevyjde-li v průběhu řízení najevo, že korporace má majetek nezanedbatelné hodnoty (tj. nevyjde-li najevo, že „*má majetek, který převyšuje náklady spojené s provedením likvidace*“¹³³), rozhodne soud o jejím zrušení bez likvidace, a to ne dříve než po uplynutí 1 roku ode dne, kdy byl do obchodního rejstříku zapsán údaj o zahájení řízení. Je-li majetek nezanedbatelné hodnoty zjištěn, soud rozhodne o zrušení korporace s likvidací.

Podle důvodové zprávy má toto ustanovení za cíl „*zabránit existenci tzv. neaktivních společností, tj. obchodních korporací, které nevyvíjí žádnou ekonomickou činnost a existují pouze formálně*“, přičemž jako bližší zdůvodnění deklarovaného účelu důvodová zpráva dále uvádí, že důvodem „*je především nebezpečí, že tyto [korporace] mohou časem sloužit jako tzv. bílí koně pro finanční podvody (především daňové podvody) [...] Zanedbatelným motivem není ani „vyčištění“ obchodního rejstříku od neaktivních společností a snaha o zvýšení naplněnosti sbírky listin, která je dlouhodobě na znepokojivě nízké úrovni, neboť mnoho obchodních korporací i přes hrozící sankce neplní zákonem stanovenou povinnost zakládat předepsané listiny do sbírky listin. [...]*

---

¹³² Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony

¹³³ Sněmovní tisk 207/0 – vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony, zvláštní část důvodové zprávy, s. 279.

*Úprava tak cílí na zvýšení transparentnosti podnikatelského prostředí a snížení rizika podvodného jednání v ČR.*¹³⁴

Ústavní soud nadto v rámci své rozhodovací činnosti dále dovozuje, že na řádném zveřejňování ekonomických údajů o obchodních korporacích je veřejný zájem, prostřednictvím kterého mají tento zájem i konkrétní třetí osoby.¹³⁵ To je reflektováno i judikaturou Nejvyššího soudu, který dovozuje, že právní zájem třetí osoby na zrušení korporace je dán již tím, že stav sbírky listin neumožňuje zjištění relevantních informací.¹³⁶

Lze tedy konstatovat, že smyslem prezentované úpravy je vedle odklizení neaktivních korporací také sankcionování těch korporací, které dlouhodobě porušují své povinnosti ve vztahu k zakládání účetních závěrek do sbírky listin obchodního rejstříku.

Z uvedeného vyplývá, že pro zrušení korporace bez likvidace podle rozebíraného ustanovení je třeba splnit pět podmínek, kterými jsou:

- 1) porušení povinnosti¹³⁷ předložit účetní závěrku po dvě po sobě jdoucí účetní období,
- 2) nekontaktní korporace, kdy tato její nekontaktnost spočívá v nemožnosti doručení soudních písemností do vlastních rukou s vyloučením možnosti náhradního doručení (tj. doručení fikcí).¹³⁸ Typicky se tedy bude jednat o situaci, kdy si korporace nepřebírá písemnosti doručované jí prostřednictvím datové schránky, neboť datovou schránku mají povinně zřízeny všechny právnické osoby¹³⁹,
- 3) žádný nebo pouze zanedbatelný majetek, typicky v řádu jednotek tisíců Kč,

---

¹³⁴ Tamtéž, s. 278.

¹³⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. května 2022, sp. zn. IV. ÚS 1170/2022, dostupné na www.usoud.cz.

¹³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. února 2022, sp. zn. 27 Cdo 2536/2021, dostupné na www.nsoud.cz.

¹³⁷ podle § 21a zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a podle § 66 písm. c) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů

¹³⁸ § 105a odst. 2 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů

¹³⁹ § 5 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

- 4) zrušení podstatně nezasáhne do práv třetích osob, tj. zejm. věřitelů nebo zaměstnanců,
- 5) dosud nebylo zahájeno insolvenční řízení.¹⁴⁰

Pokud jsou tyto podmínky splněny, soud po roce od zahájení řízení korporaci zruší a provede její výmaz, čímž korporace zanikne bez likvidace.

Již ze samotného jazykového výkladu rozebíraného ustanovení se přitom lze domnívat, že tato roční lhůta má poskytovat dostatečný prostor pro ochranu práv třetích osob, které tak mají možnost soudu sdělit, že je jim znám majetek vyšší hodnoty, případně že zde existuje jiná skutečnost, pro kterou by zrušení korporace bez likvidace představovalo podstatný zásah do jejich práv. Vzhledem k tomu, že povaha těchto práv není zákonem nijak specifikována, mám za to, že mohou být různého charakteru, tzn. majetková ale i nemajetková. Tyto třetí osoby se přitom o vedení řízení mohou dozvědět prostřednictvím zápisu příslušného údaje do obchodního rejstříku, kdy se nemohou své případné faktické nevědomosti ani dovolat, a to vzhledem k principu materiální publicity¹⁴¹.

Z textu zákona zároveň podle mého názoru dále vyplývá, že sdělení těchto třetích osob ve vztahu k soudu nijak nebrání, že nejsou (minimálně při prvním kontaktu se soudem) účastníky řízení. Za skutečnost „vyšlou najevo“ ve smyslu rozebíraného ustanovení je totiž podle mého názoru třeba považovat i skutečnost známou soudu z jeho vlastní činnosti, tj. skutečnost takto sdělenou třetí osobou, neboť skutečný skutkový stav je soud nucen v souladu s vyšetřovací zásadou zjišťovat z úřední povinnosti.

Položíme-li si otázku, jak jinak může soud zjišťovat informace ohledně existence majetku zrušované korporace, nabízí se zkoumání zápisů ve veřejných seznamech, zejm. v katastru nemovitostí, ve kterém jsou z povahy věci zapisovány věci a práva, které zpravidla zanedbatelnou hodnotu nemají. Zjištění takového majetku tak podle mého názoru bude zásadně vylučovat rozhodnutí o zrušení korporace bez likvidace.

---

¹⁴⁰ JOSKOVÁ, Lucie. *Předcházející insolvenční řízení*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 32 – 33.

¹⁴¹ § 121 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

Problematictější situace však podle mého názoru panuje ve vztahu k dalším veřejným seznamům a veřejným rejstříkům, konkrétně k seznamům vedeným k věcem požívajícím ochrany práva duševního vlastnictví¹⁴², leteckému, námořnímu a plavebnímu rejstříku, rejstříku zástav a registru silničních vozidel. Určení hodnoty tam zapisovaných věcí a práv bude z povahy věci obtížné, a podle mého názoru by v rámci řízení o zrušení neaktivní korporace nejspíše nebylo ani v souladu se zásadou hospodárnosti řízení, ač si jistě lze představit situaci, kdy takový zápis na překážku zrušení bez likvidace nebude – např. bylo-li v rámci řízení postaveno na jisto, že vozidlo zapsané v registru silničních vozidel již reálně neexistuje, případně je takového stáří, že jakákoliv jeho vyšší hodnota je v podstatě vyloučena.

Dále mám za to, že specifická situace panuje i ohledně vlastnictví obchodních podílů zapsaných v obchodním rejstříku, kdy není vyloučeno, že hodnota takového podílu bude určitelná z obsahu listin založených ve sbírce listin.

Případný majetek zanedbatelné hodnoty tedy není na překážku zrušení korporace bez likvidace, se zánikem korporace se stává opuštěným¹⁴³, a je tak možno nabýt jej okupací¹⁴⁴. Majetek vyšší hodnoty je naopak důvodem pro zrušení korporace s likvidací.

Osobně se domnívám, že popsaná právní úprava je účelná a je způsobilá sledovat zamýšlený cíl tak, jak o něm bylo hovořeno v souvislosti s důvodovou zprávou. Nedostatkem, ač zajisté nedostatkem formálním, resp. terminologickým, je podle mého názoru užívání výrazu „rejstříkový soud“, o kterém mám za to, že není správný, a je zde tak prostor pro úvahy *de lege ferenda*.

Podle mého názoru je namístě důsledně rozlišovat mezi soudem rejstříkovým a soudem statusovým, kdy rejstříkový soud z povahy věci nemůže rozhodnout o zrušení obchodní korporace v rámci rejstříkového řízení, resp. fakticky v rámci rejstříkového spisu vedeného ke konkrétní obchodní korporaci. Řízení o zrušení právnické osoby je totiž řízením předpokládaným ZŘS, přičemž podle mého názoru není důvod se domnívat, že by rozhodování podle § 105a ZVR bylo z tohoto standardního procesního režimu

---

¹⁴² myšleno zejm. rejstřík topografií polovodičových výrobků, patentový rejstřík, rejstřík užitných vzorů, rejstřík průmyslových vzorů a rejstřík ochranných známek

¹⁴³ JOSKOVÁ, Lucie. 2.3 *Neukládání účetních závěrek*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 34.

¹⁴⁴ § 1045 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

vyňato. ZVR totiž úpravu ZŘS nijak nereflektuje, natož aby ji explicitně vylučoval a stanovoval vlastní procesní normy. O tom, že o zrušení nerozhoduje krajský soud jako soud rejstříkový, podle mého názoru svědčí i ustálená praxe prvostupňových soudů, kdy řízení o zrušení korporací jsou standardně zapisována do oddělení Cm, tj. nikoliv oddělení rejstříkového, jako ostatní beznávrhová řízení o zrušení korporací¹⁴⁵, a dále taktéž rozhodovací praxe vyšších soudů, která chápe řízení o zrušení a řízení o zápisu této skutečnosti jako zcela odlišná řízení, která se nadto nehodí ani k případnému spojení¹⁴⁶.

---

¹⁴⁵ K tomu viz např. rozvrh práce Městského soudu v Praze pro rok 2023, s. 12, nebo pro rok 2024, s. 11, obojí dostupné na www.justice.cz.

¹⁴⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. září 2019, sp. zn. 14 Cmo 170/2019, dostupné na www.beck-online.cz.

3. Průřezové procesněprávní aspekty

Řízení o zrušení obchodní korporace je řízením o některých otázkách týkajících se právnických osob, a tedy řízením, které podléhá úpravě ZŘS, přičemž se jedná o řízení nesporné. Z uvedeného vyplývá, že OSŘ se použije pouze subsidiárně.¹⁴⁷

V těchto věcech jsou věcně příslušné krajské soudy, z hlediska místní příslušnosti pak rozhoduje soud, u něhož je obchodní korporace zapsána v obchodním rejstříku.¹⁴⁸ I zde je ale třeba mít na paměti zásadu *perpetuatio fori* – změnou sídla v průběhu řízení nedochází ke změně soudu místně příslušného.¹⁴⁹ Zároveň je možné dovodit, že Krajský soud v Praze, jako jediný krajský soud, jenž nevede obchodní rejstřík, o této agendě nerozhoduje.

Zákon v některých případech umožňuje soudu zahájit řízení i bez návrhu, v jiných případech je návrh vyžadován. Každé jednotlivé ustanovení upravující zrušení je tedy v tomto směru speciální úpravou k § 13 odst. 1 ZŘS, podle kterého platí, že řízení lze zahájit i bez návrhu, pokud zákon nestanoví jinak. V případech řízení zahájených bez návrhu plní soud roli dohlázele nad obchodními korporacemi, a to ve veřejném zájmu, přičemž tuto jeho roli lze chápat i jako projev inkviziční zásady. Řízení je bez návrhu často zahajováno na základě podnětů třetích osob a státních orgánů, ale i na základě skutečností známých soudu z jeho úřední činnosti, kdy v případě naplnění zákonných podmínek je soud povinen statusové řízení o zrušení korporace zahájit. V tomto smyslu tedy nejde o diskreční pravomoc soudu.¹⁵⁰

Soud prvního stupně může v tomto typu řízení rozhodnout o zrušení korporace, aniž by ve věci nařizoval jednání, a to za předpokladu, že ve věci není třeba provádět dokazování – tedy *a contrario* je nutno nařídit jednání ve věci i tehdy, jsou-li skutkové okolnosti soudu zřejmé pouze z předložených listin, neboť tyto je třeba provést

---

¹⁴⁷ JOSKOVÁ, Lucie. *Zrušení společnosti rozhodnutím soudu*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 15.

¹⁴⁸ § 3 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 86 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., zákona o zvláštních řízeních soudních

¹⁴⁹ § 11 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu

¹⁵⁰ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 172 [*Zrušení soudem*]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 671.

k důkazu.¹⁵¹ V praxi je toto ustanovení chápáno a aplikováno tak, že „*situace, kdy soud neprovádí dokazování, nastane typicky v případě, kdy veškeré pro rozhodnutí podstatné skutečnosti jsou předmětem shodných tvrzení účastníků, případně jsou obecně známé nebo soudu známé z úřední činnosti*“¹⁵², tedy typicky „*vychází-li [soud] pouze ze skutečností zapsaných ve veřejném rejstříku.*“¹⁵³

Rozhodnutí bez nařízení jednání tak podle mého názoru připadá typově do úvahy v případě zrušovacího důvodu nezakládání účetních závěrek do sbírky listin obchodního rejstříku podle § 105a ZVR. Naopak bude z povahy věci téměř vyloučeno např. v případě nepřekonatelných rozporů mezi společníky v případě, že na zrušení korporace nepadne shoda. Zvolený procesní postup v tomto směru přitom závisí výhradně na úvaze soudu, účastníci se tedy nemohou dovolávat neprojednání věci v rámci nařízeného jednání, jestliže k rozhodnutí bez jednání byly splněny zákonné podmínky.¹⁵⁴

Otázkou podle mého názoru je, zda uváděná praxe není v rozporu s judikaturou Ústavního soudu. Ten totiž uzavřel, že „*informace získané z obchodního rejstříku nelze považovat za skutečnosti známé soudu z jeho úřední činnosti. Pokud z těchto informací soud vychází ve svém rozhodnutí, je pro naplnění práva účastníků řízení na spravedlivý proces nutno řádně provést důkaz výpisem z tohoto rejstříku a účastníkům musí být poskytnuta možnost se k takovému důkazu vyjádřit.*“¹⁵⁵ Dlužno však dodat, že reflexe tohoto nálezu by aplikaci rozebíraného ustanovení prakticky vyloučila, neboť by nebylo využitelné ve velkém množství případů včetně řízení podle § 105a ZVR, které, jak bylo rozebráno výše, slouží k rušení zcela neaktivních korporací.

Je tedy otázkou, zda zde není prostor pro úvahy *de lege ferenda* v tom smyslu, že by bylo namísto rozebírané ustanovení reformulovat, případně vrátit se k původní

---

¹⁵¹ TRNĚNÁ, Klára. § 89 [Jednání]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 196.

¹⁵² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. září 2022, sp. zn. 14 Cmo 42/2022, dostupné na www.beck-online.cz

¹⁵³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. března 2022, sp. zn. 7 Cmo 41/2022-22, dostupné na www.beck-online.cz

¹⁵⁴ TRNĚNÁ, Klára. § 89 [Jednání]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 196.

¹⁵⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 31. ledna 2011, sp. zn. IV. ÚS 433/2010, dostupný na www.usoud.cz.

aplikační praxi, kdy bylo toto ustanovení chápáno tím způsobem, že k rozhodnutí bez nařízení jednání je možno přistoupit tehdy, je-li možno „rozhodnout jen na základě listin tvořících obsah spisu“¹⁵⁶, tedy v zásadě podle obecného ustanovení § 115a OSŘ (s tím, že by ovšem nejspíše bylo nezbytné, aby účastníci s takovým postupem vyslovili souhlas, což je opět problematické zejm. v případě neaktivních korporací). Pomocí takového výkladu by totiž o věci bylo nutno rozhodnout při jednání pouze tehdy, byly-li by tvrzené skutečnosti neúplné nebo vznikly-li by o jejich pravdivosti důvodné pochybnosti.¹⁵⁷ Do značné míry by však byl potlačen vztah obecné a zvláštní úpravy OSŘ a ZŘS.

Mám tedy za to, že současná praxe je v této otázce značně problematická z toho pohledu, že aplikaci § 89 ZŘS umožňuje jen ve velmi malém množství případů, zároveň je ale i ve velké části těchto případů v rozporu s judikaturou Ústavního soudu.

Ať už je vztah rozebíraného ústavního nálezu a právní úpravy jakýkoliv, lze konstatovat, že prezentovaná právní úprava v žádném případě nezbavuje soud povinnosti zjistit skutkový stav, představuje pouze způsob zjednodušení řízení v případě, že je mu skutkový stav znám¹⁵⁸.

V této souvislosti je taktéž třeba mít na paměti, že soud je v rámci řízení vázán zásadou vyšetřovací, a je tudíž povinen provést i důkazy, které účastníci nenavrhli, pokud je to potřebné ke zjištění skutkového stavu.¹⁵⁹ Ústavní soud v této souvislosti judikoval, že jsou „na obecné soudy kladeny přísnější požadavky co do dokazování a podkladů pro rozhodnutí. [...] Nesplnění povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní nemůže být účastníkovi na újmu. Porušení pravidel o nesení důkazního břemene přitom může rovněž založit porušení práva na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny“¹⁶⁰. Praktickým

---

¹⁵⁶ TRNĚNÁ, Klára. § 89 [Jednání]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, ISBN 978-80-7400-788-0, marg. č. 1.

¹⁵⁷ HROMADA, Miroslav. § 89 [Jednání]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 175, marg. č. 1.

¹⁵⁸ KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ, Dana. § 89 [Jednání]. In: JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.1.2023*. Vydání čtvrté, doplněné a upravené. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023.

¹⁵⁹ § 21 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁶⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 12. května 2015, sp. zn. I. ÚS 2903/2014-2, dostupný na www.usoud.cz

důsledkem této zásady je skutečnost, že je vyloučeno rozhodnutí rozsudkem pro uznání či pro zmeškání.¹⁶¹

Obdobně jako v jiných řízeních je pro rozhodnutí ve věci rozhodující stav v době vyhlášení konečného rozhodnutí. Soud je tudíž povinen vzít do úvahy nejen skutkové okolnosti tvrzené v návrhu (případně okolnosti vedoucí k zahájení řízení bez návrhu), ale také ty, které nastaly až v době, kdy už řízení probíhalo. Pro rozhodnutí ve věci naopak nejsou podstatné ty skutečnosti, které mají nastat až po vyhlášení rozhodnutí. Mám však za to, že takové skutečnosti by mohly mít vliv z hlediska průběhu řízení, např. na jeho přerušování, pokud je soudu dopředu známo, že rozhodná skutečnost nastane. Tatož zásada se pak projevuje i co do procesního stavu věci – soud musí mít v době meritorního rozhodování rozhodnuto i o všech procesních otázkách, případně musí být sto je vypořádat v rámci odůvodnění tohoto konečného rozhodnutí. Tato zásada, resp. oba její projevy ve skutkové i procesní rovině, přitom platí i pro řízení odvolací.¹⁶²

Pro usnesení¹⁶³ o zrušení obchodní korporace je dále typické, že vedle zrušovacího výroku pravidelně obsahuje i závislý¹⁶⁴ výrok, kterým je zrušovaná korporaci jmenován likvidátor.¹⁶⁵ To samozřejmě neplatí, je-li korporace zrušována bez likvidace.

Dalším výrokem, který připadá v této souvislosti do úvahy, je uložení soudního poplatku zrušované korporaci v případě, že je korporace zrušována v řízení zahájeném z úřední povinnosti, neboť poplatníkem je dle zákona právě tato zrušovaná korporace.¹⁶⁶ Poplatek se přitom dle sazebníku poplatků vybírá v jednotné výši 2 000 Kč. Tato úprava představuje jednu z výjimek, kdy je poplatek ukládán až v souvislosti s rozhodnutím ve věci samé, a nikoliv na počátku řízení.

---

¹⁶¹ § 25 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁶² HRNČÍŘÍK, Vít. § 154 [*Rozhodující stav pro rozsudek, opětvující se dávky*]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. Č. 1–3.

¹⁶³ § 25 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁶⁴ JANOŠEK, Vladimír. § 191 [*Jmenování a odvolání likvidátora soudem*]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. Č. 2.

¹⁶⁵ § 191 odst. 1 věty druhé zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

¹⁶⁶ § 2 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 4 odst. 1 písm. j) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

Samotný zrušovací výrok má konstitutivní povahu¹⁶⁷, přesto je třeba toto rozhodnutí promítnout do obchodního rejstříku. Děje se tak prostřednictvím tzv. přímého zápisu podle § 81 ZVR, tedy aniž by o tom rejstříkový soud vydával zvláštní rozhodnutí.¹⁶⁸

Za poměrně specifický rys řízení o zrušení obchodní korporace lze označit skutečnost, že ačkoliv je řízení formálně skončeno pravomocným rozhodnutím ve věci, zákon soudu prvního stupně ukládá další povinnosti ve vztahu k zrušené korporaci, tj. soud je povinen činit další kroky plynoucí z toho, že právě jeho rozhodnutím došlo ke zrušení korporace. K tomu dochází v rámci tzv. „postagendy“, případně také v navazujícím samostatném řízení (např. odvolání soudem jmenovaného likvidátora).

Do úvahy v této souvislosti přichází předně schválení konečné zprávy, která obsahuje alespoň informaci o způsobu zpeněžení nebo jiného naložení s likvidační podstatou a návrh na rozdělení nebo jiného naložení s likvidačním zůstatkem, a dále rozhodnutí o určení výše odměny a hotových výdajů likvidátora.¹⁶⁹ O odměně přitom soud „rozhoduje samostatným usnesením, případně samostatným výrokem v rozhodnutí [...] o neschválení závěrečné zprávy o průběhu likvidace. Posouzení nároku likvidátora [...] naopak] nelze řešit pouze jako otázku předběžnou ve vztahu k závěrečné zprávě [...]“.¹⁷⁰ Mám přitom za to, že i tato další rozhodovací činnost může být pro soud poměrně zatěžující, a to zejm. v případě obtížných likvidací, např. v situaci, kdy byl zjištěn velký objem majetku nebo byl zjištěn majetek hodnotný, avšak obtížně zpeněžitelný.

V následujícím textu budou detailněji rozebrány některé vybrané procesní aspekty řízení o zrušení obchodní korporace, a to i za účelem vylíčení a postihnutí zvláštní povahy zrušovacího řízení.

---

¹⁶⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. října 2017, sp. zn. 7 Cmo 447/2016, dostupné na www.beck-online.cz.

¹⁶⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 81 [Přímý zápis]. In: DĚDIČ, Jan, HAVEL, Bohumil, JINDŘICH, Miloslav, ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015.

¹⁶⁹ § 195 a § 205 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

¹⁷⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. prosince 2020, sp. zn. 7 Cmo 231/2020-52, dostupné na www.beck-online.cz.

3.1. Aktivní věcná legitimace a zkoumání právního zájmu

V první řadě se chci věnovat problematice aktivní věcné legitimace (a potažmo také právního zájmu) v řízení o zrušení obchodní korporace zahájeném na návrh.

Tyto pojmy není v obecné rovině možné směšovat, neboť doktrína i judikatura je poměrně striktně odděluje. Zatímco věcná legitimace je „stav plynoucí z hmotného práva, [který] má [...] význam pouze při uplatňování tohoto práva, tedy v procesu“¹⁷¹, právní zájem je hmotněprávní podmínkou¹⁷² úspěchu ve věci. Aktivní věcná legitimace je tudíž procesním pojmem, zatímco právní zájem je pojmem hmotněprávním.

V řízení o zrušení obchodní korporace se však tento rozdíl ve většině případů stírá, neboť Nejvyšší soud ve své judikatuře vychází z teze, že „právní zájem, zakládající aktivní věcnou legitimaci k podání návrhu na zrušení společnosti podle § 172 OZ, resp. § 93 ZOK, má osoba, jejíhož právního postavení (tj. jejichž práv a povinností vyplývajících z hmotného práva) se zrušení obchodní korporace přímo dotýká. Pouhý „morální“, „majetkový“ nebo jiný „neprávní“ zájem na zrušení společnosti nepostačuje.“¹⁷³ Z toho podle mého názoru implicitně vyplývá, že aktivně legitimovaným je v zásadě každý, kdo má na zrušení právní zájem, a tedy jsou obě tyto podmínky úspěchu ve věci natolik provázané, že nelze splňovat jednu a nespĺňovat druhou.

Z prezentovaného právního názoru pak vychází i rozhodování soudů v konkrétních skutkových situacích. Například tak bylo opakovaně dovozeno, že zájem navrhovatele opřený o tezi, že zrušení korporace zajistí lepší postavení navrhovatele jako věřitele zrušované korporace, neboť dluhy bude vypořádávat soudem jmenovaný likvidátor, je zájmem čistě majetkovým, a nikoliv zájmem právním.¹⁷⁴ K obdobnému závěru o povaze zájmu, který tudíž nezakládá aktivní věcnou legitimaci, soudy dochází

---

¹⁷¹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ Alena. *Civilní právo procesní*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 137.

¹⁷² DOLEŽAL, Radim. *Náprava nesouladu zápisu v katastru nemovitostí se skutečností*. Bulletin advokacie, 2020, č. 5, s. 45 – 48.

¹⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. září 2021, sp. zn. 27 Cdo 1772/2021, dostupné na www.nsoud.cz.

¹⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2019, sp. zn. 27 Cdo 3483/2017 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2020, sp. zn. 27 Cdo 15/2019, dostupné na www.nsoud.cz.

např. i v případě, kdy návrhatelem je akcionář nespokojený s činností, vnitřním chodem a ekonomickými výsledky akciové společnosti.¹⁷⁵

Vedle aktivní a pasivní legitimace doktrína rozeznává ještě legitimaci procesní. O té lze hovořit v těch případech, kdy účastenství v řízení vyplývá přímo z právní normy.¹⁷⁶

V případě řízení o zrušení obchodní korporace je k podání návrhu na zahájení řízení procesně legitimován správce daně¹⁷⁷, a to podle § 238 odst. 6 daňového řádu. Tato legitimace je přitom přiznána přímo správci daně – jedná se tedy o situaci předvídanou § 19 OSŘ, podle kterého má způsobilost být účastníkem řízení i ten, komu zákon tuto způsobilost přiznává. Účastníkem řízení tudíž není Česká republika jako subjekt práva, nýbrž orgán veřejné moci bez právní osobnosti.

Kromě toho bylo navíc i judikováno, že rozebíraný § 238 daňového řádu doplňuje § 172 OZ „*nikoli [...] jako samostatná skutková podstata [...], nýbrž jako právní norma, která [...] správce daně jako návrhatele zbavuje povinnosti osvědčit soudu právní zájem na zrušení právnické osoby a nařízení její likvidace. Jinak řečeno, [toto] ustanovení [...] tedy sice je ve vztahu speciality k [OZ] ale nikoli v tom směru, že by šlo o samostatný (svěbytný) důvod pro vydání rozhodnutí o zrušení právnické osoby [...], nýbrž jen potud, že správce daně nemusí osvědčit právní zájem na navrženém zrušení právnické osoby, a přesto může být se svým návrhem úspěšný.*“¹⁷⁸

Daňový řád tak 1) přiznává postavení účastníka řízení non-subjektu a 2) mu umožňuje uspět v řízení, aniž by osvědčil právní zájem.

Pro úplnost lze na tomto místě dále poznamenat, že legitimaci k podání návrhu na zahájení řízení bez nutnosti osvědčit právní zájem zákon některým subjektům přiznává i v jiných skutkových situacích – např. se jedná o společníky veřejné obchodní společnosti v řízení o návrhu podle § 115 odst. 1 ZOK, společníky společnosti s ručením omezeným podle § 241 odst. 2 ZOK nebo Českou národní banku podle § 13 odst. 1 zákona 87/1995

---

¹⁷⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. října 2022, sp. zn. 7 Cmo 54/2022-87, dostupné na www.beck-online.cz.

¹⁷⁶ SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Praha: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 59.

¹⁷⁷ Podle § 10 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, platí, že „*Správce daně je správní orgán nebo jiný státní orgán (dále jen „orgán veřejné moci“)* v rozsahu, v jakém mu je zákonem nebo na základě zákona svěřena působnost v oblasti správy daní.“

¹⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2019, sp. zn. 27 Cdo 4030/2017, dostupné na www.nsoud.cz.

Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, nebo podle § 36 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách.¹⁷⁹

V rámci rozebírané problematiky pak nelze opomenout ani otázku právního zájmu v řízeních zahajovaných podle § 105 ZVR, tedy v situaci, kdy obchodní korporace opakovaně nereaguje na výzvu rejstříkového soudu ke sdělení podstatných skutečností nebo k předložení listin, případně v situaci, kdy může mít toto její porušování povinností závažné důsledky ve vztahu k třetím osobám. Nejvyšší soud dovedl, že právní zájem na zrušení korporace „je zásadně dán již tím, že zápisy v rejstříku a sbírka listin [...] neodpovídají požadavku aktuálnosti a úplnosti [...], sbírka listin [...] nemá žádnou vypovídací hodnotu a neplní svou informační funkci vůči třetím osobám (např. spotřebitelům, zákazníkům a obchodním partnerům).“¹⁸⁰ Tento případ je tedy od případů výše rozebíraných odlišný tím, že právní zájem musí být přítomen, avšak není nutné jej prokazovat, protože je *de facto* presumován.

Lze tedy shrnout, že v obecné rovině je aktivní věcná legitimace dovozována z existence právního zájmu na zrušení korporace, a jedná se tak o instituty vzájemně propojené. Existují však výjimky, kdy není třeba právní zájem prokazovat, a kdy legitimace k podání návrhu na zahájení řízení vyplývá přímo ze zákona.

Při aplikaci ustanovení o zrušení se v soudních rozhodnutích objevila i zajímavá otázka týkající se nutnosti existence a prokázání právního zájmu na straně navrhovatele v situaci, kdy lze řízení zahájit i bez návrhu. V konkrétním případě tak Vrchní soud v Praze uvedl, že „*může-li soud zahájit řízení [...] i bez návrhu [...], je zjevný [...] zákonem daný zájem na zrušení společnosti, i když nikdo na takovém zrušení právní zájem neosvědčí. Jde tedy o zrušení společnosti, na němž je obecný zájem, zájem společnosti, vyjádřený tím, že řízení o něm soud může zahájit i bez návrhu. Proč potom v případě, že určitá osoba návrh podá, požadovat po této osobě ještě i osvědčení jejího právního zájmu [...], když by přitom řízení o tomtéž mohlo být zahájeno ex officio? [...] Zákon umožňuje zrušit obchodní společnost i bez návrhu jako výraz sankce za nedodržení, resp. nedodržování zákona. [...] U výrazně sankčního zrušení společnosti, porušující tak*

---

¹⁷⁹ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 172 [Zrušení soudem]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 670.

¹⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. února 2022, sp. zn. 27 Cdo 2536/2021, dostupné na www.nsoud.cz.

závažně zákon, že ten umožňuje její zrušení i bez návrhu, není podstatné, jakým způsobem je řízení zahájeno, zda na návrh či bez něj, podstatný je výsledek, tedy zrušení společnosti. [...] Odvolací soud [dospěl] k závěru, že v řízeních o zrušení obchodní společnosti, která lze podle zákona zahájit i bez návrhu, nemusí návrhovaatel osvědčovat svůj právní zájem, nevyplývá-li ze zákona něco jiného.“¹⁸¹

Citované rozhodnutí zcela jistě nereprezentuje konstantní judikaturu v této otázce, přesto mám za to, že úvahy, kterými se v dané věci soud řídil, stojí za pozornost. Podle mého názoru totiž lze s citovaným rozhodnutím souhlasit minimálně za použití teleologického výkladu komplexu norem souvisejících se zrušováním korporací, kdy je na místě položit si otázku, zda bylo úmyslem zákonodárce znemožnit zrušení konkrétní korporace na návrh pro pouhý nedostatek právního zájmu, když zároveň z téhož důvodu lze tutéž korporaci zrušit *ex officio*. Mám za to, že odpověď je z povahy věci nutně záporná, a to i z toho důvodu, že pokud osoba bez právního zájmu podá návrh, konečné rozhodnutí ve věci bude odlišné, než pokud tatáž osoba zašle soudu pouze podnět, což zcela jistě neodpovídá smyslu a účelu rozebíraných norem. Nadto, jak bylo uvedeno výše, není rozhodnutí o tom, zda bude řízení zahájeno či nikoliv, v diskreční pravomoci soudu, k zahájení řízení by tudíž soud měl přistoupit z úřední povinnosti.

K již uvedenému pro úplnost dodávám, že závěry rozebíraného rozhodnutí je podle mého názoru možné vztáhnout i na současnou úpravu, ač, vzhledem k datu vydání, toto rozhodnutí zjevně vycházelo z norem obchodního zákoníku, a to vzhledem k tomu, že i v poměrech současné právní úpravy existují řízení o zrušení, která lze zahájit jak na návrh, tak bez návrhu.

3.2. Okruh účastníků

Účastníkem řízení o zrušení obchodní korporace je v souladu s § 6 odst. 1 ZŘS návrhovaatel a ten, o jehož právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno. Takto vágně vymezený okruh účastníků činí v praxi problémy zejm. z toho důvodu, že v obecné rovině není zcela jasné, o čích právech a povinnostech se v tomto typu řízení vlastně jedná. Nesporné je, že podle této definice účastenství je účastníkem řízení vždy zrušovaná

---

¹⁸¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. června 2005, sp. zn. 7 Cmo 78/2005, dostupné na www.beck-online.cz.

korporace. U konkrétních typů korporací ale vyvstává otázka, zda se v řízení jedná i o právech společníků, akcionářů a členů družstva.

Relativní shoda panuje v případě společníků společnosti s ručením omezeným, kdy bylo Ústavním soudem judikováno, že účastníkem řízení je i společník zrušované společnosti, kdy opačný výklad byl shledán jako výklad porušující právo na soudní ochranu garantované čl. 36 odst. 1 Listiny.¹⁸² Podle mého názoru by se daly uvedené závěry nepochybně aplikovat i na společníky veřejné obchodní společnosti a komanditisty a komplementáře společnosti komanditní, neboť u těchto typů společností se presumuje ještě pevnější svázanost obchodní společnosti s jejím členy. Pokud tedy Ústavní soud dospěl k závěru, že spojení společníka se společností s ručením omezeným je natolik těsné, že zrušením společnosti je zasaženo i do práv společníka, pak lze nepochybně dospět stejnou logikou k závěru, že u osobních společností se o společníkova práva taktéž jedná, neboť spojení je z povahy věci ještě těsnější.

U ostatních typů obchodních korporací je problematika okruhu účastníků složitější, a to podle mého názoru zejm. z veskrze praktického důvodu, totiž že na rozdíl od členů osobních společností a společníků společnosti s ručením omezeným, nejsou akcionáři a členové družstva soudu zpravidla známi z obchodního rejstříku. Soud by tedy nejprve musel složitě zjišťovat, kdo je akcionářem či členem družstva (což může být velmi problematické zejm. v situaci nečinné obchodní korporace), teprve následně rozhodovat o okruhu účastníků, a až poté rozhodovat o merituu věci. Otázkou samozřejmě je, zda tento pragmatický důvod může obstát v kontextu zmiňovaného ústavního nálezu.

Co se týká akcionářů, soudy jejich účast v řízení v procesní roli účastníků řízení v zásadě nepřipouštějí. Vrchní soud v Praze v této souvislosti konstatoval, že „*akcionář společnosti by se stal účastníkem řízení o zrušení společnosti s likvidací jen v případě, že by sám podal návrh na takový postup soudu*“¹⁸³ – tedy dospěl k závěru, že se v řízení o zrušení akciové společnosti nejedná o právech a povinnostech akcionáře.

Prezentované východisko, kdy jsou účastníky řízení všichni společníci zrušované společnosti *de facto* ze zákona, tj. v důsledku zákonné definice účastenství, může však

---

¹⁸² K tomu viz náleží Ústavního soudu ze dne 12. září 1996, sp. zn. IV. ÚS 230/1995, dostupný na www.usoud.cz.

¹⁸³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. února 2019, sp. zn. 14 Cmo 4/2019, dostupné na www.beck-online.cz.

být z praktického pohledu značně problematické v situaci, kdy jsou společníky společnosti cizí státní příslušníci, resp. osoby pobývající mimo území České republiky. „V takovýchto případech se může řízení o zrušení společnosti jen kvůli nutnosti doručení soudních písemností všem společníkům protáhnout i o několik měsíců. Ve zvláště složitých případech pak může dojít k prodloužení řízení i o více než jeden rok.“¹⁸⁴ Otázkou pak je, zda je takové řešení (tedy dovození účastenství ze zákona) v souladu s principem rychlosti a hospodárnosti řízení (i vzhledem k tomu, že pokud se do zahraničí nedaří doručit, soud ustanoví účastníkovi opatrovníka, který je následně odměněn podle příslušných norem z prostředků soudu, a tedy zprostředkovaně ze státního rozpočtu).

Tento problém ale nevystává pouze v souvislosti se zahraničními subjekty a účastníky s pobytem mimo naše území. Černý v této souvislosti uvádí, že: „v praxi jsou v drtivé většině případů společníci [...] zcela nekontaktní. I pokud se jim podaří doručit soudní písemnost přímo na adresu uvedenou v Obchodním rejstříku [...], pak nereagují. Je tedy z praktického pohledu na věc otázkou, zdali je vůbec potřebné doručovat soudní písemnosti společníkům [...], a zdali by v rámci rušení společnosti neměl nést hlavní zodpovědnost za výsledky tohoto řízení pouze statutární orgán společnosti.“¹⁸⁵

S uvedeným názorem se ztotožňuji v tom smyslu, že náklady (jak finanční, tak časové) spojené s výše rozebraným způsobem chápání okruhu účastníků jsou vysoké, a že praktický dopad takového vymezení okruhu účastníků v případě nečinných korporací nemusí být nijak velký, a to už vzhledem k faktické situaci – kdyby společníci nečinné společnosti chtěli, aby společnost dále naplňovala svůj účel, jistě by za tímto účelem podnikli příslušné kroky. Tito společníci tedy zjevně nemají zájem na fungování korporace. Problém ale podle mého názoru nastává při zrušování obchodní korporace z jiných důvodů, než z důvodu uvedeného v § 93 písm. b) ZOK. Vzhledem k tomu, že účastenství je vymezeno shodně, ať už je společnost zrušována z jakéhokoliv důvodu, je namísto spíše uvažovat v rovině *de lege ferenda* o efektivní právní úpravě účastenství, a to ideálně separátně ve vztahu k jednotlivým zrušovacími důvodům. Vzhledem k tomu, že krajskými soudy jsou vytvářeny specializované senáty, jež se zabývají výlučně

---

¹⁸⁴ ČERNÝ, Tomáš. *Praktické problémy zákonné úpravy rušení a likvidace nečinných společností*. Obchodní právo, 2019, č. 7–8, s. 2–7.

¹⁸⁵ Tamtéž.

problematikou rušení právnických osob¹⁸⁶, bylo by nejspíše zároveň namístě zohlednit zkušenosti soudů v této oblasti, jak jsou ostatně tyto zkušenosti prezentovány v citovaném článku. Podle mého názoru totiž není přípustné dospívat z jedné definice účastenství k různým právním závěrům co do otázky okruhu účastníků, a to nadto v řízeních stejného typu, pouze na základě skutečnosti, že soud rozhoduje o zrušení korporace na podkladě jiného skutkového stavu, potažmo jiného zákonného ustanovení.

Černý v této souvislosti navrhuje několik řešení, a to buď:

- 1) informování členů korporace prostřednictvím poznámky o probíhajícím řízení v obchodním rejstříku, nebo
- 2) konkrétní vymezení okruhu účastníků zákonem, ideálně se zakotvením možnosti vstupu společníka do řízení na základě jeho iniciativy, nebo
- 3) zřízení datové schránky povinně pro každého člena obchodní korporace za účelem odstranění problematické fáze doručování písemností.

Dále ovšem podotýká, že se domnívá, že neexistuje důvod pro účastenství členů korporace, a to z toho důvodu, že se o závadném stavu měli dozvědět dříve než v souvislosti se zahájením řízení, a mohli se tedy zapříčinit o odstranění tohoto závadného stavu v souladu s principem *vigilantibus iura scripta sunt*. Dále pak vyjadřuje názor, že v praxi v budoucnu převáží restriktivní výklad okruhu účastníků dle § 6 odst. 1 ZŘS, a to zejm. z hlediska hladkého postupu řízení i v případech, kdy by účastníky podle výkladu Ústavního soudu měl být velký počet např. akcionářů či členů družstva, nebo pokud nelze vůbec zjistit totožnost členů korporace, případně jen s velkými obtížemi.¹⁸⁷

Podle mého názoru by byla nejvhodnější kombinace první a druhé varianty – tedy zveřejnění údajů o řízení v obchodním rejstříku s tím, že členům korporace bude umožněn vstup do řízení na základě jejich vlastního oznámení o vstupu¹⁸⁸. Ostatně

---

¹⁸⁶ K tomu viz např. rozvrh práce Městského soudu v Praze pro rok 2023, s. 50, rozvrh práce Městského soudu v Praze pro rok 2024, s. 49 a 53, dostupné na www.justice.cz.

¹⁸⁷ ČERNÝ, Tomáš. *Praktické problémy zákonné úpravy rušení a likvidace nečinných společností*. Obchodní právo, 2019, č. 7–8, s. 2–7.

¹⁸⁸ Obdobně jako kdyby šlo o vedlejšího účastníka, kdy samotné vedlejší účastenství samozřejmě do úvahy nepřipadá, neboť toto není v rámci nesporných řízení připuštěno

zveřejnění údajů tohoto typu se již děje v souvislosti se zahájením řízení podle § 105a ZVR.¹⁸⁹

Na to, že problematika účastníků není v praxi bezproblémová, podle mého názoru ukazuje i praxe soudů, kdy se lze v jejich rozhodnutích setkat s nerespektováním právního názoru Ústavního soudu prezentovaného ve výše rozebíraném rozhodnutí, kdy toto nerespektování je odůvodněno tím, že podle názoru soudu „*účast společníka v řízení [nemůže] založit bez dalšího pouze fakt, že společník společnosti s ručením omezeným je, na rozdíl od akcionáře, soudu znám. Zákon z pohledu rozsahu práv osob s majetkovou účastí na společnosti nerozlišuje mezi akcionářem a společníkem společnosti s ručením omezeným, případně osobou jinak majetkově zainteresovanou na jiné formě obchodní korporace. Dle názoru soudu společník, dle stávající právní úpravy, není v projednávané věci osobou, jejíž práva jsou řízením o zrušení společnosti dotčena [...]. Samo zrušení společnosti za stavu, kdy k tomu existují zákonné důvody, tedy nemůže v této konkrétní věci přímo zasáhnout do práv společníka společnosti s ručením omezeným, neboť jeho majetkové zájmy jsou po zrušení společnosti zajištěny provedením likvidace, jejíž objektivita je zajištěna osobou insolvenčního správce jmenovaného ze seznamu insolvenčních správců.*“¹⁹⁰ K tomu lze pro úplnost dodat i to, že majetkové zájmy společníků jsou chráněny i institutem, který vyplývá přímo ze zákona a není tak závislý na vhodném výběru osoby likvidátora, a tím je zákonné ručení statutárního orgánu podle § 159 odst. 3 OZ¹⁹¹. Shora uvedenému názoru Černého o převážení restriktivního výkladu okruhu účastníků tedy lze přisvědčit – soudy k němu pragmaticky přistupují.

Ve vztahu k uvedenému je nadto zajímavé i další rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, který dovodil, že společník není účasten řízení o schválení konečné zprávy a o určení odměny a náhrady hotových výdajů likvidátora, neboť se v nich nejedná o jeho právech a povinnostech.¹⁹² Dochází tak k paradoxní situaci, kdy společník je sice účasten řízení o zrušení korporace, jeho práv se již ale nijak nedotýká rozhodnutí bytostně

---

¹⁸⁹ Podle § 48 odst. 1 písm. n) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů

¹⁹⁰ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. ledna 2023, č. j. 84 Cm 1314/2022-6, dostupné na <https://or.justice.cz/>, Sbíрка listin obchodní korporace KAHAS Stav s.r.o. v likvidaci, IČO: 271 02 637, se sídlem Berlínská 1491/9, Praha 10 – Hostivař.

¹⁹¹ ČERNÝ, Tomáš. *Praktické problémy zákonné úpravy rušení a likvidace nečinných společností*. Obchodní právo, 2019, č. 7–8, s. 2–7.

¹⁹² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. září 2020, sp. zn. 7 Cmo 93/2020, dostupné na www.beck-online.cz.

související s tím, jakým způsobem byla likvidace provedena a jak je naloženo s likvidačním zůstatkem.

Pro úplnost je v souvislosti s rozebíranou problematikou účastenství také třeba dodat, že v tomto typu řízení může státní zastupitelství vstoupit do již zahájeného řízení, a to na základě § 8 odst. 1 písm. i) ZŘS, přičemž v rámci tohoto řízení reprezentuje veřejný zájem.¹⁹³

3.3. Lhůta k odstranění nedostatků

Z procesního pohledu je také důležitá výzva, resp. lhůta poskytnutá zrušované korporaci k odstranění nedostatků, tedy k odstranění důvodů, pro které bylo řízení zahájeno (bez návrhu) nebo pro které je její zrušení navrhováno. Tuto povinnost soudu, podle mého názoru celkem překvapivě a nepříliš systematicky, stanovuje § 172 odst. 2 OZ – tedy primárně hmotněprávní předpis. Povaha lhůty je přitom nejspíše procesněprávní, jde o lhůtu soudcovskou.¹⁹⁴

Občanský zákoník prikazuje soudu stanovit „*přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků*“ v případě, že tyto nedostatky lze odstranit, a to ať už je korporace zrušována na základě ustanovení § 172 OZ, nebo jakýchkoliv dalších ustanovení jiných zákonů. Tato výzva musí obsahovat označení důvodu pro zrušení korporace vč. specifikace nedostatků, přičemž z výzvy má být zároveň patrné, jakým způsobem lze tyto nedostatky odstranit. Soud sice nemá povinnost poučovat účastníky o hmotném právu, přesto je zde nutné hmotněprávní skutečnosti uvádět, neboť je v tomto případě nelze z povahy věci z výzvy zcela vyloučit, což by ostatně šlo proti smyslu rozebírané úpravy. Smyslem a účelem této úpravy ale zjevně není detailně popsat nutná právní jednání zrušované korporace, nýbrž pouze sdělit, čeho je třeba dosáhnout, aby korporace zrušena nebyla. Součástí výzvy by mělo být i poučení o následcích jejího nesplnění. Co se týká přiměřenosti lhůty, v obecné rovině není stanoveno, jakou lhůtu lze za přiměřenou považovat. Přípustná délka tak vychází z povahy důvodu, pro který je možno korporaci

---

¹⁹³ Sněmovní tisk 931/0 – vládní návrh zákona o zvláštních řízeních soudních, zvláštní část důvodové zprávy, s. 124.

¹⁹⁴ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 172 [Zrušení soudem]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 668, marg. č. 36.

zrušit. Některá zvláštní ustanovení pak tuto lhůtu stanovují konkrétněji, a to např. rozmezím 90 až 150 dní v případě zrušování evropské družstevní společnosti¹⁹⁵.¹⁹⁶

V této souvislosti se nabízí otázka, co je a co již není odstranitelným důvodem, a zda na odstranitelnost důvodu nahlížet *de iure* nebo *de facto*.

U některých zrušovacích důvodů je tato otázka poměrně snadná a někdy i vyjudikovaná. Např. pokud je soudem zrušována banka na základě odnětí bankovní licence¹⁹⁷, není tento důvod důvodem odstranitelným ve smyslu § 172 odst. 2 OZ. Nejvyšší soud v této souvislosti judikoval, že „zákonem stanovený důvod pro zrušení banky v přiměřené lhůtě odstranitelný není, a to již proto, že soud o takovém návrhu musí rozhodnout do 24 hodin od jeho podání“, a že rozhodnutí soudu v této otázce závisí „pouze na zjištění, zda [Česká národní banka] rozhodla o odnětí bankovní licence, zda se nejedná o rozhodnutí nicotné [...] a zda takové rozhodnutí nabylo právní moci [...]. Věcnou správnost (zákonnost) rozhodnutí o odnětí bankovní licence neposuzuje [...]“.¹⁹⁸

Podle mého názoru však tato otázka může být problematická u některých jiných důvodů, které se v praxi budou z povahy věci vyskytovat častěji než zrušení na základě odnětí bankovní licence. Nabízí se tak např. otázka, zda je odstranitelným důvodem skutečnost, že obchodní korporace „není schopna po dobu delší než 1 rok vykonávat svou činnost a plnit tak svůj účel“¹⁹⁹ nebo že „nemá déle než dva roky statutární orgán schopný usnášet se“²⁰⁰. *De iure* se určitě jedná o důvody odstranitelné, neboť společnosti právně nemusí nic bránit v dalších podnikatelských nebo jiných aktivitách, nemusí jí ani nic bránit ve jmenování nového člena statutárního orgánu. Je tomu tak ale i *de facto*? Pokud je skutkový stav např. takový, že majoritní společník se odmítá podílet na jakýchkoliv aktivitách společnosti, je neznámého pobytu a valná hromada tak po celé roky není usnášeníschopná, přičemž nelze očekávat, že se situace změní?

Podle mého názoru by se při aplikaci tohoto ustanovení mělo vycházet spíše z faktického stavu, a to proto, že valná většina důvodů pro zrušení právně odstranitelná

---

¹⁹⁵ § 33 odst. 3 zákona č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti

¹⁹⁶ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 172 [Zrušení soudem]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 668.

¹⁹⁷ § 36 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách

¹⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. dubna 2020, sp. zn. 27 Cdo 2104/2018-I., dostupné na www.nsoud.cz

¹⁹⁹ § 93 písm. b) zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

²⁰⁰ § 172 odst. 1 písm. c) zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

je. Dobře je to podle mého názoru představitelné na důvodu pro zrušení podle § 172 odst. 1 písm. a) OZ, tedy pokud osoba „*vyvíjí nezákonnou činnost v takové míře, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek*“. *De iure* je tento důvod snadno odstranitelný, *de facto* však odstranitelný být nemusí, a to zejm. za situace, kdy se právnická osoba věnuje z podstatné části vyvíjení nezákonné činnosti. V takových případech je otázkou, zda by bylo účelné, vhodné a žádoucí požadovat po soudu nejprve poskytnutí lhůty k odstranění tohoto závadného stavu a následně požadovat provedení dokazování, zda tato osoba nezákonnou činnost vyvíjet přestala či nikoliv, a zda ji přestala vyvíjet v míře závažným způsobem narušující veřejný pořádek (nebo zda už ji provozuje pouze nezávažně). K tomu je navíc potřeba si uvědomit, že pokud by v takové věci bylo rozhodnuto, bylo by obtížné v této věci rozhodnout v případě potřeby znovu, a to s ohledem na existenci překážky *rei iudicateae*.

Praxe soudů však podle mého názoru směřuje spíše k výkladu, podle kterého je povinností soudu vyzvat účastníky k odstranění důvodů pro zrušení společnosti v zásadě vždy – Vrchní soud v Praze tak např. v konkrétním případě zastal právní názor, že „*rozpory mezi společníky spočívající v tom, že se 2. a 5. účastník nedostavují na valné hromady společnosti, čímž znemožňují přijmout rozhodnutí o zrušení společnosti a jejím vstupu do likvidace a popř. i další rozhodnutí, [...] představují nepochybně důvod, který lze odstranit*“²⁰¹, dovodil tak, že výzva je i v takovém případě obligatorní součástí řízení, což by se podle mého názoru dalo vzhledem k okolnostem označit za přepjatý formalismus.

Jistě však lze nalézt i rozhodnutí opačného charakteru, ač většinou jde o rozhodnutí starší, a to např. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. října 2014, sp. zn. 8 Cmo 225/2014, kde bylo uvedeno, že „*pokud odvolatel namítal, že soud neposkytl lhůtu k odstranění důvodů, pro které byla společnost zrušena, pak podle názoru odvolacího soudu, je-li společnost zrušována proto, že nemůže vykonávat činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky, pak zde nepřichází v úvahu poskytnutí lhůty*

---

²⁰¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. listopadu 2022, sp. zn. 14 Cmo 102/2022-135, dostupné na www.beck-online.cz

*k odstranění závadného stavu, zejména za situace, kdy samotní společníci i v průběhu řízení svým vystupováním (procesními postoji) rozpory potvrzují.*²⁰²

Problematika výzvy k odstranění závadného stavu je důležitá i z hlediska důvodů pro zrušení korporace – textace výzvy by totiž měla odpovídat konkrétnímu zrušovacímu důvodu. Pokud je tedy např. výzva formulována na odstranění důvodu pro zrušení spočívajícím v absenci statutárního orgánu, nelze korporaci zrušit s odůvodněním, že zde existují nepřekonatelné rozpory mezi společníky (v jejichž důsledku není obsazený statutární orgán). Takové rozhodnutí by podle mého názoru zakládalo odvolací důvod ve smyslu § 205 odst. 2 písm. c) OSŘ a mělo by být pro tuto vadu, jakožto vadu, která může mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, zrušeno.

3.4. Rozhodnutí o jmenování likvidátora

V obecné rovině soud rozhoduje o jmenování likvidátora v souvislosti s rozhodnutím, kterým rozhodl o zrušení korporace. V tomto smyslu se tedy jedná o výrok závislý na primárním výroku zrušovacím.

Použitá formulace § 191 odst. 1 věty druhé („i v případě, že sám rozhodl o zrušení právnické osoby“) ve spojení s formulací § 189 odst. 1 věty první OZ („při vstupu do likvidace povolá příslušný orgán právnické osobě likvidátora“) nechává za použití jazykového výkladu prostor pro otázku, zda o jmenování likvidátora rozhodne soud zároveň se zrušením právnické osoby, nebo zda je i zde ponechán prostor pro jmenování likvidátora příslušným orgánem právnické osoby. Za použití historického výkladu společně s výkladem systematickým a teleologickým je však nutno dojít k závěru, že aplikace § 189 odst. 1 OZ je vyloučena.

Nebylo by totiž smysluplné, aby v případě zrušení korporace jejím vlastním rozhodnutím a současným nepovoláním likvidátora, bylo možno jmenovat likvidátora i bez návrhu, ale v případě zrušení soudem už nikoliv. Takový výklad by byl zjevně proti smyslu a účelu právní úpravy, která zrušení korporace vnímá jako sankční.

Ostatně i historickým výkladem lze dojít ke stejnému závěru – § 71 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, (dále jen jako „obchodní zákoník“) stanovil, že

---

²⁰² JANOŠEK, Vladimír. *Zrušení obchodní korporace s likvidací pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky*. Obchodněprávní revue, 2016, č. 3, s. 80 – 87.

likvidátora v případě zrušení společnosti soudem jmenuje soud, který o likvidaci rozhodl.²⁰³ Důvodová zpráva k občanskému zákoníku se pak jasně přihlásila k dosavadní právní úpravě – konkrétně se z ní podává, že „*úprava likvidace se s drobnými úpravami a upřesněními přejímá z dosavadního obchodního zákoníku, protože tamější úprava likvidace je zdařilá*“²⁰⁴, naopak z ní tedy nevyplývá, že by úmyslem zákonodárce bylo na stávající úpravě v rozebírané věci cokoliv měnit.

Z hlediska výběru konkrétní osoby likvidátora pak existují tři úrovně, na kterých je nutno uvažovat. První úvahy soudu se týkají navržené osoby. Pokud taková osoba navržena není, nebo pokud soud takovému návrhu nemůže vyhovět, je namístě jmenovat likvidátorem člena statutárního orgánu, jehož souhlas se nevyžaduje. Pokud nelze jmenovat likvidátora ani jedním z dříve uvedených způsobů, soud jmenuje likvidátorem náhodně vybranou osobu ze seznamu insolvenčních správců.²⁰⁵

Pokud bychom se blíže podívali na konkrétní osobu likvidátora, která má být soudem jmenována, pak lze ke způsobům výběru uvést následující:

- 1) Pokud byl podán konkrétní návrh na osobu likvidátora, pak takovou osobou může být v zásadě kdokoliv – tedy i osoba, která dosud vztah ke korporaci neměla, ač je z praktického hlediska vhodnější upřednostnit osobu, která je s poměry v korporaci již obeznámena. Taková osoba pak musí samozřejmě se svým jmenováním souhlasit a musí splňovat podmínky výkonu funkce. Kritériem výběru ale i tak zůstává efektivita likvidace, tj. zejména rychlost a hospodárnost, soudy takto např. odmítly jmenovat jednoho ze společníků v situaci, kdy ve společnosti mezi společníky existovaly významné rozpory. Je tedy žádoucí, aby osoba měla potřebné znalosti a dovednosti, ač zvláštní vzdělání nebo praxe není vyžadována. Nelze-li návrhu z jakéhokoliv důvodu vyhovět, soud navrženou osobu nejmenuje, přičemž v rozhodnutí uvede důvody, které ho k takovému závěru vedly.²⁰⁶

---

²⁰³ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 191 [Jmenování likvidátora soudem]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 728.

²⁰⁴ Sněmovní tisk 362/0 – vládní návrh občanského zákoníku, zvláštní část důvodové zprávy, s. 631.

²⁰⁵ § 191 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

²⁰⁶ JOSKOVÁ, Lucie. *Výběr osoby likvidátora*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 51 – 52.

- 2) Druhý okruh potenciálních kandidátů na osoby likvidátora vychází z dosavadního okruhu členů statutárního orgánu. „*Takový likvidátor nemůže ze své funkce odstoupit. Může však navrhnout soudu, aby ho funkce zprostil, prokáže-li, že na něm nelze spravedlivě požadovat, aby funkci vykonával.*“²⁰⁷ Zákon tedy ohledně této skupiny osob umožňuje soudu jmenování osoby, která se svým jmenováním nesouhlasí, což je nepochybně známkou sankčního charakteru této úpravy. Nedokonalá je však v tom, že nijak nebrání účelovému zániku funkce dosavadního člena statutárního orgánu – rozhodnutí vydané po zániku funkce by nepochybně bylo rozhodnutím *contra legem*.²⁰⁸ Vzhledem k tomu, že zákon umožňuje zproštění funkce likvidátora, po kterém nelze výkon této funkce spravedlivě požadovat, lze dovést, že soudy by se rozhodnými skutečnostmi v této souvislosti měly zabývat už při samotném jmenování likvidátora – relevantní přitom může být zdravotní stav a jiné osobní poměry zvažované osoby, nedostatek odbornosti nebo vztah k jiným osobám, tj. typicky ke členům korporace. Problematické je také jmenování osoby, která je nekontaktní, ať už z jakéhokoliv důvodu.²⁰⁹
- 3) Poslední možností soudu je jmenování osoby ze seznamu insolvenčních správců. U této skupiny osob není zcela vyjasněno, zda je možné jmenovat insolvenčního správce i bez jeho souhlasu nebo nikoliv. Judikatura se přiklonila k závěru, že „*jmenování likvidátora z osob zapsaných do seznamu insolvenčních správců přichází do úvahy jako poslední z možností [...]; souhlas takové osoby se jmenováním likvidátorem není nutný. I v takovém případě může likvidátor navrhnout soudu, aby ho funkce zprostil, prokáže-li, že na něm nelze spravedlivě požadovat, aby funkci vykonával.*“²¹⁰ Tento právní názor přitom vychází z teze, že už samotným zápisem do seznamu insolvenčních správců tyto osoby souhlasily

---

²⁰⁷ § 191 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

²⁰⁸ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 191 [Jmenování likvidátora soudem]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 732.

²⁰⁹ JOSKOVÁ, Lucie. *Výběr osoby likvidátora*. In: JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 53.

²¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. dubna 2020, sp. zn. 27 Cdo 2916/2018, dostupné na www.nsoud.cz.

s plněním povinností podle příslušných právních předpisů, mj. tedy i s ustanoveními občanského zákoníku týkajících se likvidace.

Podle mého názoru je vždy nanejvýš vhodné, aby funkci likvidátora vždy zastávaly osoby, které ji vykonávají reálně, potažmo které mají zájem ji vykonávat, a to s cílem dosažení účelu likvidace v duchu zásad hospodárnosti a efektivity.²¹¹ Soud totiž nemá jinou možnost, jak ovlivnit řádné provedení a rychlost likvidace, než je případné odvolání likvidátora pro neplnění povinností, neschválení konečné zprávy o průběhu likvidace nebo snížení odměny likvidátora v souladu s příslušným nařízením vlády, ale to pouze v případě, že je likvidátorem nalezen jakýkoliv majetek patřící do likvidační podstaty²¹². Ani jedna z těchto možností však reálně neřeší problém, kdy likvidace konkrétním likvidátorem není po nějakou dobu prováděna vůbec, nebo není prováděna řádně. V zájmu dosažení účelu likvidace tak podle mého názoru je namístě vždy ustanovit takového likvidátora, který má o tuto funkci zájem.

Pro úplnost je k uvedenému možné dodat, že zvláštní zákony mohou upravovat jmenování likvidátora odlišně – např. je-li rozhodováno o zrušení investiční společnosti, likvidátor je jmenován na návrh České národní banky, předchozí prezentované možnosti tedy nepřicházejí do úvahy.²¹³

3.5. Odpadnutí důvodu pro vedení řízení

Jak již bylo dříve řečeno, shodně jako v jakémkoliv jiném civilním řízení soudním²¹⁴, je pro rozhodnutí ve věci rozhodný stav v okamžiku vyhlášení tohoto konečného rozhodnutí. Specifikem nesporných řízení však je institut zastavení řízení pro odpadnutí důvodu pro jeho vedení, o čemž může soud rozhodnout i bez návrhu²¹⁵, tedy např. v situaci, kdy je v průběhu řízení korporace zrušena na základě jakékoliv jiné

---

²¹¹ K tomu viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. února 2021, sp. zn. 7 Cmo 179/2020, dostupné na www.beck-online.cz.

²¹² § 6 odst. 3 a § 7 odst. 1 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence údajů o skutečných majitelích

²¹³ § 345 zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech

²¹⁴ nikoliv však bezvýjimečně

²¹⁵ § 16 a § 25 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., zákona o zvláštních řízeních soudních ve spojení s § 154 odst. 1 a § 167 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu

skutečnosti, nebo kdy jsou odstraněny důvody vedoucí k jejímu zrušení. Změna skutkového stavu tak nevede k zamítnutí návrhu na zahájení řízení, ale řízení končí rozhodnutím, jež je svou povahou obvykle rozhodnutím procesní povahy. Otázkou však je, zda je tomu tak i v případě, kdy soud zastavuje řízení právě podle § 16 ZŘS, tedy jestli takové rozhodnutí nemá *de facto* spíše povahu meritorního rozhodnutí, s čímž imanentně souvisí i otázka, zda takovéto rozhodnutí vytváří překážku *rei iudicatae* nebo nikoliv. Názory na tuto problematiku se různí. V komentářové literatuře se lze setkat i s názorem, že jde o rozhodnutí povahy procesní²¹⁶ i povahy meritorní²¹⁷.

Podle mého názoru lze hovořit o rozhodnutí *sui generis*, čemuž napovídá i skutečnost, že analogické ustanovení nenalezneme v OSŘ, a vyplývá tak ze zvláštní povahy jednotlivých řízení upravených v ZŘS. Přesto mám za to, že vykazuje znaky spíše meritorního rozhodnutí v tom smyslu, že soud musí zjišťovat, že předmět řízení odpadl.

V souvislosti s úvahami nad překážkou *rei iudicatae* je pak třeba si uvědomit, že podle doktríny existují tři stěžejní prvky žaloby (resp. návrhu na zahájení řízení), které jsou podstatné pro individualizaci řízení – jsou jimi účastníci řízení, žalobní nárok a žalobní důvod. Tyto prvky jsou podstatné pro řešení otázky překážky litispendence a překážky *rei iudicatae*.²¹⁸ Podle mého názoru tak v praxi nebude otázka povahy rozhodnutí podle § 16 ZŘS činit větší problémy, neboť málokdy budou všechny tyto prvky shodné – minimálně žalobní důvod bude odlišný už jen jeho „posunutím“ v čase – tedy pokud např. bude absentovat statutární orgán mezi lety 2019 a 2021, kdy bude následně tento problém odstraněn a řízení proto bude zastaveno, a následně se situace bude opakovat mezi roky 2022 a 2024. Jestliže tady bude žalobní důvod takto odlišný, nebude o překážce *rei iudicatae* možno uvažovat. Obdobně pak lze uvažovat o návrhu na zahájení řízení podaném jiným navrhovatelem.

Uvedené podle mého názoru svědčí spíše o meritorní povaze rozhodnutí – pokud soud rozhodnutím o zastavení závazně posuzuje, zda předmět řízení odpadl, pak jeho

---

²¹⁶ MACKOVÁ, Alena. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, s. 48.

²¹⁷ SVOBODA, Karel. § 16 [Zastavení řízení]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 28.

²¹⁸ WINTEROVÁ, Alena: *Procesní podmínky*. In: WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 218.

existenci v souladu s principy právní jistoty a legitimního očekávání nelze posuzovat znovu, pokud se skutkové okolnosti nezmění.

Odpadnutí důvodů pro zrušení společnosti pak může nastat i v rámci odvolacího řízení, taková situace přitom vede k zrušení původního rozhodnutí a zastavení řízení.²¹⁹

Nabízí se tedy otázka, kdy by měl soud rozhodovat o zastavení řízení, a kdy by naopak měl rozhodovat o zamítnutí návrhu – tj. rozhodnutím bezpochyby meritorní povahy.

Podle důvodové zprávy má soud podle tohoto ustanovení průběžně sledovat, zda důvody, pro které bylo řízení zahájeno, trvají či nikoliv, a to jak v řízení beznávrhovém, tak návrhovém.²²⁰ Tento deklarovaný účel rozebíraného ustanovení přitom připomíná úpravu rozhodnutí bez jednání, jak o ní bylo pojednáno shora – i v tomto případě je smyslem rozebíraného ustanovení zjednodušení procesu v situaci, kdy je soudu skutkový stav znám a není tedy třeba ničeho dokazovat.

Mám tedy za to, že soud může zastavit řízení v případě, že je mu z obsahu spisu²²¹, případně z jiných jemu známých skutečností, zřejmé, že důvod, pro který bylo řízení zahájeno, odpadl, a tudíž již není účelné řízení o zrušení vést. Pokud by však bylo třeba provést ke zjištění skutkového stavu dokazování, nejspíše by bylo namístě rozhodnout věc meritorně a ustanovení o zastavení řízení by nebylo aplikovatelné.

I v tomto případě tak podle mého názoru právní úprava naráží na limity judikатурních východisek a ustálené soudní praxe – ani informace soudu známé z obchodního rejstříku nelze považovat za skutečnosti známé soudu z úřední činnosti²²², z obsahu listin nelze vycházet, jestliže nebyly provedeny²²³.

Praktické využití ustanovení o zastavení řízení si tak lze představit např. v situaci, kdy účastníci shodně prohlásí, že předmět řízení odpadl, žádný však nenavrhne

---

²¹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. ledna 2022, sp. zn. 14 Cmo 253/2021-21, dostupné na www.beck-online.cz.

²²⁰ Sněmovní tisk 931/0 – vládní návrh zákona o zvláštních řízeních soudních, zvláštní část důvodové zprávy, s. 126.

²²¹ § 115a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu

²²² Nález Ústavního soudu ze dne 31. ledna 2011, sp. zn. IV. ÚS 433/2010, dostupný na www.usoud.cz.

²²³ TRNĚNÁ, Klára. § 89 [Jednání]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 196.

rozhodnutí o zastavení řízení pro zpětvzetí (ať už nedopatřením, nebo proto, že řízení bylo zahájeno bez návrhu). Otázkou však je, jaká by musela být povaha důvodu, ke kterému by soud naznačeným způsobem nemusel vést dokazování, a to s ohledem na dříve citovaný náleží Ústavního soudu, ale i další judikaturu týkající se dokazování.

I zde je tedy podle mého názoru prostor pro úvahy *de lege ferenda* ve směru reformulace příslušného ustanovení tak, aby o jeho výkladu a praktické využitelnosti nevznikaly naznačované pochybnosti.

4. Revokace rozhodnutí o zrušení

Rozhodnutí o zrušení je zásadně možné revokovat, neboť zákon v obecné rovině stanoví, že „kdo rozhodl o zrušení právnické osoby s likvidací, může rozhodnutí změnit, dokud ještě nedošlo k naplnění účelu likvidace.“²²⁴

V první řadě je potřeba podotknout, že citované ustanovení zjevně nemíří na situaci, kdy k dobrovolnému zrušení korporace má dojít uplynutím doby nebo dosažením účelu, avšak dosud nenastala rozhodná okolnost, neboť v těchto případech je možné pouhou změnou zakladatelského právního jednání původně zamýšlenému následku předejít.²²⁵ Otázkou už ovšem je, zda je toto ustanovení využitelné v situaci, kdy naopak ke zrušení již dojde, a to právě z důvodu, že uplynula doba nebo bylo dosaženo účelu – tedy je otázkou, zda lze pod pojem „rozhodnutí“ subsumovat i rozhodnutí o zrušení učiněné *ex ante* v zakladatelském právním jednání.

Podle mého názoru to možné je, a to proto, že je toto ustanovení nutno vykládat teleologicky. Pokud je sama existence korporace spjata s *affectio societatis* do té míry, že nedostatek této sdružovací vůle vede ke zrušení korporace, nedávalo by smysl bránit další existenci korporace jen proto, že původně byla doba jejího trvání omezená. Mám za to, že v případech dobrovolného zrušení je třeba vždy upřednostnit vůli členů korporace k jejímu zachování.

Holejšovský dovozuje aplikovatelnost tohoto ustanovení na případy uplynutí doby a dosažení účelu i ze znění souvisejícího ustanovení § 4 zákona o přeměnách, který s možností zvrátit skutečnost zrušení korporace v takových případech v souvislosti s přeměnou výslovně počítá^{226, 227}.

---

²²⁴ § 170 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²²⁵ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 170 [Změna rozhodnutí o zrušení]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 648.

²²⁶ Tamtéž, s. 649.

²²⁷ To je však podle mého názoru čistě účelové tvrzení, když odkazované ustanovení dovoluje zvrátit zrušení i v případě, že k němu došlo na základě soudního rozhodnutí, avšak soudní praxe jasně dovodila, že v takovém případě soud možnost revokovat své dřívější rozhodnutí nemá. Pro vyloučení pochybností však uvádím, že přes tuto polemiku s předestřeným argumentem nijak nezpochybňuji výše učiněný závěr ve prospěch možnosti revokace v případě zrušení uplynutím doby nebo dosažením účelu.

Obdobný výkladový problém pak může nastat v případě zrušení dohodou společníků. I zde se nabízí otázka, zda lze v takové situaci rozhodnutí revokovat, když nejde o rozhodnutí ve formálním smyslu. I zde je však podle mého názoru nutné dospět k závěru, že z teleologického hlediska není důvodu bránit další existenci korporace jen proto, že se její členové rozhodli pro zrušení jednou ze dvou jinak co do důsledků ekvivalentních možností.

Co se týká formy rozhodnutí o revokaci, je nutno vyjít z obecného pravidla, podle kterého „*vyžaduje-li zákon pro právní jednání určitou formu, lze obsah právního jednání změnit projevem vůle v téže nebo přísnější formě.*“²²⁸ Forma se tedy bude lišit zejm. podle toho, o jakou korporaci se v daném případě jedná – v podmínkách osobních společností bude stačit písemná dohoda, resp. dohoda s ověřenými podpisy, v podmínkách kapitálových společností a družstev bude nutné rozhodnout formou veřejné listiny.

Jak již bylo výše zmíněno, účelem likvidace je vypořádání majetku a dluhů korporace, a případně též rozdělení likvidačního zůstatku. Podle Holejšovského tak platí, že když zákon hovoří o dosažení účelu likvidace „*lze dovozovat, že obsahově jde o skončení likvidace. Rozhodnutí o zrušení právnické osoby s likvidací jde tudíž změnit, jen dokud nedošlo ke skončení likvidace, prakticky do okamžiku, než bylo započato s rozdělováním likvidačního zůstatku.*“²²⁹

Jak tedy bylo řečeno, v obecné rovině je možné rozhodnutí o zrušení korporace změnit, a to až do chvíle, kdy je dosaženo účelu likvidace. Nabízí se tedy otázka, zda je možné rozhodnutí o zrušení korporace zvrátit i pokud bylo o zrušení rozhodnuto soudem, konkrétně tedy rozhodnutím soudním.

Holejšovský je toho názoru, že z teoretického hlediska není důvod pro nepřipuštění této možnosti – tedy zastává názor, že v případě odpadnutí důvodů vedoucích ke zrušení korporace je namíste rozhodnout o zrušení původního rozhodnutí, tj. o jeho revokaci ve smyslu rozebíraného ustanovení. Tento jeho názor vychází z teleologického výkladu, kdy pokud je účelem nedobrovolného zrušení korporace odstranění zákon nerespektujících korporací, není smysluplné nepřipustit revokaci v situaci, kdy je nezákonný stav napraven, a to i s ohledem na to, že sám OZ stanovuje

---

²²⁸ § 564 věta první zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²²⁹ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 170 [Změna rozhodnutí o zrušení]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 653.

soudu povinnost vyzvat korporaci před jejím zrušením k nápravě závadného stavu. Svůj názor dále podpírá i argumentem nesystémovosti opačného výkladu, kdy § 4 odst. 1 písm. d) zákona o přeměnách s touto situací výslovně počítá, pokud se korporace účastní přeměny. Nesouhlasí tak s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu, která bude popsána dále, neboť má za to, že nejde o jakýsi přezkum původního rozhodnutí o zrušení, ale o zcela nové, procesně nesouvisející rozhodnutí v novém, procesně nesouvisejícím řízení na základě nového skutkového stavu.²³⁰

Jak již bylo naznačeno, judikatura se k této problematice staví odlišně. Nejvyšší soud konstantně judikuje, že *„má-li právní úprava nuceného zrušení právnické osoby s likvidací plnit svůj účel, [...] musí být soudem vydané rozhodnutí o nuceném zrušení právnické osoby s likvidací [...] zásadně konečné, tedy (s výjimkou rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku) nezrušitelné a nezměnitelné. Možnost následně změnit či zrušit rozhodnutí soudu [...] by navíc činila právní úpravu obsaženou v § 172 odst. 2 OZ [...] do značné míry obsoletní; bylo-li by možné prakticky bez omezení kdykoliv i mimo režim opravných prostředků [...] revokovat rozhodnutí soudu o zrušení právnické osoby a nařízení její likvidace, nebyla by právnická osoba nijak nucena respektovat výzvu ke zjednání nápravy [...]. Konečně nelze přehlédnout, že zákonodárce neupravil ani procesní, ani hmotněprávní předpoklady, za kterých by soud mohl zrušit (změnit) své rozhodnutí o zrušení právnické osoby s likvidací mimo režim (řádných či mimořádných) opravných prostředků. [...] Nejvyšší soud proto [...] uzavírá, že § 170 OZ umožňuje změnit (revokovat) rozhodnutí o zrušení právnické osoby s likvidací toliko v případě, kdy takové rozhodnutí přijali její členové nebo její příslušný orgán, tj. pouze u tzv. dobrovolného zrušení právnické osoby s likvidací.“*²³¹

Jediná situace, kdy je tedy revokace rozhodnutí soudu o zrušení obchodní korporace připuštěna, je upravena v § 4 odst. 1 písm. d) zákona o přeměnách, podle kterého platí, že *„nebylo-li dosud započato s rozdělováním likvidačního zůstatku, je přeměna společnosti nebo družstva přípustná i v případě, že společnost nebo družstvo již vstoupily do likvidace rozhodnutím soudu o zrušení společnosti nebo družstva s likvidací, jestliže soud zrušil své rozhodnutí o zrušení společnosti nebo družstva.“*

---

²³⁰ Tamtéž, s. 650 – 651.

²³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017, dostupné na www.nsoud.cz.

Podle mého názoru lze souhlasit s výše citovaným názorem Holejšovského v tom směru, že současná právní úprava je v kontextu judikaturního výkladu nesystémová, neboť zákon o přeměnách „revokaci“ rozhodnutí o zrušení připouští, zatímco v jiných skutkových situacích revokace připuštěna není. Na druhou stranu je ale podle mého názoru nutno přisvědčit Nejvyššímu soudu v tom směru, že připuštění revokace rozhodnutí pro odstranění důvodu vedoucího ke zrušení není žádoucí minimálně z hlediska zachování právní jistoty a z hlediska sankčního charakteru zrušení, který by jejím připuštěním byl zcela popřen. Nejdůležitější argument však podle mého názoru je ten, že zákon podmínky revokace nijak neupravuje – absentuje odpovídající hmotněprávní úprava, na základě které by soud o revokaci měl rozhodnout.

Lze tedy uzavřít, že ač v současné době není otázka revokace na zákonné úrovni řešena příliš šťastně, judikatura je ve výkladu tohoto právního problému konstantní. V případě zrušení korporace soudním rozhodnutím tedy revokace připuštěna není, jediným způsobem zvrácení skutečnosti zrušení je tak přeměna.

Závěr

V této práci jsem se zabývala právní úpravou nuceného zrušení jako jednoho z nejdůležitějších okamžiků v rámci existence korporace z pohledu hmotného práva, a dále právní úpravou zrušování obchodních korporací z pohledu práva procesního.

Vyšla jsem z obecných pojmů, jakými jsou 1) obchodní korporace, které jsem vymezila jako právnické osoby soukromoprávní povahy tvořené sdružením osob, které jsou zakládány zpravidla za účelem podnikání, a které se dále dělí na obchodní společnosti a družstva, 2) zrušení, které jsem označila za okamžik, kdy je rozhodnuto o ukončení existence korporace, a to v protikladu k zániku, ke kterému dochází až výmazem z obchodního rejstříku. Dále jsem uvedla, že zrušení a zánik jsou typicky odděleny fází likvidace, avšak nemusí tomu tak být vždy.

Dále bylo v obecné rovině pojednáno o jednotlivých důvodech vedoucích ke zrušení, přičemž tyto jednotlivé důvody byly rozděleny na důvody zrušení dobrovolného, nuceného a plynoucího ze zákona. V této souvislosti jsem dospěla k závěru, že dobrovolné zrušení je judikaturou preferováno, a mělo by tedy mít přednost před zrušením nuceným, a dále k závěru, že zakladatelským právním jednáním nelze založit pravomoc soudu k dalším, v tomto právním jednání definovaným, zrušovacími důvody, tj. k dalším důvodům nevyplyvajícím ze zákona.

V kapitole druhé jsem se nejprve věnovala jednotlivým zrušovacími důvodům, které jsem rozdělila na důvody obecné a zvláštní, a dále jsem je jednotlivě uvedla ve vztahu k právním normám, které každý jednotlivý zrušovací důvod zakládají.

Na toto obecné pojednání jsem navázala rozbořem ústavněprávních aspektů nuceného zrušení, kdy jsem dospěla k závěru, že se jedná o nejzávažnější zásah do vnitřních poměrů korporace, pročež je namístě vést v patrnosti ústavněprávní limity vyplývající z ústavního pořádku, a zároveň chápat zrušení soudním rozhodnutím jako prostředek *ultima ratio*. Konkrétně je třeba zohledňovat ústavní principy legální licence, enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí a proporcionality. Při rozboru dané problematiky jsem dále dospěla k závěru, že dotčeným základním právem je nutno rozumět sdružovací právo v individuálním i kolektivním smyslu, přičemž toto právo je nutno reflektovat i z hlediska mezinárodních závazků České republiky, konkrétně hlavně z hlediska dodržování EÚLP, která se promítá i do rozhodování ESLP v konkrétních

věcech. Zároveň byl učiněn závěr, že ke zrušování je, optikou popsaných ústavněprávních východisek, nezbytné přistupovat relativně zdrženlivě.

V části týkající se povahy zrušovacích důvodů jsem uvedla, že z definičních znaků obchodních korporací lze dovodit pět skupin znaků, které jsou pro existenci obchodní korporace natolik podstatné, že v případě existence s těmito znaky souvisejícího závadného stavu lze obchodní korporaci zrušit. Těmito znaky jsou účel existence, vnitřní organizační struktura, osobní složka, *affectio societatis* a majetek. Dále jsem dovodila existenci šesté, zbytkové skupiny, kterou je možné označit za zrušovací důvody administrativního charakteru. Závěrem této části práce jsem uvedla, že důvody nuceného zrušení postihují ty nejzávažnější faktické a protiprávní stavy, jež se bytostně dotýkají samotné podstaty obchodní korporace jako právního institutu.

V rámci pojednání o vybraných důvodech nuceného zrušení jsem uzavřela, že důsledné rozlišování jednotlivých zrušovacích důvodů má smysl nejen z hlediska teoretického, ale s ohledem na procesní normy taktéž z hlediska praktického. V souvisejících podkapitolách jsem se dále věnovala jednotlivým zrušovacím důvodům, a to ve vzájemných souvislostech, kdy byl důraz kladen na postihnutí společných a rozdílných momentů právní úpravy a aplikační praxe.

Podrobněji jsem se zabývala otázkou nezákonného předmětu činnosti, kdy jsem dovodila, že je třeba rozlišovat tuto okolnost jako důvod pro zrušení a jako důvod neplatnosti korporace, že v civilním řízení soudním lze zrušit korporaci i pro činnost jinak postihovanou podle trestněprávních norem, že rozhodnutí trestní či rozhodnutí soukromoprávní vylučuje opakované rozhodování o téže věci v druhém typu řízení s ohledem na princip *ne bis in idem*, a že v případě konkurence obou řízení je prioritní řízení trestní.

K otázce následné absence předpokladů pro vznik korporace jsem uzavřela, že je třeba rozlišovat absenci předpokladů pro vznik korporace, což je důvodem zrušení, a skutečnost, že v zakladatelském právním jednání absentuje náležitost nezbytná, což je důvodem pro vyslovení neplatnosti. V otázce absence statutárního orgánu jsem dospěla k závěru, že tato situace má rozdílné důsledky v závislosti na konkrétním skutkovém stavu.

Dále jsem se podrobně zabývala neschopností korporace vykonávat činnost, resp. jejím zvláštním případem v podobě nepřekonatelných rozporů mezi společníky. Dospěla

jsem přitom k závěru, že pouhé faktické nevykonávání nebo nikoliv řádné vykonávání činnosti nelze považovat za neschopnost činnost vykonávat, neschopnost musí zároveň dosahovat takové intenzity, že obchodní korporace není ani schopna řádně hájit své zájmy v rámci řízení o jejím zrušení. Zatímco v případě neschopnosti vykonávat činnost jde primárně o důsledky tohoto stavu ke třetím osobám, nepřekonatelné rozpory mezi společníky se projevují uvnitř korporace. Je přitom lhostejno, zda jde o rozpory vzniklé v souvislosti s chodem a existencí korporace, nebo jiné nesouvisející rozpory např. osobní povahy. Relevantní je pouze existence rozporů a jejich paralyzující dopad na obchodní korporaci, jinými slovy tyto rozpory sice musí být takto fatálního charakteru, nemusí se ale týkat všech členů korporace. Dále jsem uvedla, že zrušení veřejné obchodní společnosti pro porušování povinností jejího společníka je k rozebíraným důvodům zřejmě ve vztahu speciality.

Konečně bylo pojednáno taktéž o korporacích neaktivních, které zákon umožňuje při naplnění stanovených podmínek zrušit bez likvidace, a to jednak z důvodu jejich odklizení, jednak z důvodu sankcionování pro dlouhodobé porušování povinností ve vztahu k zakládání účetních závěrek do sbírky listin obchodního rejstříku. V této souvislosti bylo detailně rozebráno, z jakých zdrojů je možné čerpat informace o majetku zrušované korporace, kdy jako primární zdroj informací byl jmenován katastr nemovitostí. V závěru této části bylo konstatováno, že právní úprava je účelná a je způsobilá sledovat zamýšlený cíl deklarovaný důvodovou zprávou.

Třetí kapitola byla věnována vybraným procesním aspektům řízení o zrušení obchodní korporace, kdy jsem nejprve popsala zvláštnosti tohoto nesporného řízení s důrazem na problematiku rozhodnutí bez nařízení jednání, kdy jsem dospěla k závěru, že praxe obecných soudů je v tomto ohledu rozporná s judikaturou Ústavního soudu.

Dále jsem se věnovala otázce aktivní věcné legitimace a právního zájmu, kdy jsem poukázala na skutečnost, že rozdíly mezi těmito instituty se v případě rozebíraného typu řízení do značné míry stírají, dále že v některých případech vyplývá legitimace navrhovatele ze zákona, a že v jiných případech je právní zájem navrhovatele v zásadě presumován. V rámci rozebíraného tématu jsem taktéž poukázala na logický rozpor týkající se nutnosti prokázat právní zájem v případě zahájení řízení na návrh a bez návrhu.

V samostatné podkapitole jsem se věnovala problematice okruhu účastníků, kdy jsem dospěla k závěru, že stávající právní úprava je v této oblasti nedostatečná, a že

aplikační praxe soudů vyšších stupňů se odlišuje od aplikační praxe soudů nižších stupňů. Uvedla jsem také některé návrhy *de lege ferenda* v této souvislosti.

V další podkapitole jsem se věnovala obligatorní lhůtě k odstranění nedostatků, jejíž povaha je zřejmě procesněprávní. Dovodila, že by soud při posuzování odstranitelnosti důvodů měl vycházet spíše z odstranitelnosti faktické než právní, do protikladu k tomuto závěru jsem postavila aplikační praxi, která směřuje spíše k výkladu opačnému. Dále jsem uvedla, že problematika výzvy k odstranění závadného stavu je důležitá i z hlediska důvodů pro zrušení korporace, neboť textace výzvy by měla odpovídat konkrétnímu zrušovacímu důvodu.

Dále jsem se zabývala rozhodnutím o jmenování likvidátora ve smyslu závislého výroku na hlavním výroku zrušovacím. V tomto směru jsem rozebrala tři vzájemně subsidiární okruhy osob, jež lze pověřit výkonem této funkce.

Jako poslední dílčí procesní otázkou jsem se dále zabývala povahou rozhodnutí o zastavení řízení pro odpadnutí důvodů v kontextu jeho důsledků pro existenci překážky věci rozhodnuté, kdy jsem se přiklonila k závěru, že se jedná o rozhodnutí spíše meritorního charakteru. Dále jsem v této souvislosti rozebírala vztah tohoto rozhodnutí k rozhodnutí o zamítnutí návrhu na zahájení řízení, kdy jsem dovodila, že meritorně by soud měl rozhodovat v případě, že ve věci prováděl dokazování. Poukázala jsem však na nedostatky úpravy ve vztahu k judikatuře a soudní praxi, kdy jsem uzavřela, že správná aplikace příslušného ustanovení je obtížná.

V neposlední řadě jsem se zabývala možnostmi revokace rozhodnutí o zrušení, kdy jsem dospěla k závěru, že v případě rozhodnutí o zrušení korporace soudem není tento institut využitelný, jeho aplikace je tak omezená na ostatní případy dobrovolného zrušení a zrušení *ex lege*. Doktrinální závěry se však v této oblasti od soudní praxe odlišují. Zároveň byl učiněn závěr o nekoncepčnosti tohoto judikатурního řešení, když zákon o přeměnách ve stejné situaci zachování korporace výslovně umožňuje.

Z uvedeného vyplývá, že právní úprava nuceného zrušení je značně roztříštěná, což je z velké části dáno tím, že tato problematika je upravena na několika úrovních, přičemž tyto úrovně jsou ve vztahu obecné a zvláštní úpravy. S tím je spojena potřeba poměrně rozsáhlého výkladu jdoucího nad rámec textu zákona. Tato potřeba však podle mého názoru vyplývá i z hojného užití neurčitých právních výrazů.

Problémem této oblasti je také častý výskyt rozporů mezi teoretickými východisky a praktickou aplikací příslušných ustanovení, jakož i mezi praxí obecných soudů a závěry soudu Ústavního, jako je tomu např. v případě okruhu účastníků, rozhodování bez nařízení jednání nebo rozhodování o zastavení řízení.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, HUBKOVÁ, Pavlína. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Beckova edice právo. ISBN 978-80-7400-896-2.

ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8.

DĚDIČ, Jan, HAVEL, Bohumil, JINDŘICH, Miloslav, ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-285-4.

GŘIVNA, Tomáš a kol. *Pocta Pavlu Šámalovi k 65. narozeninám: čtvrtstoletí hledání spravedlnosti na Nejvyšším soudě ČR*. Beckova edice právo. Praha: C.H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-709-5.

HENDRYCH, Dušan. *Právníký slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

HUSSEINI, Faisal. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Beckova edice komentované zákony. Praha: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-812-2.

JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.1.2023*. Vydání čtvrté, doplněné a upravené. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-647-1.

JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-858-0.

KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy právní učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9.

LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2.

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-852-8.

LICHNOVSKÝ, Ondřej, VUČKA, Jan, KŘÍSTEK, Lukáš. *Trestní právo daňové*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-922-8.

MACKOVÁ, Alena. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016. Komentátor. ISBN 978-80-7502-122-9.

ONDŘEJ, Jan. *Ukončení podnikání*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-565-9.

PETROV, Jan. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Beckova edice komentované zákony. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-747-7.

POKORNÁ, Jarmila, LASÁK, Jan, KOTÁSEK, Josef. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-867-2.

ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-445-2.

SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-828-3.

SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-788-0.

SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Praha: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-279-3.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-893-1.

ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GRIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-592-3.

ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan, PIHERA, Vlastimil, LÁLA, Daniel, JOSKOVÁ, Lucie. *Akciové společnosti*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-914-3.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, TOMSA Miloš. *Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-314-8.

ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-298-1.

2. Seznam článků v odborných časopisech

ČERNÝ, Tomáš. *Praktické problémy zákonné úpravy rušení a likvidace nečinných společností*. Obchodní právo, 2019, č. 7 – 8, s. 2 – 7.

DOLEŽAL, Radim. *Náprava nesouladu zápisu v katastru nemovitostí se skutečností*. Bulletin advokacie, 2020, č. 5, s. 45 – 48.

JANOŠEK, Vladimír. *Zrušení obchodní korporace s likvidací pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky*. Obchodněprávní revue, 2016, č. 3, s. 80 – 87.

KOPŘIVA, Marcela. *Soudce v říší účelu trestu*. Trestněprávní revue, 2020, č. 3, s. 129 – 134.

PRÁŠKOVÁ, Helena. *Europeizace trestního práva správního*. Právní rozhledy, 2010, č. 13, s. 488 – 494.

ŠOVAR, Jan, MIKULA, Ondřej. *O komanditní společnosti na investiční listy*. Obchodněprávní revue, 2014, č. 11-12, s. 305 – 311.

ŠUK, Petr. *Ingerence soudů do vnitřních poměrů obchodních korporací*. Bulletin advokacie, 2017, č. 11, s. 21 – 24.

3. Seznam použitých internetových zdrojů

Beck-online [právní informační systém].

eslp.justice.cz

or.justice.cz

Systém ASPI [právní informační systém].

www.justice.cz

www.nsoud.cz

www.usoud.cz

4. Seznam použitých právních předpisů

Listina základních práv a svobod

Listina základních práv Evropské unie

Mezinárodního pakt o občanských a politických právech

Nařízení Rady Evropské unie č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti

Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence údajů o skutečných majitelích

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

Zákon 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Zákon č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev
Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech
Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech
Zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních
Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony

5. Seznam použité judikatury

5. 1 Rozhodnutí krajských soudů

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. ledna 2023, č. j. 84 Cm 1314/2022-6

5. 2 Rozhodnutí Vrchních soudů v Praze a Olomouci

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. října 2014, sp. zn. 8 Cmo 225/2014

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. června 2005, sp. zn. 7 Cmo 78/2005, publikované v časopise Právní rozhledy, 2005, č. 16, s. 609

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. listopadu 2016, sp. zn. 7 Cmo 125/2016, publikované v časopise Obchodněprávní revue 2017, č. 1, s. 13

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. října 2017, sp. zn. 7 Cmo 447/2016, publikované v časopise Obchodněprávní revue 2018, č. 4, s. 110

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. června 2018, sp. zn. 7 Cmo 405/2017, publikované v časopise Obchodněprávní revue, 2018, č. 9, s. 259

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. února 2019, sp. zn. 14 Cmo 330/2018

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. února 2019, sp. zn. 14 Cmo 4/2019

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. dubna 2019, sp. zn. 14 Cmo 378/2018

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. září 2019, sp. zn. 14 Cmo 170/2019

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. února 2020, sp. zn. 14 Cmo 254/2019-171

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. září 2020, sp. zn. 7 Cmo 93/2020, publikované v časopise Obchodněprávní revue 2021, č. 1, s. 60.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. září 2020, sp. zn. 14 Cmo 250/2020-35

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. prosince 2020, sp. zn. 7 Cmo 231/2020-52

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. ledna 2021, sp. zn. 7 Cmo 258/2020

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. února 2021, sp. zn. 7 Cmo 179/2020, publikované v časopise Právní rozhledy, č. 8/2021

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. června 2021, sp. zn. 6 Cmo 281/2019-80

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. ledna 2022, sp. zn. 14 Cmo 253/2021-21

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. března 2022, sp. zn. 7 Cmo 41/2022-22

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. září 2022, sp. zn. 14 Cmo 42/2022

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. října 2022, sp. zn. 7 Cmo 54/2022-87

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. listopadu 2022, sp. zn. 14 Cmo 102/2022-135

5. 3 Judikatura Nejvyššího soudu

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020, publikovaný pod č. R 104/2020 civ. ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 10/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 185/2003, publikované v č. 27/2004 v souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 389/2005

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. prosince 2015, sp. zn. 29 Cdo 4384/2015, publikované pod č. R 102/2016 civ. ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 9/2016

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015, publikované v č. 3/2017 v souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017, publikované v č. 3/2019 v souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2019, sp. zn. 27 Cdo 4030/2017, publikované v č. 3/2021 v souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2019, sp. zn. 27 Cdo 3483/2017, publikované v č. 3/2021 v souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu a v časopise Právní rozhledy č. 15-16/2019 s. 569

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2020, sp. zn. 27 Cdo 15/2019

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. dubna 2020, sp. zn. 27 Cdo 2104/2018-I., publikované v č. 4/2022 v souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. dubna 2020, sp. zn. 27 Cdo 2916/2018, publikované v č. 2/2023 v souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. září 2021, sp. zn. 27 Cdo 1772/2021

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. února 2022, sp. zn. 27 Cdo 2536/2021

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2022, sp. zn. 4 Tdo 503/2022

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2022, sp. zn. 27 Cdo 2276/2022

5. 4 Judikatura Nejvyššího správního soudu

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. července 2011, č. j. 3 As 4/2010-151, publikované v č. 11/2011 v ve sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu

5. 5 Judikatura Ústavního soudu

Nález Ústavního soudu ze dne 12. září 1996, sp. zn. IV. ÚS 230/1995 publikovaný pod č. 6/1996 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu

Nález Ústavního soudu ze dne 12. prosince 2006, sp. zn. I. ÚS 90/2006 publikovaný pod č. 43/2006 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu

Nález Ústavního soudu ze dne 24. července 2007, sp. zn. I. ÚS 557/2005, publikovaný pod č. 46/2007 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu

Nález Ústavního soudu ze dne 31. ledna 2011, sp. zn. IV. ÚS 433/2010, publikovaný pod č. 30/2011 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu

Nález Ústavního soudu ze dne 12. května 2015, sp. zn. I. ÚS 2903/2014-2 publikovaný pod č. 77/2015 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu

Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. května 2022, sp. zn. IV. ÚS 1170/2022

5. 6 Judikatura Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci stížnosti č. 14939/03, ze dne 10. února 2009, *Zolotukhin proti Rusku*

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci stížnosti č. 302/02 ze dne 10. června 2010, *Moskevští Svědkové Jehovovi a další proti Rusku*

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci stížnosti č. 5294/14 ze dne 7. července 2020, *Albert a ostatní proti Maďarsku*, publikovaný v časopise Soudní rozhledy č. 10/2020.

6. Seznam ostatních zdrojů

Sněmovní tisk 207/0 - vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony (dostupný na <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=207&CT1=0>)

Sněmovní tisk 362/0 – vládní návrh občanského zákoníku (dostupný na <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?O=6&T=362>)

Sněmovní tisk 685/0 – vládní návrh zákona daňový řád (dostupný na

<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=685&CT1=0>)

Sněmovní tisk 931/0 – vládní návrh zákona o zvláštních řízeních soudních (dostupný na <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?O=6&T=931>)

Rozvrh práce Městského soudu v Praze pro rok 2023 (dostupný na www.justice.cz)

Rozvrh práce Městského soudu v Praze pro rok 2024 (dostupný na www.justice.cz)

Nucené zrušení obchodní korporace v českém právu

Abstrakt

Zrušení obchodní korporace je první z více fází vedoucích k ukončení její existence, tedy k zániku. Jedná se o okamžik, kterým obchodní korporace typicky vstupuje do fáze likvidace, jejímž účelem je vypořádání majetku a závazků této osoby v právním smyslu, a jejímž vyvrcholením je právě okamžik zániku korporace. Fáze likvidace však nutně nastat nemusí, a to např. v případě, kdy dochází k přeměně nebo v případě sankčního zrušení tzv. neaktivní obchodní korporace.

Obchodní korporace může být zrušena rozhodnutím jejích členů nebo nejvyššího orgánu, *ex lege* nebo rozhodnutím soudu.

Zrušení soudním rozhodnutím představuje nejzávažnější zásah do práv zrušované korporace, ale i dalších osob, proto k němu musí být přistupováno zdrženlivě, což ostatně vyplývá i z judikatury Ústavního soudu a judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Právní úprava zrušovacích důvodů proto odpovídá nedostatku základních definičních znaků, které obchodní korporace v obecné rovině vykazují. Pro účely zrušení jsou přitom podstatné zejm. *affectio societatis*, účel existence a předmět činnosti v souvislosti s existencí majetku, vnitřní organizační struktura (tj. zejm. obligatorní orgány korporace) a osobní složka. Důležité ale je i plnění povinností administrativního charakteru.

Jednotlivé zrušovací důvody jsou vzájemně provázané, a to jak v rovině hmotného práva, tak v rovině práva procesního. Z obou těchto rovin zároveň plyne důležitost důsledného rozlišování jednotlivých zrušovacích důvodů, což mnohdy z důvodu způsobu úpravy této oblasti práva není nijak jednoduché. Z procesního hlediska lze však nalézt řadu společných prvků, které jednotlivé zrušovací důvody spojují. Jsou jimi například okruh účastníků, rozhodnutí o jmenování osoby likvidátora nebo odpadnutí důvodů pro vedení řízení.

S tématem zrušení obchodní korporace dále bytostně souvisí rozhodnutí o revokaci zrušovacího rozhodnutí, respektive otázka jeho přípustnosti v případě zrušení obchodní korporace soudem.

Klíčová slova: obchodní korporace, zrušení, soudní rozhodnutí

Forced dissolution of commercial corporation in Czech law

Abstract

The dissolution of a commercial corporation is the first of several stages leading to the cessation of existence of the corporation. At the moment of dissolution a commercial corporation typically enters the phase of liquidation, the purpose of which is to settle the assets and liabilities of this person in the legal sense. The higher purpose of liquidation is the moment of the demise. However, the liquidation does not necessarily have to occur, e.g. in the case of a transformation or in the case of a punitive cancellation of a so-called inactive corporation.

A commercial corporation can be dissolved by the decision of its members or its highest body, *ex lege* or by court order.

The dissolution by a court decision represents one of the most serious interference with the rights of the dissolved corporation and also third parties, therefore it must be approached with restraint. This also results from the jurisprudence of the Constitutional Court and of the European Court of Human Rights. The legal regulation corresponds to the lack of basic defining features of commercial corporations, the most important features being *affectio societatis*, the purpose of existence and the object of activity in connection with the existence of the property, the internal structure (i.e. especially the mandatory bodies of the corporation) and the personal component. However, the fulfilment of administrative duties is also important.

The reasons for dissolution are interconnected, both at the level of substantive and procedural law. At the same time, both of these levels imply the importance of a distinguishing individual reasons for dissolution, which is often not easy due to the way this area of law is regulated. However, from a procedural point of view, a number of common elements connecting the reasons for dissolution can be found. They are, for example, the range of participants, the decision to appoint a liquidator or the absence of grounds for conducting the proceedings.

This topic is essentially related to revocation of a dissolution decision, or rather the question of its admissibility in the event of the dissolution by court order.

Keywords: commercial corporation, dissolution, court decision